

**UCHWAŁA NR XXVIII/313/16
RADY MIASTA KUTNO**

z dnia 3 listopada 2016 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno
na lata 2016-2022**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 i 753), Rada Miasta Kutno uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwalić Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2016-2022, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kutno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Grzegorz Chojnacki

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta KUTNA na lata 2016-2022

Zespół redakcyjny

Zbigniew Wdowiak, Michał Kacprzak, Monika Mikulska, Edyta Michalska, Bożena Budnik, Halina Szatkowska

Współpraca

Sylwia Prośniewska

Cytowanie fragmentów treści zawartych w dokumencie wymaga podania źródła w podpisie pod cytowanym fragmentem.

październik 2016

Urząd Miasta Kutno
pl. marsz. J. Piłsudskiego 18
99-300 Kutno
strategia@um.kutno.pl

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Spis treści

1. Metodyka prac.....	7
1.1. Informacje ogólne.....	7
1.2. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	9
1.2.1. Spójność ze Strategią Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020	9
1.2.2. Zgodność z dokumentami strategicznymi	10
1.3. Polityka społeczna	11
1.3.1. Definicja polityki społecznej i zakres działania	11
1.3.2. Realizacja celów polityki społecznej – zasoby Kutna.....	14
2. Diagnoza społeczno-ekonomiczna miasta Kutna	20
2.1. Trendy demograficzne	20
2.1.1. Liczba ludności Kutna	20
2.2. Prognoza rozwoju sytuacji demograficznej.....	26
2.2.1. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	27
2.3. Rynek pracy i przedsiębiorczość	31
2.3.1. Diagnoza sytuacji	31
2.3.2. Prognoza rozwoju sytuacji rynku pracy.....	38
2.3.3. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	39
2.4. Pomoc społeczna.....	42
2.4.1. Diagnoza sytuacji.....	42
2.4.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	54
2.5. Ochrona zdrowia i profilaktyka uzależnień.....	57
2.5.1. Diagnoza sytuacji.....	57
2.5.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	64
2.6. Edukacja.....	66
2.6.1. Diagnoza sytuacji.....	66
2.6.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	73
2.7. Kultura, sport i rekreacja	74
2.7.1. Diagnoza sytuacji	74
2.7.2. Produkty unikalne Kutna – potencjał miasta	74
2.7.3. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	78
2.8. Mieszkalnictwo.....	79
2.8.1. Diagnoza sytuacji.....	79
2.8.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej.....	84
2.9. Bezpieczeństwo publiczne	84
2.9.1. Diagnoza sytuacji.....	84
3. Analiza SWOT.....	86
4. Misja i wizja	89
4.1. Misja polityki społecznej Kutna	89
4.2. Wizja polityki społecznej Kutna	90
5. Cele polityki społecznej do 2022 r.	91
6. Źródła finansowania, wdrażanie, monitoring i ewaluacja.....	101

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

6.1.	Źródła finansowania	101
6.2.	Wdrażanie	101
6.3.	Monitoring	102
6.4.	Ewaluacja i aktualizacja	104
Spis ilustracji:		105

Wstęp

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna na lata 2016 – 2022”, zwana dalej Strategią lub SRPS, jest „dokumentem, określającym główne kierunki działań polityki społecznej, mającym na celu podniesienie jakości życia członków wspólnoty samorządowej, począwszy od zdiagnozowania problemów, do stanu oczekiwanych przez mieszkańców efektów i rezultatów”¹.

O poziomie rozwoju kraju i jakości życia ludności świadczy w dużej mierze jakość i możliwość korzystania z usług publicznych. Świadczenie podstawowych usług o charakterze publicznym jest jednym z ważniejszych obszarów aktywności samorządu terytorialnego. „Strategia rozwoju kraju 2020” jasno określa, że „dostęp do takich usług (zdrowie, edukacja, kultura, sport, administracja, bezpieczeństwo etc.) istotnie wpływa na potencjalny rozwój obywateli” zatem „kwestia ta wymaga szczególnej uwagi władz rządowych i samorządowych”. Co więcej „w odczuciu społeczności lokalnych, poziom życia mieszkańców zależy wprost od jakości usług publicznych. Podstawowym wskaźnikiem skuteczności zaspokajania potrzeb w tym zakresie jest stopień satysfakcji ze standardów świadczonych usług”².

Celem niniejszej Strategii jest doprowadzenie do zmiany w zakresie niekorzystnych zjawisk w strukturze społecznej, demografii, gospodarce. To zaś stanowi uzasadnienie dla zaangażowania w proces tworzenia strategii różnych grup partnerów działających w szeroko rozumianej sieci społecznej na terenie miasta, ponieważ „uczestnictwo na różnych poziomach procesu tworzenia strategii wielu podmiotów, daje gwarancję lepszego zdiagnozowania potrzeb, pełniejszego zdefiniowania problemów oraz efektywniejszego działania w kierunku zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów”³. Powinno to być zatem działanie zespołowe i wielowymiarowe jak wielowymiarowe są problemy społeczne. Tak też miało to miejsce w przypadku tworzenia niniejszego dokumentu, podczas którego istotną rolę odgrywała partycypacja społeczna. Efektem uczestnictwa wielu osób w proces tworzenia dokumentu jest wiarygodny i pełny opis problemów, natomiast efektem partycypacji jest wzmocnienie poczucia odpowiedzialności wśród mieszkańców, co prowadzi do wzmocnienia idei społeczeństwa obywatelskiego.

Dokument składa się z sześciu części. Pierwsza, zawiera ogólne informacje dotyczące metodyki prowadzonych prac. Część druga zawiera diagnozę sytuacji z punktu widzenia polityki społecznej. Diagnoza społeczna jest punktem wyjścia i podstawą do planowania i podejmowania decyzji dotyczących aktualnych problemów społecznych, ale także przyszłych zdarzeń.

Analiza SWOT, prezentująca mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dotyczące możliwości rozwoju Kutna znajduje się w części trzeciej. Czwarta część strategii obejmuje sformułowaną misję i wizję. W części piątej dokumentu znajdują się cele strategiczne odpowiadające za główne obszary interwencji. Przy każdym z celów głównych wytyczono cele szczegółowe, których

¹ „Ekspertyza prawno-ustawowa gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych”, M. Krupecka, Poznań 2011 r., str.4.

² „Strategia rozwoju kraju 2020”, 2012 r., str.151-152.

³ „Ekspertyza prawno-ustawowa gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych”, M. Krupecka, Poznań 2011 r., str.17.

osiągnięcie powinno przyczynić się do zmniejszenia skali występujących problemów. Ostatnia, szósta część obejmuje opis metod wdrażania i aktualizacji Strategii poprzez określenie sposobu monitoringu i ewaluacji zapisów strategicznych. Ustalono również źródła finansowania poszczególnych celów operacyjnych.

1. Metodyka prac

1.1. Informacje ogólne

Niniejszy dokument jest kontynuacją dotychczas obowiązującej „Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutno na lata 2009-2015”. Jest zapisem diagnozy bieżącej sytuacji i planowanych działań strategicznych dotyczących szeroko pojętej polityki społecznej, które będą realizowane w Kutnie w latach 2016-2022.

Zgodnie z założeniami, tworzeniu strategii towarzyszyła partycypacja społeczna. Pierwsze działania miały miejsce w roku 2015 r., kiedy w ramach projektu „Modelowe Kutno” Zespół roboczy ds. Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Kutna na lata 2015-2019⁴ wraz z zewnętrznym konsultantem Wojciechem Kłosowskim opracował projekt dokumentu strategicznego pn. „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna”. W połowie roku 2016, przystąpiono do kontynuacji prac strategicznych włączając w nie ponownie Zespół roboczy i zewnętrznego konsultanta, firmę Pracownia badawcza CoCreation. Końcowa wersja prac podana została do publicznej wiadomości i poddana konsultacjom społecznym. W skład Zespołu roboczego weszły następujące osoby:

- Zbigniew Wdowiak, Z-ca Prezydenta Miasta, Urząd Miasta Kutno.
- Michał Kacprzak, Wydział Spraw Społecznych i Ewidencji Działalności Gospodarczej, Urząd Miasta Kutno.
- Edyta Michalska, Wydział Spraw Społecznych i Ewidencji Działalności Gospodarczej Urząd Miasta Kutno.
- Monika Mikulska, Wydział Spraw Społecznych i Ewidencji Działalności Gospodarczej Urząd Miasta Kutno.
- Zofia Jędrzejczak, Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna Oddział w Kutnie.
- Maria Wierzbicka, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kutnie.
- Bożena Budnik, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie.
- Halina Szatkowska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie.
- Ineza Kubiak, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie.
- Katarzyna Osiecka, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie.
- Renata Szyburska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie.
- Władysław Janik, Biuro Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, Urząd Miasta Kutno.

⁴ Powołany zarządzeniem nr 153/2014 Prezydenta Miasta Kutno.

- Michał Adamski, Wydział Kultury, Promocji i Rozwoju Miasta, Urząd Miasta Kutno.
- Maciej Kostrzewa, Wydział Kultury, Promocji i Rozwoju Miasta, Urząd Miasta Kutno.
- Dorota Bień, Wydział Kultury, Promocji i Rozwoju Miasta, Urząd Miasta Kutno.
- Anna Michalska, Wydział Edukacji i Sportu, Urząd Miasta Kutno.
- Paweł Szczepanik, Wydział Edukacji i Sportu, Urząd Miasta Kutno.

Konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutno na lata 2016 -2022, zgodnie z Zarządzeniem nr 168/16 Prezydenta Miasta Kutno z dnia 12.10.2016 r., odbyły się w formach: pisemnej i elektronicznej za pomocą formularza uwag oraz otwartego spotkania z mieszkańcami Miasta Kutno. Wnioski i sugestie strategiczne można było składać na formularzu konsultacyjnym w dniach 12.10.2016 r. - 19.10.2016 r. Z powyższej formy skorzystała jedna organizacja pozarządowa – Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - zgłaszając swoją uwagę w dniu 18.10.2016 r. Uwaga dotyczyła wspierania działań na rzecz utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy i została uwzględniona w planowanych działaniach. W dniu 20.10.2016 roku odbyło się otwarte spotkanie z mieszkańcami miasta, w którym uczestniczyło 35 osób – przedstawiciele instytucji, organizacji, mieszkańcy. Na spotkaniu warsztatowym wpłynęło 17 uwag i propozycji, które ostatecznie nie zostały uwzględnione w dokumencie strategii, głównie z powodu faktu, iż zaproponowane działania mieszczą się w już określonych celach. Szczegółowe wnioski z konsultacji społecznych zostały zawarte w raporcie z realizacji konsultacji społecznych. Ostateczny projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutno na lata 2016 -2022 został pozytywnie zaopiniowany przez Miejską Radę Działalności Pożytku Publicznego w Kutnie.

W ramach prac nad strategią wykorzystano różnorodne techniki i metody, takie jak: analiza danych zastanych (desk research⁵), analiza porównawcza, ekstrapolacja trendów czy warsztaty strategiczne („burza mózgów”). W ramach analizy porównawczej dokonano, analogicznie jak to miało miejsce w przypadku realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”, zestawienia kluczowych z punktu widzenia polityki społecznej danych z „podobnymi” do Kutna ośrodkami miejskimi (tzw. grupa porównawcza miast), co pozwoliło pozycjonować miasto w poszczególnych obszarach jego funkcjonowania. Grupa porównawcza miast została dobrana według bezwzględnie występujących podobieństw, tj.:

- a) liczby mieszkańców (wytypowano sześć miast z najbardziej zbliżoną liczbą mieszkańców, wg listy Głównego Urzędu Statystycznego),
- b) ustroju formalno-prawnego (gminy miejskie),
- c) charakteru gminy ,
- d) sposobu, w jaki miasta przeszły transformację ustrojową.

⁵ Ujęte w diagnozie lata wzięte do analizy nie zawsze pokrywają się. Wynika to z dostępności danych w momencie sporządzania dokumentu jak również możliwościami ich porównania mającego związek z metodą wyliczania poszczególnych wskaźników, danych etc.

Grupę utworzyły Ciechanów, Dębica, Radomsko, Sieradz, Skarżysko-Kamienna i Zduńska Wola⁶.

Efekty powyższych prac stanowiły punkt wyjścia do opracowania przez Zespół ds. strategii analizy SWOT miasta z punktu widzenia polityki społecznej, czyli wyłonienia mocnych i słabych stron, jak również szans i zagrożeń, które mogą być barierą bądź stymulatorem w rozwoju miasta. Kolejny etap polegał na zdefiniowaniu misji i wizji Kutna oraz celów strategicznych dla rozwoju miasta na lata 2016-2022. W obrębie tychże priorytetów ustalono kolejno cele szczegółowe oraz działania zmierzające do ich realizacji. Prace te realizowane były w ramach spotkań warsztatowych. Następnie wyznaczono wskaźniki monitorowania obranych celów i metod ewaluacji strategii. Ostatni etap prac, poświęcony był przeprowadzeniu konsultacji publicznych.

1.2. Spójność z dokumentami strategicznymi

1.2.1. Spójność ze Strategią Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020⁷

Niniejsza strategia w całościowym systemie planowania strategicznego samorządu miasta Kutna jest polityką sektorową rozwijającą ustalenia ogólnej Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020 dotyczące strefy społecznej. Polityka społeczna mieści się przede wszystkim w Filarze II Strategii „KULTURA i SPOŁECZEŃSTWO”, jednak poszczególne zadania polityki społecznej pojawiają się także w celach strategicznych pozostałych Filarów i wymagają horyzontalnego integrowania działań pomiędzy poszczególnymi politykami i strategiami sektorowymi. Ustalenia ogólnej Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020 w stosunku do sfery społecznej przedstawia tabela.

Tabela 1. Wskazania strategiczne dla SRPS 2020+ dla miasta Kutna zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”

Cel strategiczny	Cel szczegółowy:	Działanie:
Cel Strategiczny I: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I OTOCZENIA BIZNESU	<u>Cel szczegółowy 2.</u> Zwalczanie bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców	2.1. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (przede wszystkim z powiatem kutnowskim) w zakresie aktywnego zwalczania bezrobocia 2.4. Wspieranie projektów mających na celu zwalczanie bezrobocia, szczególnie wśród kobiet oraz osób 50+
	<u>Cel szczegółowy 1.</u> Poprawa i rozwój infrastruktury drogowej	1.4. Zniesienie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych
Cel Strategiczny II: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY	<u>Cel szczegółowy 3.</u> Poprawa infrastruktury mieszkaniowej	3.1. Zwiększanie zasobu mieszkań komunalnych 3.2. Tworzenie warunków do rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, w tym utworzenie lokalnego programu „Mieszkania dla młodych kutnian”

⁶ Źródło: „Strategia rozwoju miasta Kutna na lata 2014-2020”, str. 16.

⁷ Źródło: „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna” - projekt, pod red. W. Kłosowskiego, str.5.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Cel strategiczny	Cel szczegółowy:	Działanie:
Cel Strategiczny III: WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	Cel szczegółowy 6: Wsparcie dla rodzin oraz osób w trudnej sytuacji życiowej	6.1. Wsparcie rodzin i przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym
		6.2. Wsparcie projektów skierowanych do seniorów
		6.3. Realizacja i wspieranie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci
		6.4. Tworzenie warunków dla rozwoju ekonomii społecznej
		6.5. Wsparcie i rozwój działań w zakresie profilaktyki uzależnień
		6.6. Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020.

1.2.2. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Niniejsza SRPS zachowuje spójność z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, w tym głównie:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Europejska strategia zatrudnienia,
- Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- Strategia Antynarkotykowa UE na lata 2013 – 2020,
- Strategia UE na rzecz młodzieży,
- Europejska Strategia w Sprawie Niepełnosprawności 2010 – 2020,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Sprawne Państwo 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia rozwoju edukacji do roku 2020,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020,
- Krajowy program przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu 2020,
- Krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie 2014 – 2020,
- Krajowy program przeciwdziałania narkomanii na lata 2011-2016,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 –2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
- Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020,
- Strategia Polityki Zdrowotnej dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,
- Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2014-2020,
- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007- 2020,

- *Program współpracy samorządu województwa łódzkiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,*
- *Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Zatrudnianiu Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020,*
- *Wieloletni plan działań na rzecz rozwoju i upowszechniania ekonomii społecznej w województwie łódzkim na lata 2013-2020.*

Strategia rozwija i uszczegóławia już podejmowane przez samorząd działania w zakresie lokalnej polityki społecznej, takich jak uchwalane rokrocznie programy:

- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,
- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Program Przeciwdziałania Narkomanii.

1.3. Polityka społeczna

1.3.1. Definicja polityki społecznej i zakres działania

Polityka społeczna doczekała się wielu definicji. Jedną z nich jest ta zaczerpnięta z Szarfenberga: „polityka społeczna może zostać zdefiniowana jako świadome oddziaływanie na społeczeństwo za pomocą różnorodnych instrumentów (w tym również władzy politycznej), w celu wywołania zmian w strukturze społecznej zgodnych z uznawanym systemem wartości. Zasadniczym celem dokonywanych zmian jest rozwój społeczny rozumiany jako stała poprawa jakości i poziomu życia ludności”⁸.

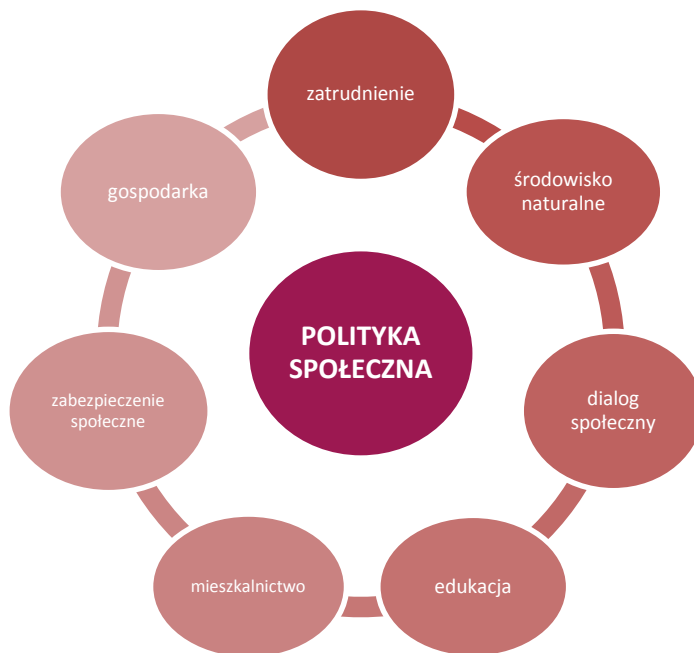
Klasyfikując za Auleytner’em, polityka społeczna obejmuje następujące obszary działań⁹:

- Zabezpieczenie społeczne
- Gospodarkę
- Zatrudnienie
- Środowisko naturalne
- Dialog społeczny
- Edukację
- Mieszkalnictwo

⁸ „Definicje, zakres i konteksty polityki społecznej” R. Szarfenberg, [w:] „Polityka społeczna. Podręcznik akademicki”, red. G. Firlit-Fesnak i M. Szyłko-Skoczny, Warszawa 2007, str. 21-36.

⁹ „Polska polityka społeczna”, J. Auleytner, Warszawa 2005, schemat 3, str. 115.

Graf 1. Obszary działań polityki społecznej.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie: J.Auleytner, „Polska polityka społeczna”, Warszawa 2005, schemat 3, str. 115.

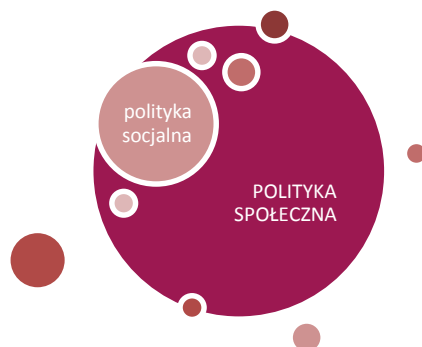
Traktując o krajowej polityce społecznej nie sposób pominąć definicji unijnej. Według Głąbickiej „polityka społeczna jest postrzegana w UE w dwojakim sensie – po pierwsze jako kształtowanie samego społeczeństwa, po drugie jako kształtowanie ładu w związku z faktyczną **współzależnością polityki gospodarczej i społecznej**. Rozumie się ją przede wszystkim jako działalność podmiotów Unii Europejskiej, państw członkowskich, samorządów i organizacji pozarządowych, nakierowaną na: poprawę warunków życia obywateli Unii, asekurację przed ryzykami życiowymi, wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najuboższych poprzez zwalczanie socjalnej ekskluzji”¹⁰.

Konkludując, wyzwaniem dla JST jest szeroko pojęta polityka społeczna oraz polityka socjalna, która „w stosunku do polityki społecznej jest polityką szczegółową, ponieważ odnosi się głównie do sfery świadczeń ze strony władz publicznych, których adresatami są osoby znajdujące się w potrzebie”¹¹.

¹⁰ „Polityka społeczna w Unii Europejskiej. Aspekty aksjologiczne i empiryczne”, K. Głąbicka, Warszawa 2001, str. 23.

¹¹ „Polityka społeczna. Wybrane zagadnienia.”, T. Kowalak, Białystok 2002, str. 10.

Graf 2. Zależność pomiędzy polityką społeczną a socjalną.

Źródło: opracowanie CoCreation.

Pojęcie polityki społecznej zawiera nie tylko zagadnienia związane z zabezpieczeniem społecznym ale także i sprawy publiczne związane z pracą i zatrudnieniem. W odniesieniu do polityki socjalnej nie mówi się już o pracy czy zabezpieczeniu społecznym ale o świadczeniach społecznych, które mogą mieć różne formy, np. pieniężną i rzeczową, stacjonarną (domy pomocy, noclegownie), usługową (edukacja, doradztwo, opieka, pośrednictwo pracy, szkolenia).

Jeśli mówiąc o polityce społecznej mamy na myśli działalność praktyczną, to według Turnowieckiego, w jej zakres będzie wchodziło zaspokajanie potrzeb związanych ze sferą bytu (wyżywienie, mieszkanie, pomoc materialna w przypadku zdarzeń losowych, niezdolność do pracy), zaspokajanie potrzeb związanych ze sferą pozamaterialną (ochrona zdrowia, edukacja, usługi i działalność kulturalna, w tym rekreacja rozumiana jako kultura czasu wolnego), a także potrzeby o charakterze psychospołecznym (aktywność społeczna, satysfakcja z pracy, uznanie, poczucie bezpieczeństwa ekonomicznego i społecznego)¹².

W kontekście niniejszego dokumentu przybliżenia wymaga termin **jakości życia**, często przytaczany w polityce społecznej. Według definicji zamieszczonej w encyklopedii PWN jest to „stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych — spełniania standardów lub realizacji wartości: biologicznych, psychologicznych, duchowych, społecznych i politycznych, kulturalnych, ekonomicznych i ekologicznych jednostek, rodzin i zbiorowości (...). Badania nad jakością życia dotyczą m.in.: stopy życiowej i kosztów życia, zdrowia, długowieczności, stosunków i więzi społecznych (np. poziomu kooperacji i integracji społecznej, nasilenia konfliktów jednostkowych i zbiorowych), patologii społecznych; jakość życia określają obiektywne wskaźniki ilościowe i jakościowe, rzeczowe i wartościowe (np.: przeciętne trwanie życia, współczynnik umieralności, ilość spożywanych kalorii, wysokość dochodów, zakres i głębokość ubóstwa, stopa bezrobocia, warunki mieszkaniowe, poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego, zakres wolności politycznej, poziom skolaryzacji, dostęp do dóbr kultury) oraz subiektywne (np. stopień zadowolenia z warunków życiowych, poczucie szczęścia, sens życia, poziom stresu, poczucie zaspokojenia potrzeb i aspiracji)”¹³.

¹² „Polityka społeczna” W. Turnowiecki, Gdańsk 2004, str. 10.

¹³ www.encyklopedia.pwn.pl

1.3.2. Realizacja celów polityki społecznej – zasoby Kutna¹⁴

Wobec szeroko pojętych wyzwań polityki społecznej, zakres kompetencyjny samorządu jest ograniczony. Zasoby znajdujące się na terenie miasta Kutna i realizujące zadania z zakresu polityki społecznej można podzielić na:

1) INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE MIASTA

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej (w strukturze MOPS)
- Noclegownia (w strukturze MOPS)
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (w strukturze MOPS)
- Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” (w strukturze MOPS), w ramach jego działalności funkcjonują:
 - Mieszkania chronione
 - Świetlica profilaktyczno-wychowawcza
 - Centrum Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Lokalnych
 - Lokalne Centrum Wolontariatu
- Środowiskowy Dom Samopomocy
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY, SPORTU I REKREACJI:

- Kutnowski Dom Kultury
- Centrum Teatru Muzyki i Tańca (filia KDK)
- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego (wraz z filiami)

¹⁴ dany zasób miasta może pojawić się w więcej niż jednym obszarze realizowanych zadań, co uzależnione jest od specyfiki działalności danego podmiotu.

- Muzeum Regionalne w Kutnie
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji
- Aquapark Kutno (w strukturze MOSiR)

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU OŚWIATY I EDUKACJI:

- Żłobek Miejski Nr 1 w Kutnie
- Integracyjne Przedszkole Miejskie Nr 3 „Jarzębinka” w Kutnie
- Przedszkole Miejskie Nr 5 „Stokrotka” w Kutnie
- Przedszkole Miejskie Nr 8 „Promyczek” w Kutnie
- Przedszkole Miejskie Nr 15 „Bajka” w Kutnie
- Przedszkole Miejskie Nr 16 „Calineczka” w Kutnie
- Przedszkole Miejskie Nr 17 „Niezapominajka” w Kutnie
- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. T. Kościuszki w Kutnie
- Szkoła Podstawowa Nr 4 im. M. Kopernika w Kutnie
- Szkoła Podstawowa Nr 5 w Kutnie
- Szkoła Podstawowa Nr 6 im. M. Skłodowskiej-Curie w Kutnie
- Szkoła Podstawowa Nr 9 im. Wł. Jagiełły w Kutnie
- Gimnazjum Nr 1 im. A. Mickiewicza w Kutnie
- Gimnazjum Nr 2 im. Marsz. J. Piłsudskiego w Kutnie
- Gimnazjum Nr 3 im. H. Sienkiewicza w Kutnie

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA:

- Straż Miejska

1) INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE POWIATU

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ OCHRONY I PROMOCJI ZDROWIA:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (działa przy PCPR)
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej (w strukturze PCPR)
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Krzywoustego 11
- Dom Pomocy Społecznej przy ul. Oporowskiej 27
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Tęcza”
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Kutnowski Szpital Samorządowy Sp. z o. o.
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY, SPORTU I REKREACJI:

- Młodzieżowy Dom Kultury

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU OŚWIATY I EDUKACJI:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Gen. J. H. Dąbrowskiego w Kutnie
- II Liceum Ogólnokształcące im. J. Kasprowicza w Kutnie
- Zespół Szkół Nr 1 im. St. Staszica w Kutnie
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. dra A. Troczewskiego w Kutnie

- Zespół Szkół Nr 3 im. Wł. Grabskiego w Kutnie
- Zespół Szkół Nr 4 im. Z. Balickiego w Kutnie
- Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kutnie
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Nr 1 im. M. Konopnickiej
- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy Nr 2 w Kutnie
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Nowej Wsi
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kutnie
- Bursa nr 1 w Kutnie

3) TRZECI SEKTOR

REALIZUJĄCY ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY I PROMOCJI ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ:

- Chrześcijańska Misja Społeczna Teen Challenge Oddział w Kutnie
- Fundacja ARS VITA
- Grupa Ratownictwa Medycznego OSP Dąbrowszczak
- Hospicjum Kutnowskie
- Katolickie Stowarzyszenie Wychowania w Trzeźwości Regionu Kutnowskiego przy Sanktuarium Maryjnym w Głogowcu
- Kutnowski Komitet Obrony Bezrobotnych
- Oddział Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem w Kutnie
- Oratorium Błogosławionego Michała Rua
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Kutnie
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Kutnie
- Parafialny Zespół Charytatywny Caritas przy Parafii Matki Boskiej Wspomożenia Wiernych
- Parafialny Zespół Charytatywny Caritas przy Parafii pw. Bł. Męczenników Kutnowskich
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejsko-Powiatowe w Kutnie
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
- Polski Związek Głuchych, Oddział Łódzki, Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niesłyszących w Kutnie
- Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Kutnie
- Stowarzyszenie „Aktywna Kobieta”
- Stowarzyszenie Aktywizacji Społecznej i Twórczej Młodzieży „Intersum”
- Stowarzyszenie Aktywizacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych „Activus” Koło Terenowe w Kutnie
- Stowarzyszenie AMISTAD
- Stowarzyszenie Bank Żywności Kutno
- Stowarzyszenie „Czysta Okolica”
- Stowarzyszenie Klubu Abstynentów "Trzeźwość"
- Stowarzyszenie Kutnowski Klub Amazonek
- Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Salos „Róża Kutno”
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Domów Dziecka i Rodzin Zastępczych "Wyspa Skarbów"
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Blisko Dziecka”

- Stowarzyszenie Pomocy „LARIS”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka
- Stowarzyszenie Przymierze Rodzin przy Parafii św. Wawrzyńca
- Stowarzyszenie Rodzice Razem dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej
- Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych w Kutnie "Przystań"
- Stowarzyszenie „Rodzina w Centrum”
- Stowarzyszenie „Złoty Wiek”

REALIZUJĄCY ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY:

- Fundacja Liceum Ogólnokształcącego im. J. H. Dąbrowskiego
- Fundacja Odbudowy Pałacu Saskiego
- Kutnowskie Stowarzyszenie Promocji Muzyki
- Kutnowskie Towarzystwo Historyczne
- Regionalne Towarzystwo Muzyczne
- Społeczna Fundacja Miasta Kutna
- Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół II Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza w Kutnie
- Stowarzyszenie „Dom Pracy Twórczej – Nowa Wieś”
- Stowarzyszenie Historyczne Pułk 37
- Stowarzyszenie Kutnowska Kuźnia Kultury
- Stowarzyszenie - Ochotnicza Straż Pożarna w Kutnie
- Stowarzyszenie Przyjaciół I Kutnowskiego Szczepu Innominata
- Stowarzyszenie „Rajd Motocyklowy szlakiem walk nad Bzurą”
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej
- Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Kutnowskiej
- Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Kutno

STOWARZYSZENIA KOMBATANCKIE:

- Kutnowska Rodzina Katyńska
- Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
- Związek Inwalidów Wojennych i Wojskowych RP
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych
- Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy- Górników
- Związek Sybiraków Koło Terenowe w Kutnie

REALIZUJĄCY ZADANIA Z ZAKRESU SPORTU, TURYSTYKI I REKREACJI:

- Akademia Sportów Walki i Rekreacji Alex Kutno
- Akademicki Związek Sportowy Klub Uczelniany WSGK w Kutnie
- Amatorski Klub Sportowy "Starter"
- Klub Strzelectwa Sportowego "Orzeł"
- Koło nr 109 „METALURG” Kutno Okręg Mazowiecki PZW

- Koło nr 110 Kutno Okręg Mazowiecki PZW
- Koło nr 111 „Miejskie” Kutno Okręg Mazowiecki PZW
- Koszykarski Klub Sportowy PRO-BASKET KUTNO
- Klub Sportowy Kutno
- Kutnowski Klub Karate "Tsunami"
- Kutnowskie Stowarzyszenie Bokserskie "Stal" w Kutnie
- Kutnowskie Stowarzyszenie Sympatyków Baseballa „Wspieramy nasze dzieci”
- Kutnowskie Towarzystwo Tenisowe
- Liga Obrony Kraju Zarząd Rejonowy w Kutnie
- Mała Liga Baseballu EMEA
- Miejski Klub Sportowy „Stal” Baseball i Softball
- „Na Siodełku” Klub Turystyki Rowerowej Kutno
- Oficjalny Fan Club Widzowa Łódź OFC Kutno
- Polskie Towarzystwo Społeczno Sportowe "Sprawni - Razem"
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze PTTK Oddział w Kutnie
- Stowarzyszenie "Bike Club Kutno"
- Stowarzyszenie Edukacyjno-Sportowe STASZIC-KUTNO
- Stowarzyszenie "Jesteśmy Dla Was"
- Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej "Salos" Róża Kutno
- Stowarzyszenie Wędkarskie "Zalew"
- Uczniowski Klub sportowy „Delfinek”
- Uczniowski Klub Sportowy "Dziewiątka"
- Uczniowski Klub Sportowy "IPPON" MDK
- Wędkarski Klub Sportowy PZW Kutno

INNE STOWARZYSZENIA:

- Klub Motocykli Weteranów i Motocykli Ciężkich "Free Rider's Kutno"
- Klub Osiedlowy Aktywności Lokalnej "Słoneczko"
- Liga Ochrony Przyrody Zarząd Oddziału Rejonowego LOP
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Osób w Wieku Przedemerytalnym
- Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
- Polski Związek Filatelistów
- Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych
- Powiatowe Koło Pszczelarzy w Kutnie
- Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policji
- Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów RP Pożarnictwa
- Stowarzyszenie Kutnowskie Centrum Europejskie
- Stowarzyszenie „Rodzinny Ogród Działkowy”

4) POZOSTAŁE PODMIOTY

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY I PROMOCJI ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ:

- Dom Pomocy Społecznej w Kutnie przy ul. Sobieskiego 49 - Zgromadzenie Sióstr Albertynek Prowincji Warszawskiej
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy „Niezabudka” wraz z Warsztatem Terapii Zajęciowej (jednostka organizacyjna Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym) oraz „Zespołem Rehabilitacyjno-Terapeutycznym”

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY, SPORTU I REKREACJI:

- Prywatne szkoły tańca
- Prywatne szkoły języków obcych

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU OŚWIATY I EDUKACJI:

- Katolickie Liceum Ogólnokształcące Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. ś. St. Kostki w Kutnie
- I Liceum Ogólnokształcące PUL im. 37 Łęczyckiego Pułku Piechoty w Kutnie
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Edukator” w Kutnie
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych ZDZ w Płocku z siedzibą w Kutnie
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych ZDZ w Warszawie CK w Kutnie
- Niepubliczne Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Pasjonistek św. Pawła od Krzyża w Kutnie
- Niepubliczne Przedszkole „Maluchowo” w Kutnie
- Policealna Szkoła Zawodowa dla Dorosłych ZDZ w Warszawie CK w Kutnie
- PSZ dla Dorosłych „Edukator” w Kutnie
- Publiczne Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Kutnie
- Publiczna Katolicka Szkoła Podstawowa im. św. Stanisława Kostki w Kutnie
- Technikum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Kutnie
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa ZDZ w Warszawie CK w Kutnie

REALIZUJĄCE ZADANIA Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA:

- Komenda Powiatowa Policji
- Powiatowa Państwowa Straż Pożarna

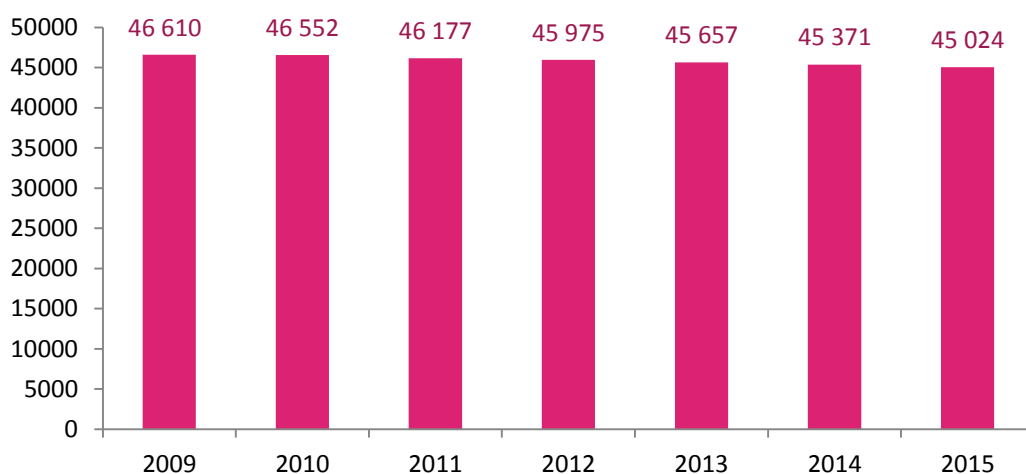
2. Diagnoza społeczno-ekonomiczna miasta Kutna

2.1. Trendy demograficzne

2.1.1. Liczba ludności Kutna

Liczba ludności Kutna w 2015 r. wyniosła 45 024 osoby¹⁵, co stanowi spadek o 3,4% w stosunku do roku 2009. Średnio, rocznie z miasta ubywa 264 mieszkańców¹⁶, co stanowi +/- 0,5% populacji.

Rysunek 1. Liczba ludności miasta Kutna w latach 2009-2015 (osoby).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KUTNO	46 610	46 552	46 177	45 975	45 657	45 371	45 024
Trend r/r (%)	x	-0,12	-0,80	-0,44	-0,69	-0,63	-0,76

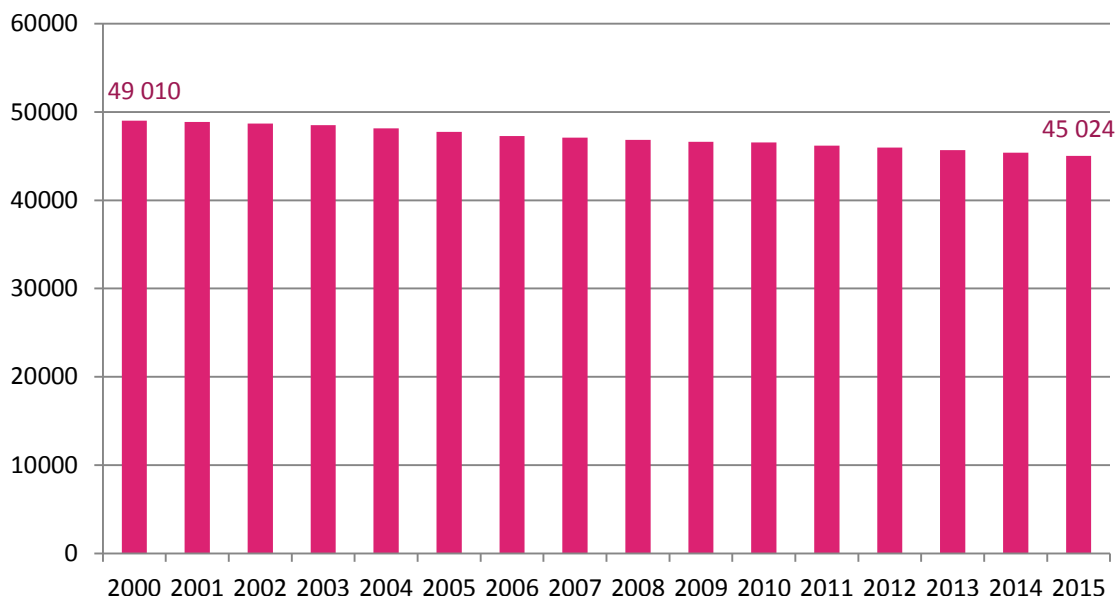
Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Od roku 2000, populacja Kutna zmniejszyła się o 8,1%, tj. z miasta ubyło 3 986 osób.

¹⁵ Na podstawie zameldowań.

¹⁶ Wartość średnia dla lat 2009-2014.

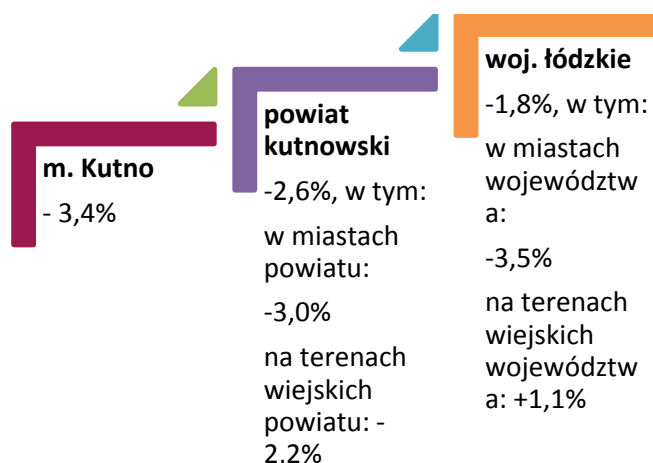
Wykres 1. Liczba ludności Kutna na przestrzeni lat 2000-2015 (osoby).

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Problem depopulacji miast staje się coraz dotkliwszy, nie tylko w Polsce ale w Europie i na świecie. Niekorzystny w przypadku Kutna jest szybszy spadek liczby ludności w porównaniu z powiatem kutnowskim czy woj. łódzkim. Również biorąc pod uwagę tylko tereny miejskie województwa, spadek ten jest dotkliwszy w Kutnie aniżeli średnio w innych miastach łódzkiego. Przedstawione dane powiatowe i wojewódzkie potwierdzają dodatkowo ogólnopolskie tendencje¹⁷ migracji wewnętrznych ukierunkowanych z miasta na wieś. Ubytek liczby ludności na terenach wiejskich powiatu kutnowskiego jest mniejszy aniżeli w miastach. Z kolei analizując całe województwo łódzkie, liczba ludności na wsiach zwiększyła się w badanym okresie (+1,1%) kosztem miast (-3,5%).

Rysunek 2. Trendy w liczbie ludności na przestrzeni lat 2009-2015.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

¹⁷ saldo migracji wewnętrznych w Polsce w 2014 r. wyniosło 24,1 tys. na korzyść wsi.

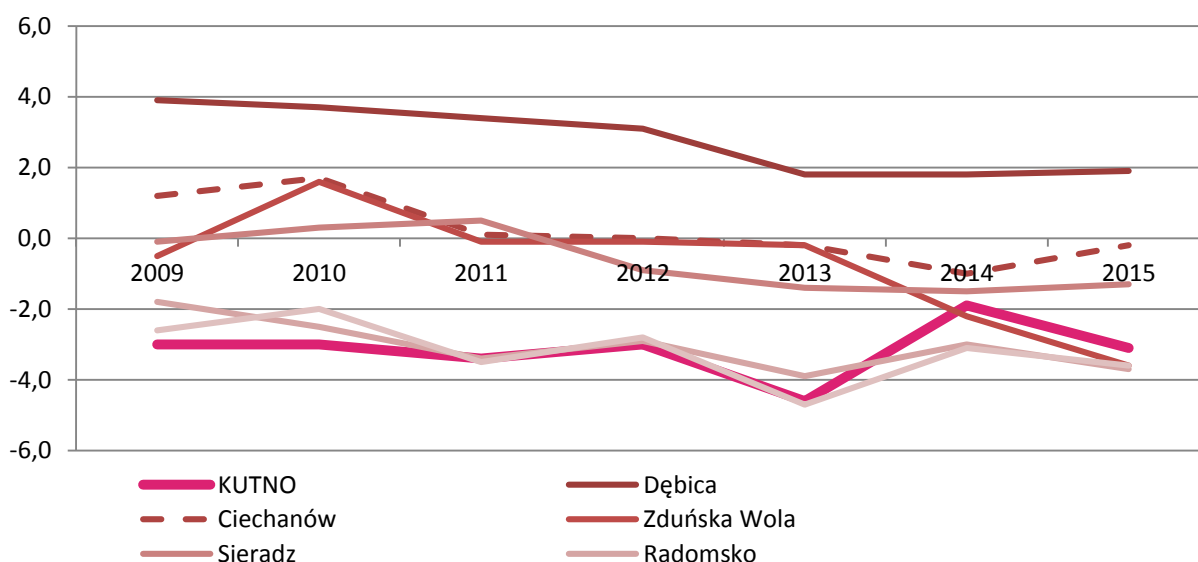
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

2.1.1.1. Przyrost naturalny

Niekorzystne procesy demograficzne zachodzące w Kutnie przedstawia **ujemny przyrost naturalny**. Na przestrzeni analizy, tj. od 2009 r. przyrost naturalny w mieście kształtował się na poziomie od -3,0 do -4,6, plasując je na ostatnich pozycjach. Dwa ostatnie lata przyniosły miastu 4. miejsce w rankingu analizowanych miast.

Rysunek 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej (%).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	3,9	3,7	3,4	3,1	1,8	1,8	1,9
Ciechanów	1,2	1,7	0,1	0,0	-0,2	-1,0	-0,2
Sieradz	-0,1	0,3	0,5	-0,9	-1,4	-1,5	-1,3
KUTNO	-3,0	-3,0	-3,4	-3,0	-4,6	-1,9	-3,1
Zduńska Wola	-0,5	1,6	-0,1	-0,1	-0,2	-2,2	-3,6
Radomsko	-1,8	-2,5	-3,4	-2,9	-3,9	-3,0	-3,7
Skarżysko-Kamienna	-2,6	-2,0	-3,5	-2,8	-4,7	-3,1	-3,6
POZYCJA KUTNA	7.	7.	6.	7.	6.	4.	4.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Dokładne dane kształtujące przyrost naturalny ukazuje analiza wskaźników zgonów i urodzeń w przeliczeniu na 1000 ludności. W przypadku urodzeń uzyskane wyniki za 2015 r. plasują miasto na 4. pozycji, natomiast skala zgonów zwiększyła się w stosunku do roku 2014 r., co znalazło przełożenie w spadku w rankingu miast o jedną pozycję.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 2. Urodzenia żywe na 1000 ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ciechanów	10,8	11,2	9,8	9,9	9,6	9,3	9,3
Dębica	10,9	11,0	10,3	10,1	9,3	8,8	9,6
Sieradz	9,7	9,6	9,4	8,6	8,6	8,8	8,7
KUTNO	9,4	8,6	8,6	8,5	7,3	8,6	8,6
Zduńska Wola	10,5	11,4	9,6	10,0	10,1	8,3	8,2
Skarżysko-Kamienna	8,0	8,2	7,3	8,0	7,3	8,1	7,4
Radomsko	9,6	8,6	8,4	8,2	7,7	7,7	7,7
POZYCJA KUTNA	6.	6.	5.	5.	6.	4.	4.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

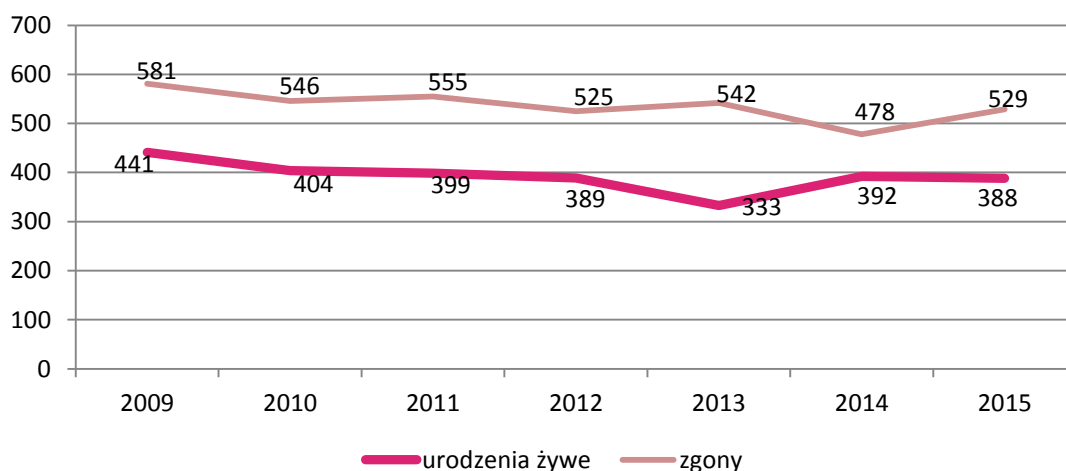
Tabela 3. Zgony na 1000 ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	7,01	7,29	6,92	6,99	7,54	6,96	7,71
Sieradz	9,79	9,29	8,96	9,55	10,00	10,23	9,94
Ciechanów	9,65	9,49	9,66	9,86	9,76	10,27	9,45
KUTNO	12,40	11,68	11,98	11,41	11,84	10,50	11,70
Zduńska Wola	11,06	9,81	9,73	10,09	10,27	10,55	11,87
Radomsko	11,37	11,08	11,88	11,13	11,63	10,77	11,39
Skarżysko-Kamienna	10,57	10,14	10,85	10,83	11,98	11,23	10,93
POZYCJA KUTNA	7.	7.	7.	7.	6.	4.	5.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

W ciągu siedmioletniego okresu analizy, rok 2014 przyniósł najbardziej korzystny wynik, z najniższą od 6 lat liczbą zgonów i wyższą niż dwa ostatnie lata liczbą urodzeń (najmniejsza rozbieżność pomiędzy zgonami a urodzeniami). Dane za rok 2015 nie potwierdziły podtrzymania tej pozytywnej tendencji i ukazały wzrost liczby zgonów i lekki spadek liczby urodzeń.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności Kutna w latach 2009-2014 (liczba osób).

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

2.1.1.2. Migracje i mobilność społeczna

Demografię miasta kształtują również migracje. Kutno, podobnie jak pozostałe miasta z grupy porównawczej, ma w całym analizowanym okresie wyraźnie ujemne saldo migracji (więcej wymeldowań niż zameldowań na pobyt stały).

Tabela 4. Saldo migracji na 1000 osób – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Ciechanów	-4,1	-8,5	-6,1	-7,5	-4,6	-4,7	-2,3
Sieradz	-4,3	-5,3	-5,7	-3,0	-5,2	-5,6	-3,3
Zduńska Wola	-3,7	-4,2	-4,6	-3,7	-8,0	-4,7	-3,5
KUTNO	-3,3	-5,3	-4,7	-4,0	-2,9	-4,0	-3,8
Radomsko	-0,6	-5,1	-2,9	-0,9	-3,4	-1,6	-4,0
Skarżysko-Kamienna	-3,5	-5,5	-4,7	-4,6	-5,3	-4,2	-4,7
Dębica	-2,4	-6,3	-3,7	-4,5	-7,5	-7,0	-6,3
POZYCJA KUTNA	3.	3.	3.	4.	1.	2.	4.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016) *obliczenia CoCreation.

Dokładniejsza analiza polega na przeliczeniu odrębnie zameldowań i wymeldowań. Jak widać, liczba zameldowań w 2015 r., tj. 303, plasuje Kutno na 3. pozycji wśród badanych miast. Jednocześnie jest to najniższy poziom w całym analizowanym okresie.

Od 2010 r. skala wymeldowań z Kutna przyjmuje tendencję lekko spadkową. Niemniej jednak znacząco przewyższając poziom zameldowań, mamy do czynienia z ujemnym saldem ludności miasta. Biorąc pod uwagę napływ i odpływ ludności, Kutno sytuuje się wśród miast o przeciętnej mobilności społecznej.

Tabela 5. Zameldowania – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ciechanów	414	381	395	353	372	401	404
Sieradz	312	328	394	383	358	278	311
Kutno	344	347	317	352	396	339	303
Skarżysko-Kamienna	379	316	334	319	308	295	255
Zduńska Wola	239	269	248	278	220	258	253
Dębica	436	390	389	313	364	349	244
Radomsko	358	248	325	402	318	323	231
POZYCJA KUTNA	5.	3.	6.	4.	1.	3.	3.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

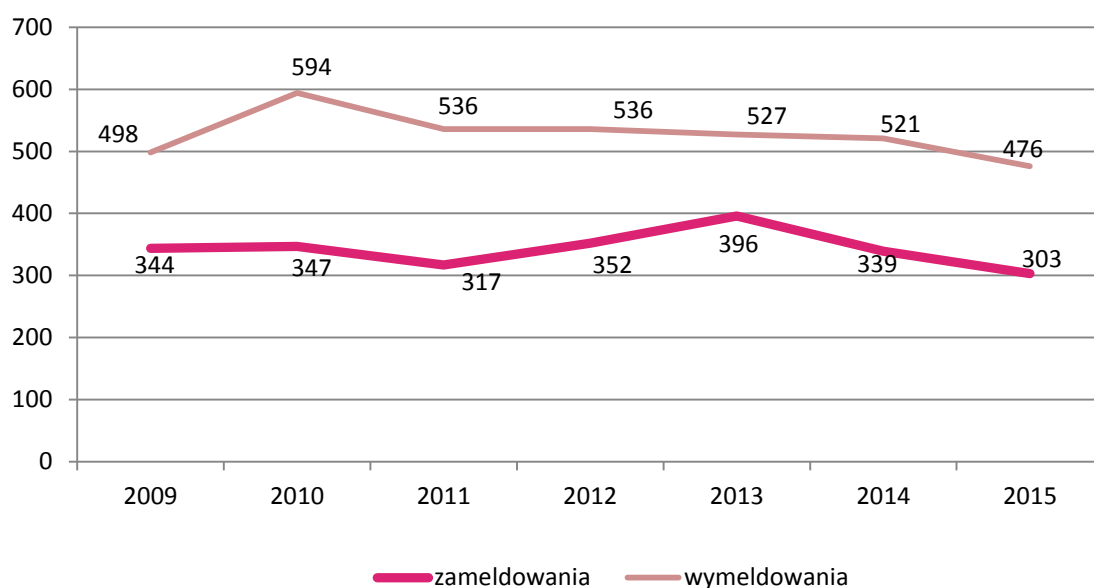
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 6. Wymeldowania – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zduńska Wola	400	453	452	439	568	461	403
Radomsko	386	495	467	444	482	399	418
Sieradz	500	561	643	514	582	522	452
Skarżysko-Kamienna	545	587	562	538	562	496	474
Kutno	498	594	536	536	527	521	476
Ciechanów	598	768	674	690	579	610	508
Dębica	550	690	562	527	716	675	537
POZYCJA KUTNA	3.	5.	3.	4.	2.	4.	5.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Wykres 3. Zameldowania i wymeldowania w Kutnie w latach 2009-2015.

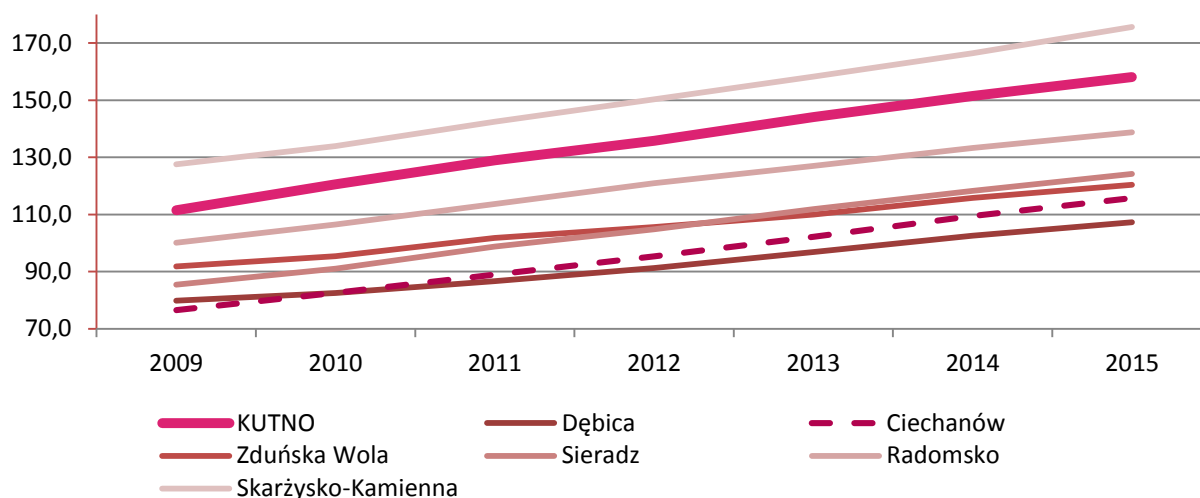

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.1.1.3. Struktura wiekowa populacji mieszkańców Kutna

Największe zagrożenie demograficzne dotyczy nie samego spadku liczby ludności ogółem, ale zmiany struktury demograficznej obrazującej starzenie się społeczeństwa i brak zastępowalności pokoleń. W statystyce ukazują to wskaźniki obciążenia demograficznego. Jednym z nich jest stosunek ludności w wielu poprodukcyjnym do osób w wieku przedprodukcyjnym. Spośród siedmiu miast z grupy porównawczej, Kutno osiąga przedostatni wynik. W 2015 roku w Kutnie na 100 ludzi młodych przypadało ponad 158,1 seniorów. Niepokojącym jest, że wskaźnik ten bardzo szybko rośnie (z poziomu 111,5 w 2009 r. do 158,1 w 2015 r.).

Rysunek 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – Kutno na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	79,8	82,5	86,7	91,3	96,8	102,6	107,3
Ciechanów	76,5	82,6	89,0	95,3	102,2	109,4	115,7
Zduńska Wola	91,8	95,4	101,8	105,6	110,0	115,8	120,4
Sieradz	85,4	91,0	98,7	104,8	111,9	118,3	124,2
Radomsko	100,1	106,5	113,7	120,9	127,0	133,3	138,7
KUTNO	111,5	120,5	128,9	135,8	144,1	151,5	158,1
Skarżysko-Kamienna	127,6	133,9	142,5	150,3	158,3	166,4	175,6
POZYCJA KUTNA	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.2. Prognoza rozwoju sytuacji demograficznej

Jak prognozowano w Raporcie Otwarcia do Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014 - 2020¹⁸: „(...) w roku 2012 powiat kutnowski liczył 101,2 tys. mieszkańców. W latach kolejnych obserwować będziemy trend spadkowy, który osiągnie w 2035 roku poziom 78,9 tys. osób zamieszkałych. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, iż w ciągu najbliższych 23 lat aglomeracja kutnowska zmniejszy liczbę swoich mieszkańców o 3,55 tys. (prognozowana liczba ludności w roku 2035 to 51,16 tys.) – zatem spadek liczby ludności, porównując rok 2035 do 2012, będzie wyraźnie mniejszy niż w przypadku powiatu kutnowskiego. Podobna sytuacja występuje w mieście Kutno, gdzie przewidywany spadek liczby ludności w 2035 r. w stosunku do roku 2012 sięga 10,2%, zaś w powiecie aż 22%”.

Sytuacja demograficzna Kutna jest niepokojąca zarówno w średniej, jak i w długiej perspektywie. Jak wynika z diagnozy, najpoważniejsze skutki średnioterminowe może jednak przynieść

¹⁸ Styczeń 2014, oprac. CoCreation.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

szybkie starzenie się populacji. Prognozę wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego na lata 2016 – 2020 ukazuje poniższa tabela.

Tabela 7. Prognoza 2020: ludność w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – Kutno na tle grupy porównawczej.

	2016	2017	2018	2019	2020
Dębica	111,6	116,5	121,5	126,5	131,5
Ciechanów	122,0	128,6	135,2	141,8	148,4
Zduńska Wola	123,8	128,4	132,8	137,4	141,9
Sieradz	132,5	139,4	146,2	153,1	160,0
Radomsko	147,1	153,8	160,4	167,1	173,7
KUTNO	167,6	175,4	183,3	191,1	199,0
Skarżysko-Kamienna	182,4	190,5	198,5	206,6	214,6

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

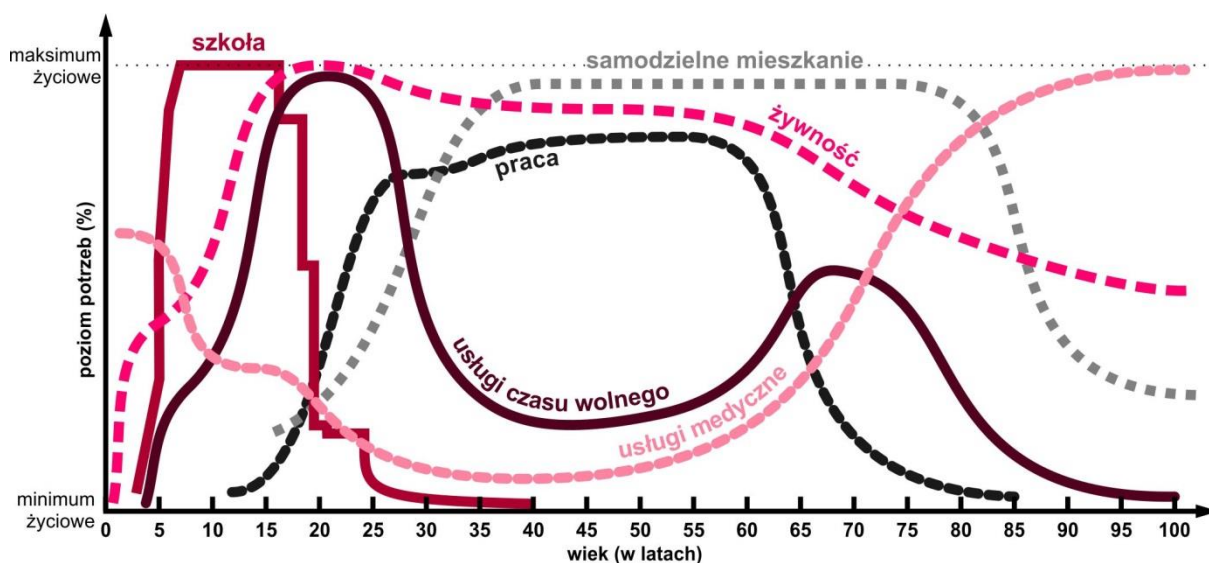
Jak widać, na przełomie lat 2020 – 2021 współczynnik dla Kutna zbliży się do wartości 200 (czyli dwóch seniorów na każdą osobę młodą). Według prognozy GUS do roku 2020 w Kutnie najbardziej zmniejszy się liczba ludności w wieku produkcyjnym. Następować będzie proces szybkiego starzenia się ludności, udział osób w wieku 60+, obecnie wynoszący 25,1%, wzrośnie do roku 2020 do 33,0%. „Według projekcji ludności Eurostatu w 2050 r. Polska będzie miała jeden z najwyższych wskaźników obciążenia ludności w wieku produkcyjnym przez ludność w wieku poprodukcyjnym. Biorąc pod uwagę te przewidywania, jest szczególnie ważne, aby odpowiednie działania dotyczące dostosowań do zmiany demograficznej rozpocząć możliwie wcześnie”¹⁹.

2.2.1. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Jak stwierdza się na wstępie diagnozy demograficznej do „Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”: „Potencjał demograficzny jest jednym z podstawowych czynników determinujących rozwój miast, posiada przy tym charakter pierwotny wobec wszystkich innych czynników, będąc warunkiem *sine qua non*, szeroko pojętego rozwoju społeczno-gospodarczego. Wahanie ilościowe populacji skutkują zmianami w liczbie podatników, w sposób zasadniczy determinują popyt na usługi komunalne i komercyjne, a także mają wpływ na zjawiska przestrzenne oraz ocenę atrakcyjności badanych obszarów”.

¹⁹ „Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020”, Łódź, 2015 r., str. 7.

Wykres 4. Struktura potrzeb różnych grup wiekowych mieszkańców – tło sytuacji demograficznej.

Źródło: W. Kłosowski, przeliczenia własne na podstawie koncepcji zaczerpniętej z: L. Corsa, D. Oakley, *Consequences of Population Growth for Health Services in Less Developed Countries. An Initial Appraisal*, [w:] *Rapid Population Growth*, vol. VII, National Academy of Sciences, Baltimore 1971

Analiza demograficzna miasta ukazuje, że liczba ludności miasta Kutno zmniejsza się a sama ludność starzeje. Niesie to wyzwania dla polityki społecznej miasta, która wymaga odpowiednich procesów dostosowawczych. Proces starzenia się populacji dotyczy większości regionów nie tylko w Polsce, ale również w Europie i na świecie. Niemniej jednak jest pochodną wydłużenia długości życia i stanowi niezaprzeczalny sukces cywilizacyjny.

Polityka społeczna miasta uwzględniająca wyzwania demograficzne winna iść dwutorowo. Z jednej strony skupić się na działaniach mających na celu zwiększanie populacji miasta. Z drugiej natomiast, uwzględnić postępujące procesy demograficzne – starzenie się społeczeństwa miasta i dostosować programy/polityki do nurtu aktywnego starzenia (ang. *active ageing*), programy/polityki polepszające zdrowie, zwiększające stopień uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym oraz bezpieczeństwo osób starszych (WHO, 2002). Narzędzia te powinny opierać się na prawach, potrzebach, preferencjach oraz możliwościach osób starszych.

Globalne starzenie się z jednej strony wymusi na doświadczających go regionach, podjęcie nowych działań i przeformułowanie istniejących zarówno w sferze ekonomicznej, jak i społecznej. W tym miejscu warto przyrzeć się strukturze potrzeb różnych grup wiekowych ludzi (wykres 4). Wytyczając nowe cele należy pamiętać, iż osoby starsze stanowią cenny, często ignorowany zasób, który odpowiednio wykorzystany może przyczynić się do zwiększenia dobrobytu społeczeństwa. W tym kontekście podstawowym celem polityki publicznej – realizującej wizję regionu łódzkiego jako miejsca, gdzie „mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia w dobrym zdrowiu, a więc w pełni uczestniczą w życiu gospodarczym, społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i obywatelskim regionu – jest stworzenie warunków, w którym zapewnia się ludziom optymalne i bezpieczne możliwości uczestnictwa w życiu gospodarczym (rozumianym także jako zaangażowanie na rynku pracy),

społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i obywatelskim, bez istnienia przejawów dyskryminacji, pozwalające na czerpanie satysfakcji z niezależności przejawiającej się dobrym stanem zdrowia”²⁰.

Należy podkreślić, że rosnącą liczbę i udział osób starszych w społeczeństwie trzeba rozpatrywać jako nową, inną niż dotychczas szansę na rozwój regionu. To, jaką rolę w tej rzeczywistości będą odgrywać osoby starsze, wiele zależy od polityki społecznej. Rekomendowane jest umacnianie dialogu międzypokoleniowego poprzez np. wspólne działania seniorów z dziećmi z domów dziecka lub przedszkoli czy wzmocnienie współpracy i komunikacji pomiędzy organizatorami wolontariatu osób starszych z wolontariatem młodzieżowym. W wielu miastach Polski trwa dyskusja na ten temat, która przybiera różne formy i jest inicjowana przez różne grupy interesariuszy. Dla przykładu ważnym programem, w którym Łódź, jako jedyne polskie miasto, weźmie udział jest europejski program aktywnego i zdrowego starzenia się. Decyzją Komisji Europejskiej w Łodzi rozpoczyna działalność pierwsze w kraju centrum referencyjne Europejskiego Partnerstwa na rzecz Aktywnego i Zdrowego Starzenia²¹. Na uwagę zasługują różne akcje społeczne poświęcone seniorom np. "DługoWIECZNI" czy „Oswajanie Starości”.

Próba **zwiększenia populacji miasta** również stanowi niemałe wyzwanie dla samorządu. Działania idące w tym kierunku winny koncentrować się na:

- **zwiększaniu liczby urodzeń/promowaniu dzietności**

Wskaźnik ten jest istotny z punktu widzenia przyszłości miasta i zastępowalności pokoleń. Jest bezpośrednio powiązany z obecnością w mieście osób w wieku sprzyjającym zakładaniu rodziny (mediana wieku zawierania pierwszego małżeństwa w przypadku kobiet wynosi 26,2 lata, u mężczyzn 28,2 lata).

Kierunek działań musi uwzględniać zarówno opinie grupy docelowej na temat powodów posiadania dzieci/chęci założenia rodziny, czynników determinujących decyzje prokreacyjne. Z drugiej strony działania muszą stwarzać warunki i zachęty promujące dzietność (tu i teraz), np. sprzyjające powrotom do pracy po urlopach macierzyńskich, w tym między innymi poprzez zapewnienie miejsca dzieciom w przedszkolu i żłobku, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymiaru finansowego tejże opieki, duże znaczenie ma możliwość elastycznego czasu pracy, działania umożliwiające tzw. wyjście z domu matkom z małymi dziećmi, aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, również w gronie innych mam. Znaczenie mają tu różnego typu projekty jak np. „Mama nie sama” (organizowany przez Kutnowski Dom Kultury), seanse filmowe dla matek z dziećmi (realizowane w większych miastach), dostępność miejsc dla mam z dzieckiem z możliwością nakarmienia, przewinięcia dziecka, dostępność zajęć/zagospodarowanie wolnego czasu w godzinach przedpołudniowych i południowych. Istotne znaczenie mają działania spersonalizowane i adresowane do dzieci urodzonych w 2016 r. i zameldowanych na terenie miasta Kutna - projekt Różana Rodzina czy Kutnowska Karta Dużej Rodziny 3+.

Rekomendowane są działania wspierające kobiety w ciąży poprzez dostępność programów profilaktycznych, profesjonalnej szkoły rodzenia czy poradni laktacyjnej.

- **zwiększaniu liczby nowych zameldowań w mieście/ograniczanie wymeldowań.**

²⁰ „Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim 2020”, Łódź, 2015 r., str. 7.

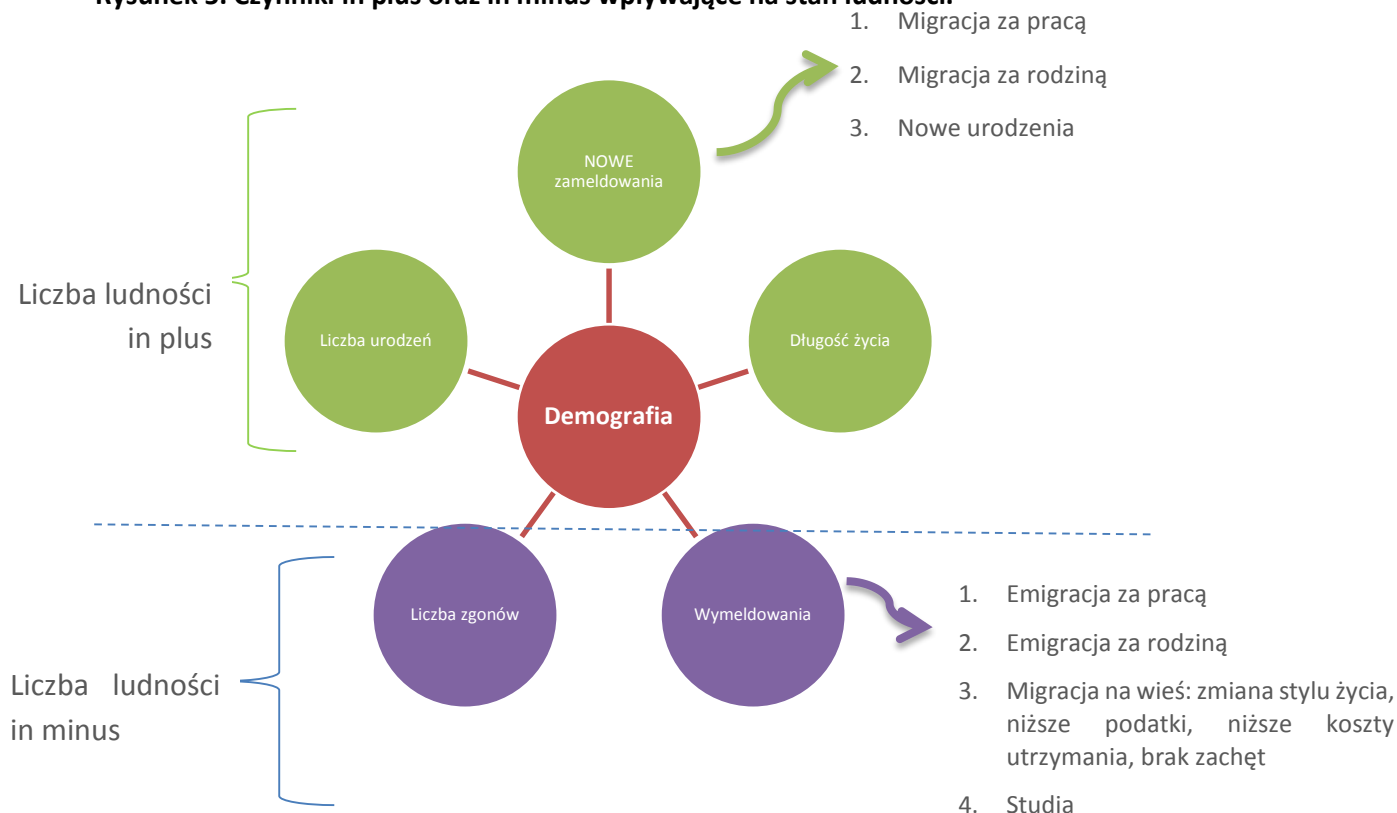
²¹ Łódzki Uniwersytet Medyczny od kilku lat zajmuje się zagadnieniami zdrowego starzenia. W 2011 r. powołano w nim Centrum Badań nad Zdrowym Starzeniem. Uczelnia, jako jedyna w Polsce, przyjęła zaproszenie do Wspólnoty Wiedzy i Innowacji Innolife, dedykowanej badaniom na rzecz zdrowego starzenia; jest to partnerstwo ponad 140 ośrodków w Europie, w tym najbardziej znanych placówek naukowych.

Na wskaźnik ten wpływ ma wiele czynników. Wśród nich: zatrzymanie młodych w Kutnie i stwarzanie zachęt do powrotu po studiach (np. poprzez promocję miasta jako dysponującego atrakcyjnym rynkiem pracy, bądź poprzez stworzenie platformy ofert pracy mającej za zadanie pomoc w pośrednictwie), uzyskanie w Kutnie pracy i chęć osiedlenia się, założenia rodziny/związku i przeprowadzki do Kutna. Osiągnięcie satysfakcjonujących wartości tego wskaźnika z kolei znajduje przełożenie w skali nowych urodzin.

Decyzja dotycząca zameldowania w mieście oprócz powyższych determinant, jest pochodną tzw. jakości zamieszkiwania. Na tę jakość mają wpływ: przywileje, zachęty dedykowane wyłącznie mieszkańcom. Obecnie takim przykładem jest ulga dla rodzin w formie Kutnowskiej Karty Dużej Rodziny 3+. Jakość dotyczy również rynku mieszkaniowego w Kutnie (możliwość łatwego wynajmu/atrakcyjne ceny zakupu) i tworzenia warunków do rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, w tym dedykowanego młodym kutnianom. Niemniej jednak diagnoza potrzeb poszczególnych grup wiekowych mieszkańców oraz opinie różnych grup interesariuszy miasta (np. dojeżdżających do pracy) winny dookreślić czynniki mogące mieć wpływ na podjęcie decyzji o zamieszkaniu w mieście.

Nie bez znaczenia dla rozważających o osiedleniu się w Mieście Róż pozostaje oferta kulturalno-rozrywkowa miasta adresowana do różnych grup wiekowych, zaplecze edukacyjne czy możliwości rozwoju zawodowego. Niemniej jednak działania budujące atrakcyjność miasta jako miejsca do życia, spędzania wolnego czasu i pracy są „konsumowane” przez zdecydowaną większość mieszkańców choćby powiatu kutnowskiego, którego Kutno jest centrum administracyjnym.

Rysunek 5. Czynniki in plus oraz in minus wpływające na stan ludności.

Źródło: opracowanie CoCreation.

2.3. Rynek pracy i przedsiębiorczość

2.3.1. Diagnoza sytuacji

2.3.1.1. Przedsiębiorczość w Kutnie

Na koniec 2015 r. w bazie REGON zarejestrowanych było 4 380 podmiotów gospodarczych mających siedzibę na terenie Kutna. W stosunku do roku wyjściowego analizy oznacza to spadek o 136 firmy. W przeliczeniu na 10 tys. ludności, otrzymany wynik plasuje Kutno na 5. pozycji w gronie miast z grupy porównawczej.

Tabela 8. Podmioty w bazie REGON na 10 tys. ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skarżysko-Kamienna	1 146	1 150	1 100	1 117	1 168	1 176	1 174
Ciechanów	973	993	978	993	1 014	1 017	1 033
Sieradz	941	963	973	981	983	1 008	1 015
Zduńska Wola	985	1 010	993	995	1 000	995	1 007
KUTNO	969	974	953	957	956	959	973
Radomsko	914	956	940	968	978	961	972
Dębica	852	884	864	869	893	907	911
POZYCJA KUTNA	4.	4.	5.	6.	6.	6.	5.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Obiektywnym wskaźnikiem dynamiki lokalnej gospodarki jest ilość nowo rejestrowanych podmiotów. W 2015 r. w Kutnie przybyło 355 nowych podmiotów gospodarczych, tj. tylko o 6 więcej niż w Dębicy, do której należy najniższy wynik. Pozycja Kutna w tym zakresie na tle miast z grupy porównawczej utrzymuje się w całym okresie analizy.

Tabela 9. Nowo rejestrowane podmioty gospodarcze – KUTNO na tle grupy porównawczej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skarżysko-Kamienna	470	559	413	486	619	478	450
Ciechanów	465	502	344	414	450	450	444
Radomsko	582	585	435	514	479	398	424
Zduńska Wola	481	508	407	357	362	376	397
Sieradz	502	473	458	388	408	443	358
KUTNO	429	449	365	341	322	367	355
Dębica	397	471	407	418	413	365	349
POZYCJA KUTNA	6.	7.	6.	7.	7.	6.	6.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Niska dynamika przyrostu nowych podmiotów jest efektem specyfiki rynku pracy w Kutnie. Rozwijająca się baza firm w Podstrefie Kutno ŁSSE i dzielnicy przemysłowej Skłęczki, głównie tych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), często spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego tworzy stosunkowo szeroki wachlarz ofert na rynku pracy. Ich obecność poniekąd „usypia” chęć podjęcia wyzwania i motywacji do zakładania własnej działalności gospodarczej. Osiągnięte wyniki dla Kutna potwierdzają niską aktywność osób fizycznych prowadzących działalność

gospodarczą. W 2015 r. było ich 3 235, co daje wskaźnik na poziomie 1170 na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym. Oznacza to spadek w stosunku do roku ubiegłego o 27 firm (-3,3%), natomiast w porównaniu do okresu z początku analizy, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zmniejszyła się o 371 podmiotów, tj. 10,3%. Spadek ten może być wynikiem niewystarczającego popytu na produkty/usługi będące w ofercie przedsiębiorcy i zaprzestaniu działalności, może też być związany z decyzją o podjęciu zatrudnienia na tworzącym się rynku pracy z powodu chęci podjęcia stabilniejszego zatrudnienia tj. pracy etatowej. Warto dodać, że 21,5% badanych gospodarstw domowych w Kutnie jest sceptycznych co do możliwości założenia w Kutnie własnego biznesu²².

W poniższej tabeli przedstawiono - w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym – podmioty gospodarcze ogółem, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób), małe przedsiębiorstwa (10 – 49 osób zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty), średnie (50 – 249) i duże (250 i powyżej). Wskaźniki takie jak ilość podmiotów gospodarczych ogółem, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i mikroprzedsiębiorstwa w przeliczeniu na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym plasują Kutno na 6. pozycji w rankingu. Lepiej sytuacja wygląda w ilości funkcjonujących firm, w których zatrudnienie zamyka się w przedziale 10-49 osób, gdzie Kutno mieści się dokładnie w środku zestawienia. Miasto przoduje natomiast w ilości średnich przedsiębiorstw (50-249 zatrudnionych) i plasuje się na drugiej pozycji jeśli chodzi o duże firmy (250 i więcej zatrudnionych).

²² Źródło: wyniki „Badania warunków życia i jakości usług publicznych”, edycja 2016 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 10. Podmioty gospodarcze na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym – KUTNO na tle grupy porównawczej (dane za 2015 r.).

Miasto	Podmioty gospodarcze ogółem	miasto	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
Skarżysko-Kamienna	1928,8	Skarżysko-Kamienna	1470
Zduńska Wola	1631,9	Zduńska Wola	1260
Sieradz	1606,2	Radomsko	1250
Ciechanów	1617,8	Ciechanów	1220
Radomsko	1584,4	Sieradz	1190
KUTNO	1590,1	KUTNO	1170
Dębica	1423,6	Dębica	1030
POZYCJA KUTNA	6.	POZYCJA KUTNA	6.
Miasto	Mikro-przedsiębiorstwa (0 – 9 osób zatrudnionych)	miasto	Małe przedsiębiorstwa (10 – 49 osób zatrudnionych)
Skarżysko-Kamienna	1856,0	Sieradz	74,1
Ciechanów	1551,7	Zduńska Wola	67,4
Zduńska Wola	1544,9	Dębica	64,0
Sieradz	1513,2	KUTNO	62,8
Radomsko	1511,3	Radomsko	58,6
KUTNO	1500,8	Skarżysko-Kamienna	57,1
Dębica	1341,1	Ciechanów	51,4
POZYCJA KUTNA	6.	POZYCJA KUTNA	4.
Miasto	Średnie przedsiębiorstwa (50 – 249 zatrudnionych)	miasto	Duże przedsiębiorstwa (250 i więcej zatrudnionych)
KUTNO	23,6	Dębica	3,4
Sieradz	17,7	KUTNO	2,9
Zduńska Wola	17,0	Zduńska Wola	2,6
Dębica	15,2	Skarżysko-Kamienna	2,1
Ciechanów	13,4	Radomsko	2,1
Skarżysko-Kamienna	13,7	Ciechanów	1,4
Radomsko	12,5	Sieradz	1,1
POZYCJA KUTNA	1.	POZYCJA KUTNA	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Jednym z kluczowych elementów obrazujących poziom rozwoju gospodarczego danej JST jest liczba spółek prawa handlowego zarejestrowanych na jej terenie. W Kutnie w grupie przedsiębiorstw z sektora MŚP znajduje się 340 spółek handlowych (24 więcej niż przed rokiem), co jest wynikiem na miarę 2. pozycji, ustępując miejsca jedynie Dębicy. W stosunku do roku 2009 ilość kutnowskich spółek zwiększyła się o 41,1%.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 11. Spółki handlowe (w sektorze prywatnym)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	279	292	295	315	326	343	342
KUTNO	241	251	258	280	297	316	340
Sieradz	294	292	295	295	297	315	317
Ciechanów	245	245	249	255	265	277	279
Radomsko	173	184	200	219	243	256	281
Zduńska Wola	198	204	214	219	233	251	261
Skarżysko-Kamienna	159	163	171	176	180	192	190
POZYCJA KUTNA	4.	3.	3.	3.	2.	2.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Pod względem spółek z udziałem kapitału zagranicznego, Kutno niezmiennie przoduje w statystykach. W 2015 r. było ich 59, podczas gdy w drugim w rankingu mieście, Ciechanowie, o 14 mniej.

Tabela 12. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (w sektorze prywatnym).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KUTNO	52	51	51	53	55	58	59
Ciechanów	41	41	42	43	43	45	45
Radomsko	31	32	34	38	42	42	44
Dębica	34	35	36	37	38	42	43
Sieradz	29	30	32	32	32	33	35
Zduńska Wola	33	32	32	33	32	33	33
Skarżysko-Kamienna	25	26	26	26	26	26	25
POZYCJA KUTNA	1.	1.	1.	1.	1.	1.	1.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.3.1.2. Pracujący

Jednym z podstawowych wskaźników rynku pracy jest liczba pracujących w gospodarce narodowej. Niemniej jednak metodologia GUS nie obejmuje osób pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających do 9. osób oraz pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Powyższe ograniczenia należy mieć na uwadze przy wnioskowaniu.

Liczba pracujących w Kutnie w 2015 r. wyniosła 15 565 osób, co w przeliczeniu na 1000 ludności daje wskaźnik 346, plasujący miasto na drugiej pozycji, niezmiennie w całym analizowanym okresie. Lepszym wynikiem może poszczycić się jedynie Dębica, z 17 532 pracującymi i wskaźnikiem na poziomie 378 na 1000 ludności.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 13. Pracujący na 1000 ludności.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	378	384	382	381	375	372	378
KUTNO	308	322	333	333	333	344	346
Radomsko	290	301	287	296	291	302	316
Ciechanów	308	298	293	295	288	286	281
Sieradz	292	286	284	282	282	277	280
Zduńska Wola	273	281	284	269	266	263	267
Skarżysko-Kamienna	254	238	231	221	214	215	210
POZYCJA KUTNA	2.	2.	2.	2.	2.	2.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.3.1.3. Nakłady inwestycyjne

Potwierdzeniem dobrej koniunktury kutnowskich firm są kolejne dane prezentujące poniesione nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Powiat kutnowski, z wynikiem 6 615,7 zł jest liderem i znacząco dystansuje pozostałe poddane analizie powiaty.

Tabela 14. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POWIAT KUTNOWSKI	2037,0	3101,5	3918,0	4779,0	5256,9	6615,7
Powiat ciechanowski	1732,0	4827,9	5129,0	4872,0	3366,3	3868,9
Powiat dębicki	1853,0	1977,7	2264,0	3745,0	3291,7	3794,0
Powiat radomszczański	3594,0	3025,4	1584,0	2185,0	1380,2	2563,3
Powiat zduńskowski	1767,0	1329,1	1925,0	1927,0	1665,9	2343,7
Powiat skarżyski	1084,0	1253,6	3454,0	1690,0	1565,8	2250,0
Powiat sieradzki	1517,0	1446,7	1303,0	1155,0	2107,0	1463,2
POZYCJA POWIATU KUTNOWSKIEGO	2.	2.	2.	2.	1.	1.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Analogiczna tendencja rysuje się, gdy przeliczymy te dane na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym.

Tabela 15. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
POWIAT KUTNOWSKI	3179,8	4827,9	6131,1	7511,5	8319,3	10554,1
Powiat ciechanowski	2685,9	6951,3	7921,8	7541,3	5243,4	6071,6
Powiat dębicki	2891,0	3083,5	3533,8	5845,5	5152,0	5949,3
Powiat radomszczański	5761,6	4842,8	2536,8	3504,0	2228,6	4141,8
Powiat zduńskowski	2768,2	2077,1	3021,1	3048,1	2656,8	3751,8
Powiat skarżyski	1694,7	1955,5	5416,4	2667,7	2485,2	3615,2
Powiat sieradzki	2421,8	2299,8	2070,4	1839,4	3356,8	2338,3
POZYCJA POWIATU KUTNOWSKIEGO	2.	3.	2.	2.	1.	1.

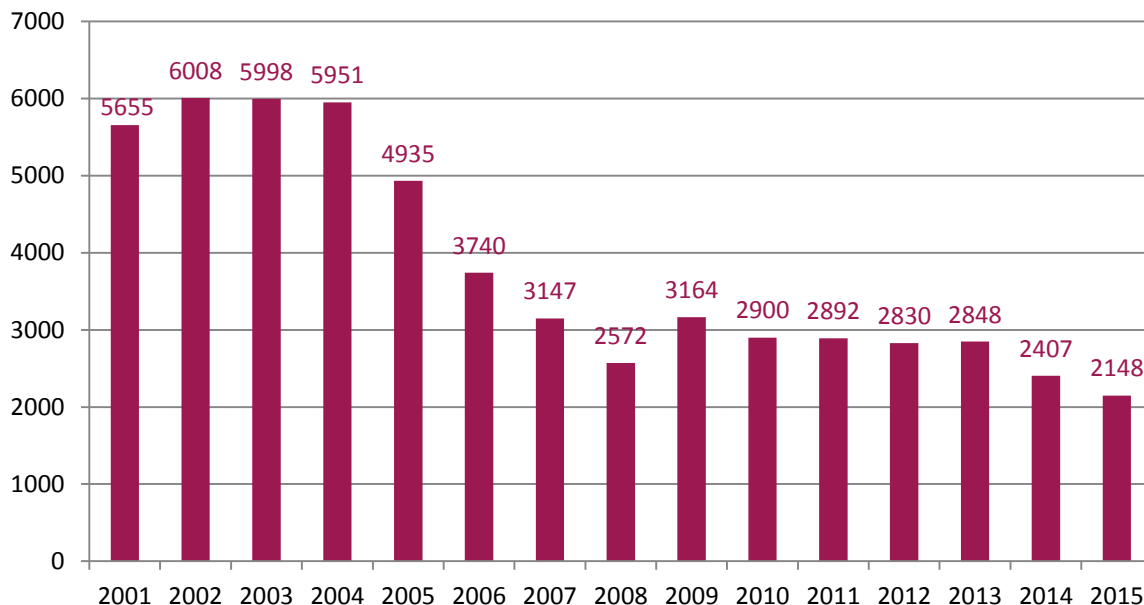
Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

2.3.1.4. Bezrobocie

Przeciwnym biegunem do dotychczas analizowanych danych z rynku pracy i przedsiębiorczości jest zjawisko bezrobocia. W 2015 r. liczba bezrobotnych w Kutnie wyniosła 2 148 osób, co daje miastu najlepszy wynik z całego badanego okresu. Bezrobocie dotyka ponad dwuipółkrotnie mniej osób niż w 2004 r. Pozytywnym w przypadku tego wskaźnika jest zmniejszający się jego poziom.

Wykres 5. Liczba bezrobotnych w Kutnie w latach 2001 – 2015.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych PUP Kutno, (dostęp lipiec 2016).

W zestawieniu z miastami z grupy porównawczej, wynik Kutna za ostatnie cztery lata plasuje je na czołowej pozycji. Warto dodać, że od dwóch lat bezrobocie przestało być najczęstszą przesłanką udzielania pomocy społecznej.

Tabela 16. Liczba bezrobotnych.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sieradz	2 775	2 723	2 753	2 912	2 956	2 573	2 125
KUTNO	3 164	2 900	2 892	2 830	2 848	2 407	2 148
Radomsko	2 973	2 977	3 039	3 225	3 179	2 595	2 155
Zduńska Wola	2 307	2 500	2 580	2 841	2 942	2 503	2 206
Dębica	2 593	2 498	2 721	2 928	2 981	2 665	2 364
Ciechanów	2 564	2 721	2 974	2 935	3 007	2 659	2 484
Skarżysko-Kamienna	3 947	4 031	4 119	4 295	4 232	3 583	3 088
POZYCJA KUTNA	6.	5.	4.	1.	1.	1.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

To, jaki charakter ma bezrobocie po części ukazuje udział pozostających bez pracy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Pod względem tego wskaźnika Kutno znajduje się na 2. pozycji, co

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

oznacza, że 7,8% osób w wieku produkcyjnym jest dotknięta bezrobociem. Sytuacja miasta pod tym względem zdecydowanie poprawiła się na przestrzeni analizowanych lat.

Tabela 17. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

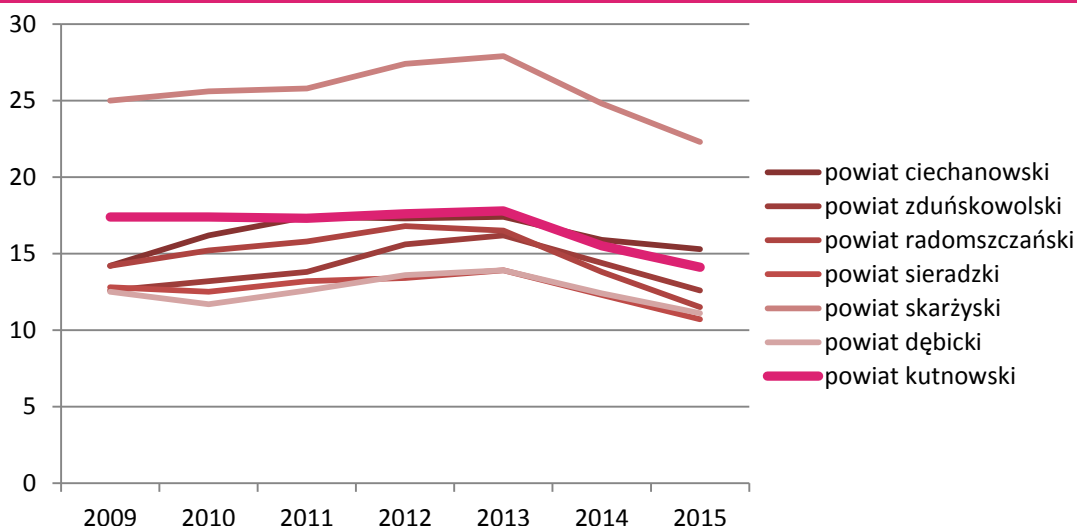
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Radomsko	9,6	9,6	10,0	10,7	10,7	8,9	7,5
KUTNO	10,3	9,5	9,6	9,6	9,8	8,5	7,8
Sieradz	9,6	9,4	9,6	10,2	10,6	9,3	7,8
Dębica	8,3	7,9	8,6	9,4	9,7	8,8	8,0
Zduńska Wola	8,1	8,7	9,1	10,2	10,7	9,3	8,3
Ciechanów	8,4	8,9	9,8	9,8	10,2	9,2	8,7
Skarżysko-Kamienna	12,7	12,8	13,3	14,1	14,1	12,3	10,8
POZYCJA KUTNA	6.	5.	3.	2.	2.	1.	

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Dane o stopie bezrobocia rejestrowanego²³ agregowane są na poziomie powiatu. W takim ujęciu powiat kutnowski plasuje się na 5. pozycji. W porównaniu z uprzednio prezentowanymi danymi dotyczącymi gminy miejskiej Kutno, widać znaczące dysproporcje w tym zakresie pomiędzy miastem a gminami wchodzącymi w skład powiatu.

Rysunek 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Powiat sieradzki	12,8	12,5	13,2	13,4	13,9	12,3	10,7
Powiat dębicki	12,5	11,7	12,6	13,6	13,9	12,4	11,1
Powiat radomszczański	14,2	15,2	15,8	16,8	16,5	13,8	11,5
Powiat zduńskowski	12,6	13,2	13,8	15,6	16,2	14,4	12,6
POWIAT KUTNOWSKI	17,4	17,4	17,3	17,6	17,8	15,5	14,1
Powiat ciechanowski	14,2	16,2	17,4	17,3	17,4	15,9	15,3
Powiat skarżyski	25,0	25,6	25,8	27,4	27,9	24,8	22,3
POZYCJA POWIATU KUTNOWSKIEGO	6.	6.	5.	6.	6.	5.	5.

²³ Stopa bezrobocia rejestrowanego to odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w grupie osób aktywnych ekonomicznie (sumy pracujących i bezrobotnych).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Spadkowi liczby osób bezrobotnych w powiecie kutnowskim, towarzyszy pozytywny trend zmniejszenia w tej grupie osób w wieku 18-24 lata pozostających bez pracy dłużej niż 6 miesięcy. Negatywnym zjawiskiem obserwowanym na przestrzeni badanego okresu jest wzrost pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, w tym osób w wieku 55-64 lata. Niemniej jednak ostatni rok analizy przyniósł poprawę obydwu wskaźników.

Tabela 18. Wybrane dane o bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie kutnowskim.

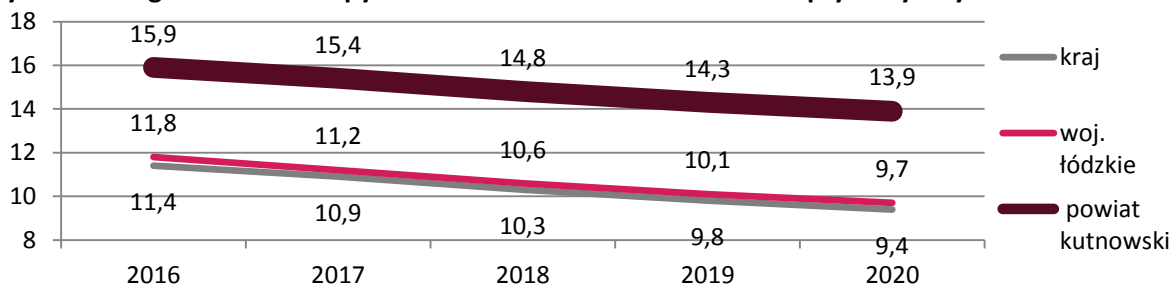
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Trend (2015/2009)
Ogółem	7 554	7 220	7 302	7 332	7 472	6 427	5 821	↓
Bezrobotni w wieku 18-24 pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy	623	596	712	633	659	481	314	↓
Bezrobotni w wieku 55-64 pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok	242	322	357	385	437	478	467	↑
Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci	-	-	-	437	494	426	391	↓
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	2 146	2 417	2 849	2 948	2 923	3 065	2 489	↑

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.3.2. Prognoza rozwoju sytuacji rynku pracy²⁴

Prognozowanie lokalne zmian stopy bezrobocia ma ograniczoną skuteczność, bo lokalny rynek pracy zależy od szerszych procesów społeczno-gospodarczych w regionie, kraju i w skali globalnej. Gdyby przyjąć optymistyczne założenie, że do 2020 roku rynek pracy będzie kontynuować trend z lat 2013–2014, to stopa bezrobocia kształtowałaby się tak, jak to widać na wykresie poniżej.

Wykres 6. Prognoza zmian stopy bezrobocia 2016 – 2020 - wariant optymistyczny.

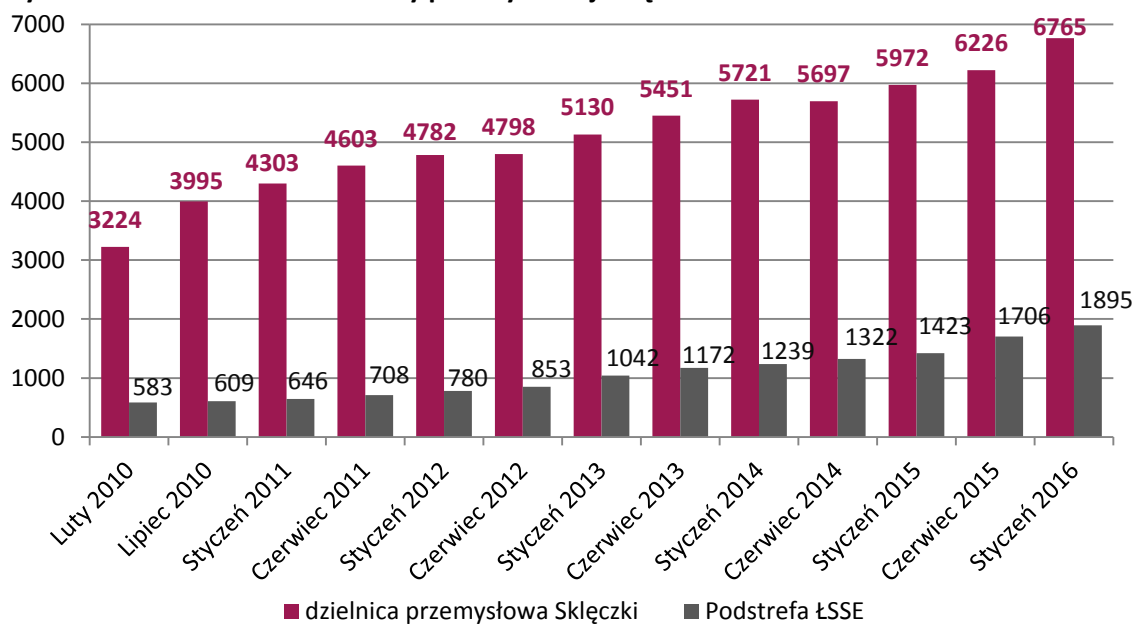
Opracowanie: W. Kłosowski (na podstawie danych statystycznych GUS).

²⁴ Źródło: „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna” - projekt, W. Kłosowski, 2015.

2.3.3. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Aktywność mieszkańców Kutna na rynku pracy zdecydowanie poprawiła się w ostatnich latach a efekty napływu nowych firm do miasta znajdują odzwierciedlenie w statystyce. Zatrudnienie w dzielnicy przemysłowej Skłęczki (obejmującej również tereny Podstrefy Kutno ŁSSE) wzrosło ponad dwukrotnie na przestrzeni lat 2010-2016, osiągając w styczniu 2016 r. poziom 6 765. Na ten wynik ma wpływ rozwój firm ulokowanych w Podstrefie ŁSSE, w których liczba pracujących również zwiększyła się w analizowanym okresie przeszło trzykrotnie (z poziomu 583 w 2010 r. do 1895 w 2016 r.).

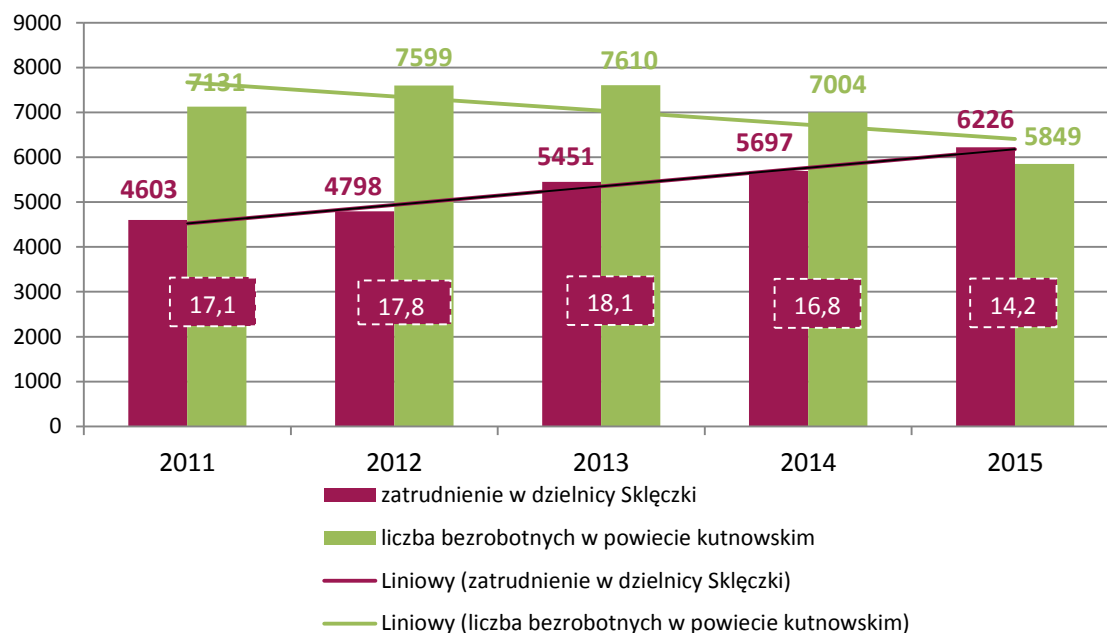
Wykres 7. Zatrudnienie w dzielnicy przemysłowej Skłęczki i Podstrefie ŁSSE w latach 2010-2016.

Źródło: dane Wydziału Kultury, Promocji i Rozwoju Miasta UM w Kutnie.

Dynamiczny wzrost poziomu zatrudnienia w dzielnicy przemysłowej Skłęczki znalazł przełożenie w zmniejszającej się liczbie bezrobotnych w powiecie kutnowskim i spadku stopy bezrobocia. Efektami są również najmniejsza spośród miast z grupy porównawczej liczba bezrobotnych w mieście Kutno jak i spadek liczby osób, którym przyznawana jest pomoc społeczna spowodowana bezrobociem.

Wykres 8. Zatrudnienie w dzielnicy Skłęczki a liczba bezrobotnych w powiecie kutnowskim (stan na czerwiec każdego roku). Stopa bezrobocia w %.

Źródło: dane Wydziału Kultury, Promocji i Rozwoju Miasta UM w Kutnie.

Jak ukazują powyższe dane, miasto aktywnie zabiega o nowych przedsiębiorców i rozwój dzielnicy przemysłowej Skłęczki, stanowiącej znaczące źródło zatrudnienia, również mieszkańców. Z drugiej strony, jak pokazały analizy, problemem kutnowskiej gospodarki jest niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców i spadek liczby osób prowadzących działalność gospodarczą. Zalecana jest uprzednia szczegółowa analiza tego zjawiska, ukazująca jego przyczyny i wskazująca kierunki działań. Należy jednak pamiętać, że rynek pracy i bezrobocie nie są zadaniami własnymi samorządu miejskiego, tylko powiatu. Zatem powodzenie realizacji zadań inicjowanych przez gminę miejską, idących w kierunku wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców czy, niwelowania bezrobocia są uwarunkowane ścisłą współpracą na szczeblu miasto – powiat, z uwagi na zróżnicowane zadania własne JST.

Przez pryzmat analizy rynku pracy dotykamy co najmniej dwóch palących tematów związanych z możliwymi kierunkami polityki społecznej, którym należy się przyjrzeć. Jednym z nich jest problem bezrobocia i jego następstwa (jak chociażby ubóstwo). Drugi to zmiana struktury wieku ludności mająca wpływ na kształt rynku pracy, a w konsekwencji na zastępowalność „dzisiejszych” pracowników. Zatem z jednej strony mamy do czynienia z osobami pozostającymi bez pracy, z drugiej zaś brakuje pracowników. W bezpośrednim przełożeniu synergia obydwu informacji prowadzi do prostej konkluzji: należy szukać sposobów na wzrost aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, także wśród „dzisiejszych” bezrobotnych. „W Polsce stosuje się wiele instrumentów rynku pracy w ramach tzw. aktywnej polityki społecznej²⁵ (np. szkolenia, staże, stypendia, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, roboty publiczne, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, pożyczki, dodatki aktywizacyjne), których efektem powinno być

²⁵ Osoby bezrobotne mogą korzystać z form aktywizacji zawodowej przewidzianych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

trwałe usamodzielnianie bezrobotnych na rynku pracy”²⁶. Jak ocenia dr Danecka „nie przynoszą one jednak zadowalających efektów i są niewystarczające”²⁷.

Kolejną kwestią do dyskusji dotyczącą rynek pracy-bezrobocie-demografię jest fakt, iż „w szczególnie trudnej sytuacji znajdują się osoby starsze, długotrwale bezrobotne. Wydaje się, że to ta grupa wymaga zwiększonej uwagi, działań wspierających i aktywizujących na rynku pracy, ponieważ wraz z przesunięciem piramidy wiekowej (starzenie się naszego społeczeństwa), przy zachowaniu widocznych trendów polskiego bezrobocia i przesunięciu granicy wieku uprawniającego do świadczeń emerytalnych osoby te mogą być znacznie bardziej narażone na utratę pracy. W szerszej perspektywie nadzieję na poprawę sytuacji osób starszych na rynku pracy budzi wzrost znaczenia osiągania coraz wyższego poziomu wykształcenia, poszerzanie kwalifikacji zawodowych (także jako kształcenie przez całe życie), zwiększenie mobilności, a przede wszystkim zmiana mentalności – coraz większe otwarcie ludzi starszych na aktywność życiową, która podnosi jakość życia i czerpaną z niego satysfakcję”²⁸.

Wyzwaniem jest zatem aktywizacja bezrobotnych oraz przede wszystkim dostosowanie jej form do grupy docelowej. Działania te, muszą zostać poprzedzone diagnozą zasobów pracy, przy uwzględnieniu specyfiki sytuacji demograficznej i profilu bezrobotnych.

Rekomendowane jest podejmowanie przez gminę miejską Kutno następujących typów działań:

- Działania nakierowane na wsparcie w zakładaniu działalności gospodarczej poprzez pomoc w ubieganiu się o fundusze (np. z Powiatowego Urzędu Pracy, funduszy europejskich) jak i w przygotowaniu biznesplanu, którego istotną częścią będzie dogłębna analiza rynku na którym chce działać nowopowstały podmiot, tak, by zakładana działalność była wynikiem analizy potrzeb i trendów charakterystycznych dla lokalnego rynku, co będzie skutkowało lepszym dostosowaniem się do oczekiwań nabywców i w konsekwencji zwiększy szanse na „przetrwanie firmy”.
- Działania nakierowane na wsparcie funkcjonujących mikroprzedsiębiorstw i małych firm, poprzez wsparcie w zakresie doradztwa (szukanie nowych nisz rynkowych, dywersyfikacja działalności, działania marketingowe) oraz w dostępie do atrakcyjnej cenowo powierzchni biurowej do wynajęcia (np. na zasadzie coworking’u). Rolę taką mógłby pełnić np. inkubator przedsiębiorczości, oferujący również skuteczne doradztwo w zakresie strategii i monitorowania biznesu, prognozowania, innowacji ukierunkowanych na klienta.
- Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami celem zdiagnozowania potrzeb „zatrudnieniowych” i wspierania inicjatyw zorientowanych na współpracę firm i szkół zawodowych w realizacji praktycznej nauki zawodu i praktyk zawodowych oraz kształcenie w kierunkach wynikających z potrzeb biznesu.
- Wspieranie projektów mających na celu zwalczanie bezrobocia, szczególnie wśród kobiet i osób powyżej 50 r.ż. jak również promowanie elastycznego czasu pracy.

²⁶ „Rynek pracy wobec zmian demograficznych”, Instytut Obywatelski, praca zbiorowa pod red. M. Kiełkowskiej, str. 25.

²⁷ „Rynek pracy wobec zmian demograficznych”, Instytut Obywatelski, praca zbiorowa pod red. M. Kiełkowskiej, str. 25.

²⁸ „Rynek pracy wobec zmian demograficznych”, Instytut Obywatelski, praca zbiorowa pod red. M. Kiełkowskiej, str. 29-30.

2.4. Pomoc społeczna

2.4.1. Diagnoza sytuacji

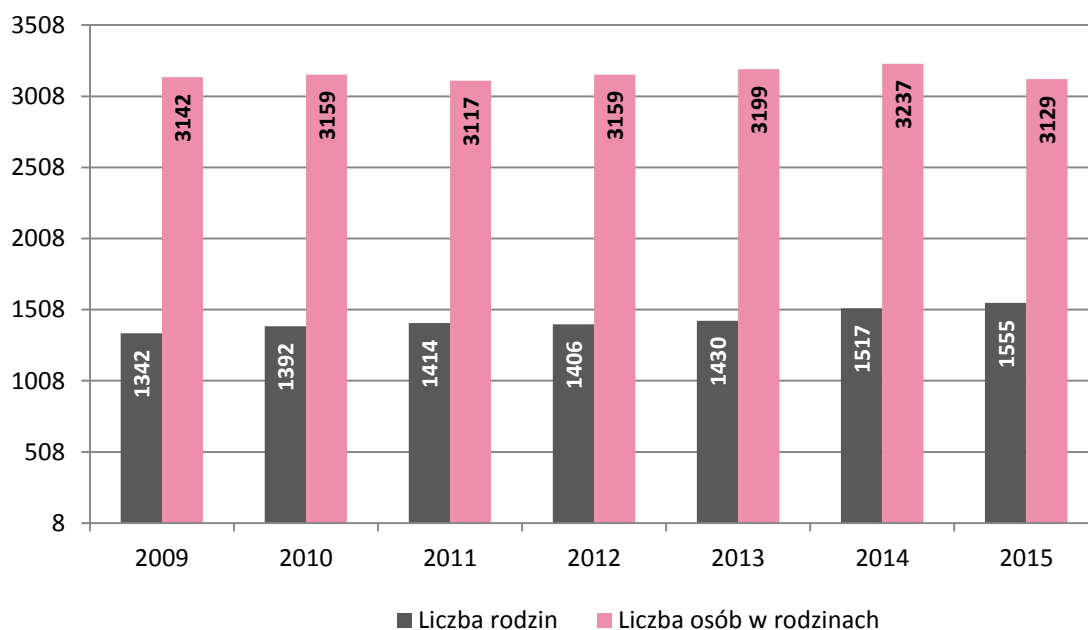
Dane statystyczne gromadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej są odzwierciedleniem obszarów problemowych, z którymi borykają się mieszkańcy miasta. Stąd też szerokie spektrum analizy beneficjentów pomocy społecznej i powodów uzyskiwanych świadczeń.

W poniższych zestawieniach prezentowane dane dotyczą najczęściej liczby rodzin oraz liczby osób w gospodarstwach domowych dotkniętych problemem, co jest zabiegiem celowym, gdyż skala problemu najczęściej wykracza poza samego świadczeniobiorcę.

2.4.1.1. Charakterystyka beneficjentów pomocy społecznej w Kutnie.

W 2015 r. liczba osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą społeczną wyniosła 3129 i kształtowała się na zbliżonym poziomie w całym analizowanym okresie. Zwiększyła się natomiast liczba rodzin korzystających ze wsparcia – z poziomu 1342 w 2009 r. do 1555 w 2015 r., co oznacza, że obecnie częściej beneficjentami świadczeń są mniejsze gospodarstwa domowe.

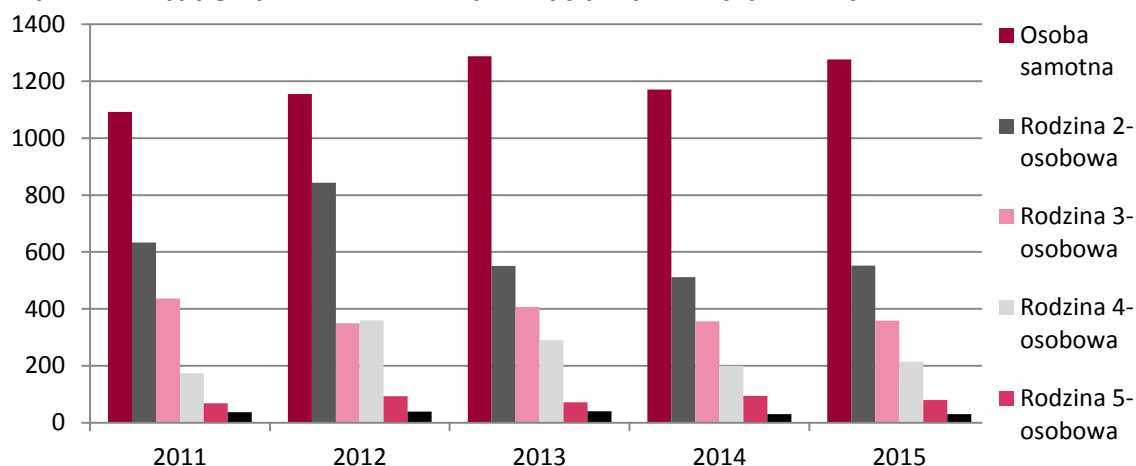
Wykres 9. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2009-2015.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, sprawozdania roczne MPiPS - 03 (dostęp, lipiec 2016).

Potwierdzają to kolejne dane, z których wynika, iż korzystający z pomocy społecznej to w połowie przypadków osoby samotne. W 2015 r. było ich 1277, natomiast na przestrzeni analizowanych lat liczba ta wahała się od 1108 (w 2009 r.) do 1383 (w 2013 r.). Kolejną pod względem liczebności grupą korzystającą z pomocy są 2-osobowe gospodarstwa domowe. Rodziny 3+ stanowią, w zależności od roku, 27-30% tej grupy.

Wykres 10. Typy gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2011-2015.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

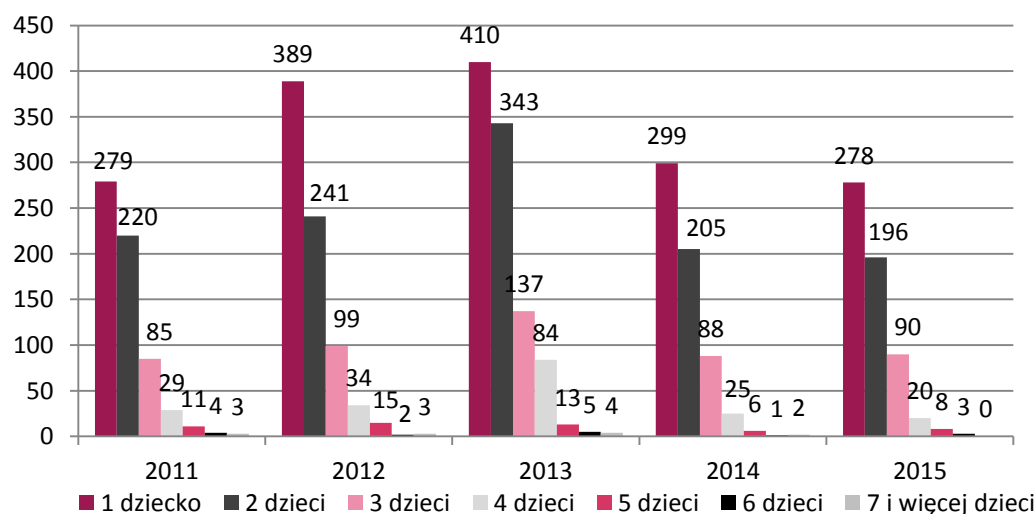
Spośród ogółu korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, 38,3% stanowią rodziny z dziećmi (595 rodzin w 2015 r.), w tym około połowa to rodziny niepełne (258 w 2015 r.). W obydwu przypadkach, najczęstszymi odbiorcami świadczeń pomocy społecznej są rodziny z jednym potomstwem. Niemniej jednak w ujęciu ogólnym ich liczba w ostatnich dwóch latach znacząco zmniejszyła się, powracając do poziomu z 2011 r.

Tabela 19. Liczba rodzin z dziećmi, w tym niepełnych, objętych pomocą społeczną.

	2011	2012	2013	2014	2015
Rodziny z dziećmi ogółem	631	783	996	626	595
W tym: rodziny niepełne z dziećmi	226	239	248	266	258

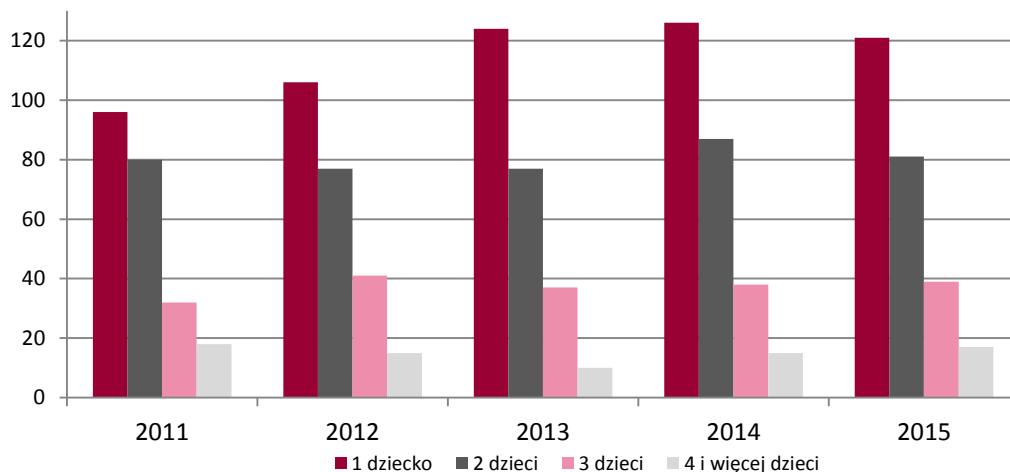
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

Wykres 11. Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną w latach 2011-2015.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

Wykres 12. Rodziny niepełne z dziećmi objęte pomocą społeczną w latach 2011-2015.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

Rządowy program świadczeń wychowawczych 500 plus wypłacany po raz pierwszy w analizowanym okresie (kwiecień-sierpień 2016 r.) objął w Kutnie 3 336 dzieci. Wypłacono łącznie 8 050 627,10 zł. w ramach 16 103 świadczeń.

Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej rokrocznie zwiększa się, co jest efektem starzenia się społeczeństwa oraz poziomu świadczeń emerytalno-rentowych. W 2015 roku liczba rodzin seniorów będących beneficjentami pomocy społecznej wyniosła 355, co oznacza 15,3% wzrost w stosunku do 2014 r. i 31,5% w porównaniu z 2012 r. W strukturze korzystających, najliczniejszą grupą (61,4% udziału w 2015 r.) są jednoosobowe gospodarstwa domowe.

Tabela 20. Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń MOPS wg wielkości gospodarstwa domowego.

	2012	2013	2014	2015
1 osobowe	153	135	176	218
2 osobowe	66	63	78	78
3 osobowe	33	29	28	33
4 i więcej osobowe	18	23	26	26
RAZEM	270	250	308	355

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

W ogólnej liczbie kutnowskich rodzin korzystających z pomocy społecznej, udział rodzin emerytów i rencistów rośnie. W 2015 r. z ogółu potrzebujących rodzin 22,8% stanowiła ta grupa, podczas gdy w 2012 r. 19,2%.

Tabela 21. Udział rodzin emerytów i rencistów w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej.

2012	2013	2014	2015
19,2	17,5	20,3	22,8

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Analizując wskaźnik deprywacji lokalnej²⁹ w miastach z grupy porównawczej, najwięcej korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców występuje w Dębicy (wskaźnik na poziomie 80,7), Radomsku (77,9), Skarżysko-Kamiennej (75,5) i Kutnie (71,3). Należy zauważyć, że dane za rok 2014 ukazują znaczne zmniejszenie rozpiętości wskaźnika deprywacji lokalnej w analizowanych miastach (z wyjątkiem Sieradza i Ciechanowa, których dane dość znacząco odbiegają od pozostałych).

W Kutnie, na przestrzeni badanych lat, zwiększyła się grupa korzystających ze świadczeń pomocy społecznej mieszczących się w zadaniach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wykres 13. Wskaźnik deprywacji lokalnej w miastach z grupy porównawczej.

Źródło: wyliczenia CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

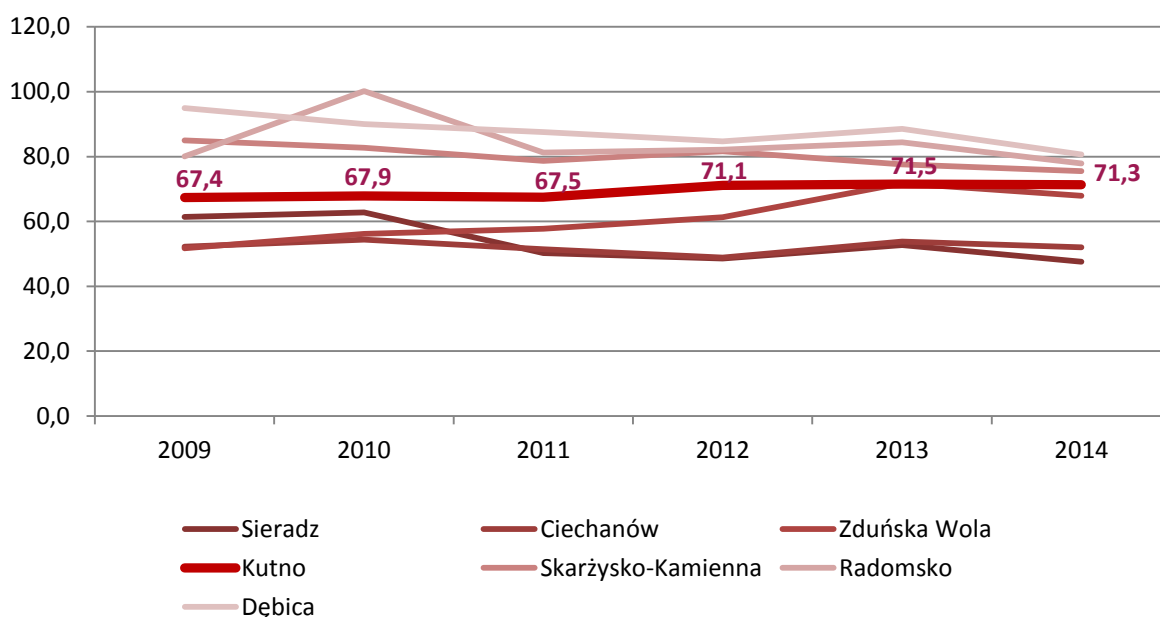

Tabela 22. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sieradz	2672	2759	2198	2119	2287	2047
Ciechanów	2365	2476	2329	2196	2411	2317
Zduńska Wola	2273	2485	2546	2693	3130	2939
KUTNO	3142	3159	3117	3269	3265	3237
Skarżysko-Kamienna	4071	4028	3798	3916	3689	3565
Radomsko	3890	4854	3910	3939	4021	3693
Dębica	4440	4255	4135	3994	4150	3757
POZYCJA KUTNA	4.	4.	4.	4.	4.	4.

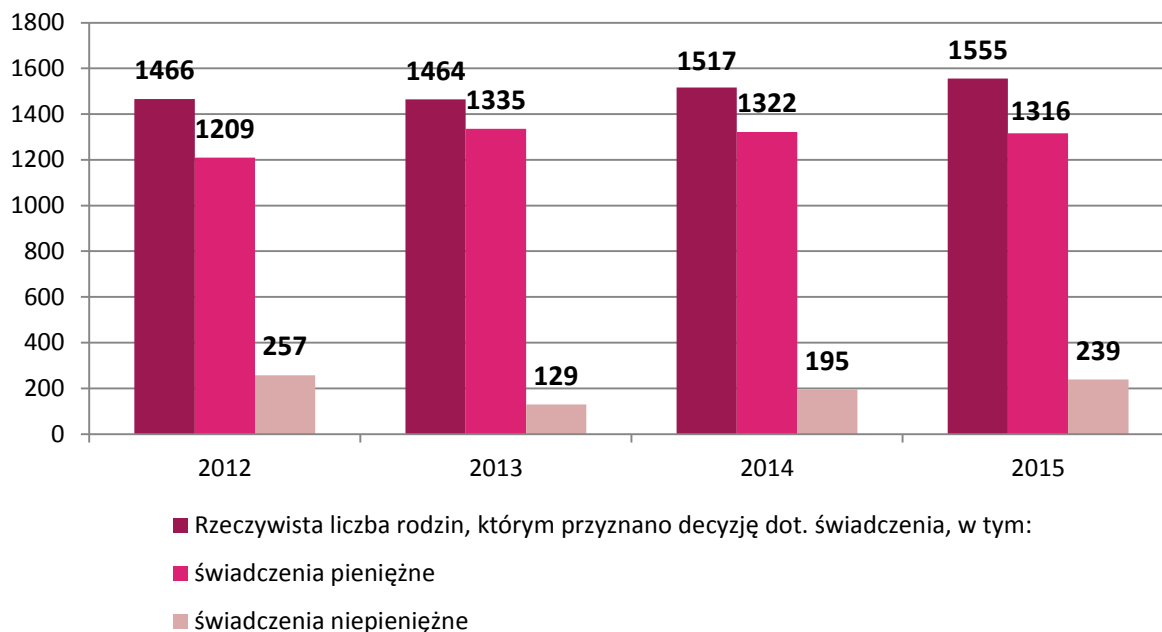
Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

²⁹ stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców JST w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Lata 2012-2015 ukazały w miarę stały poziom rodzin otrzymujących świadczenia pieniężne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Rysunek 7. Liczba rodzin otrzymująca świadczenia pieniężne i niepieniężne.

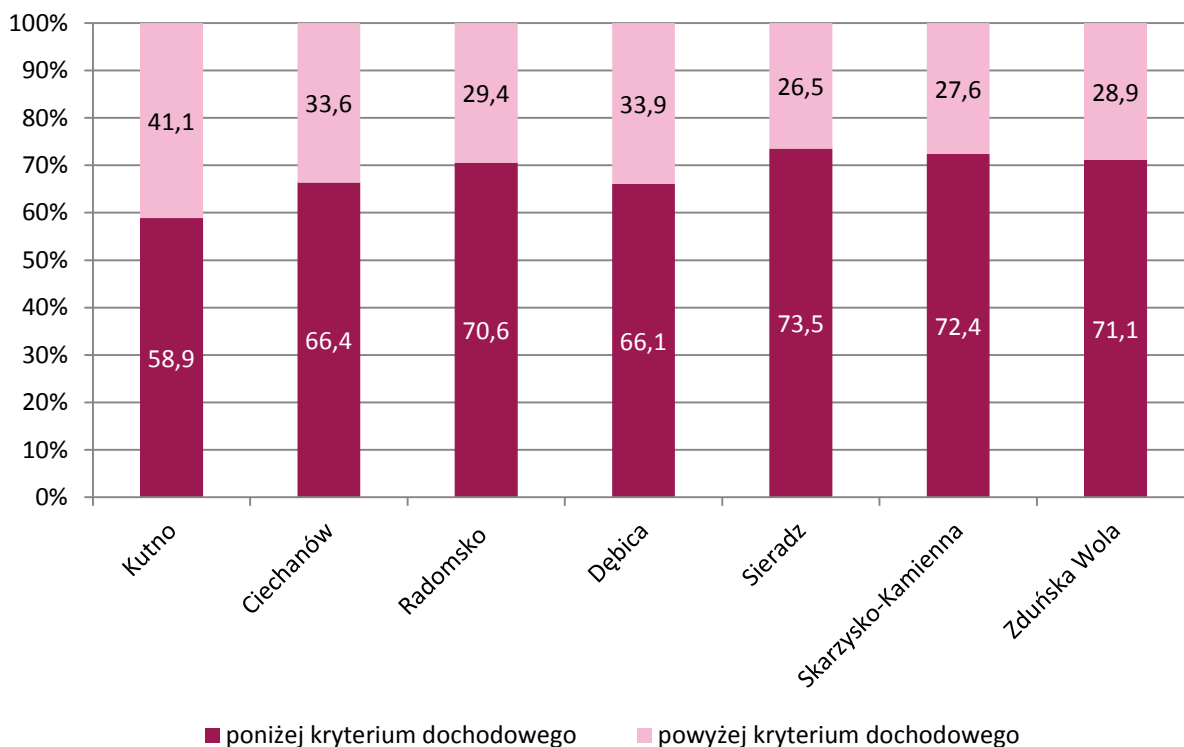
	2012		2013		2014		2015	
	I.rodzin	I.osób	I.rodzin	I.osób	I.rodzin	I.osób	I.rodzin	I.osób
Rzeczywista liczba rodzin, którym przyznano decyzję dot. świadczenia³⁰, w tym:								
-świadczenia pieniężne	1209	2701	1335	3059	1322	2558	1316	2449
- świadczenia niepieniężne	257	2182	129	1076	195	679	239	680

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, sprawozdania roczne MPiPS - 03 (dostęp, lipiec 2016).

Analizując strukturę gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej według kryterium dochodowego, Kutno odznacza się najwyższym, wśród miast z grupy porównawczej, udziałem beneficjentów z dochodami powyżej kryterium (odsetek 41,1% w Kutnie, wobec 27,6% w przypadku Skarżysko-Kamiennej czy 33,9% w Dębicy). Zatem 4 na 10 rodzin otrzymuje wsparcie z innych powodów niż niedostateczny poziom dochodu.

³⁰ osoba/rodzina została wymieniona tylko raz bez względu na liczbę, kwotę i rodzaj otrzymywanych świadczeń.

Wykres 14. Udział gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w 2014 r.

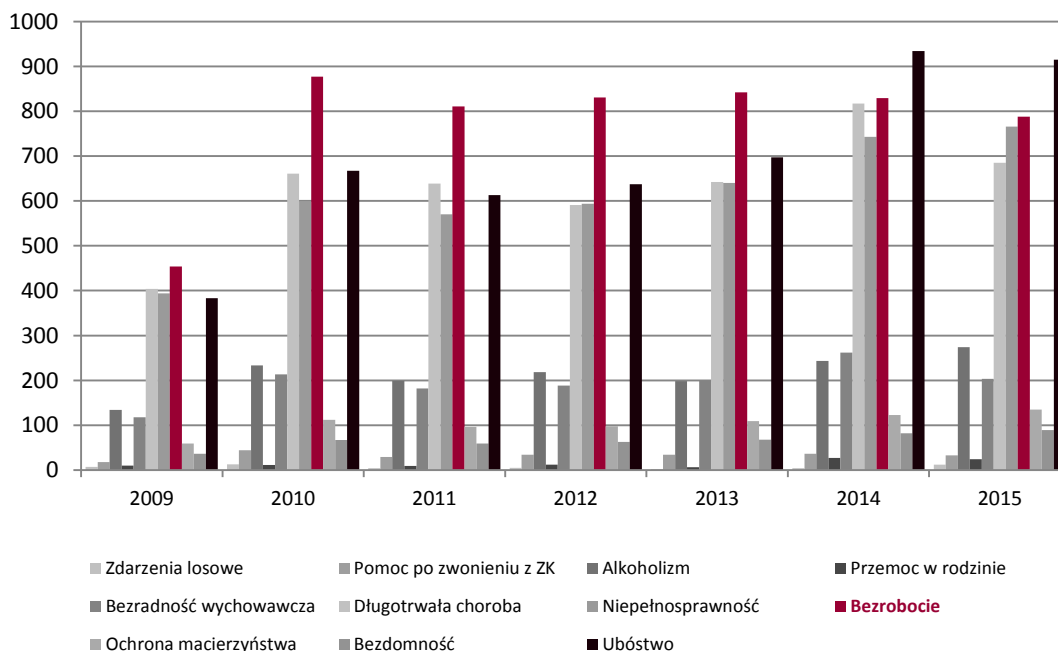
Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.4.1.2. Powody przyznawania pomocy społecznej

W większości rodzin wymagających wsparcia, występuje jednocześnie wiele różnych powodów przyznania pomocy społecznej. W Kutnie na przestrzeni lat 2009 – 2013 najczęstszą przesłanką przyznawania pomocy społecznej było bezrobocie. Na drugim miejscu plasowało się ubóstwo, które jest pochodną innych czynników, w tym: bezrobocia, długotrwałej choroby, niepełnosprawności. Dwa ostatnie lata analizy tj. 2014-2015 przyniosły odwrócenie tendencji i wysunęły na pierwsze miejsce czynnik ubóstwa. Jednocześnie liczba osób, którym przyznano pomoc ze względu na pozostawanie bez pracy zmniejszyła się do poziomu 788 osób i tym samym objęła najmniejszą grupę osób od 6. lat. Grupy przyczyn, które zdecydowanie częściej zaczęły być powodem przyznawania pomocy w ostatnich latach skoncentrowane są wokół tematów zdrowia (o których będzie mowa w dalszej części niniejszego opracowania): niepełnosprawności i długotrwałej choroby. Niemniej jednak obecnie wskazywanych jest zdecydowanie więcej powodów niż miało to miejsce w 2009 r., co wynika ze sprzężenia różnych problemów w jednym gospodarstwie domowym np. bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, uzależnienia itd.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Rysunek 8. Przyznana pomoc społeczna 2009 – 2015 ze względu na przyczynę.

Przyczyna	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zdarzenia losowe	7	13	4	5	2	4	12
Pomoc po zwolnieniu z ZK	18	44	29	34	34	36	33
Alkoholizm	134	233	199	218	198	243	274
Przemoc w rodzinie	10	11	9	12	6	27	24
Bezradność wychowawcza	118	213	182	188	200	262	203
Długotrwała choroba	404	661	639	591	642	817	685
Niepełnosprawność	394	599	570	594	640	743	766
Bezrobocie	454	877	811	831	842	829	788
Ochrona macierzyństwa	59	112	96	98	109	123	135
Bezdomność	36	67	59	63	68	82	89
Ubóstwo	383	667	613	637	697	934	915

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

2.4.1.3. Świadczenia pomocy społecznej

W celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, MOPS, na mocy ustawy, dysponuje określonymi formami wsparcia. Wsparcie odbywa się poprzez realizację świadczeń:

- pieniężnych (np. zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy),
- niepieniężnych (np. schronienie, ubranie, posiłek, praca socjalna, sprawianie pogrzebu, pomoc rzeczowa) oraz w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych (rehabilitacji

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

fizycznej), specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w miejscu zamieszkania świadczeniobiorców i w formie usług świadczonych instytucjonalnie całodobowo.

Świadczenia pieniężne

Finansowanie świadczeń pomocowych jest jednym z ważniejszych zadań gminy o charakterze obowiązkowym. Do zadań finansowanych przez gminę zaliczamy m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych³¹,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych³².

W 2015 r. liczba kutnowskich rodzin otrzymująca świadczenia pieniężne zwiększyła się w stosunku do 2012 r. w przypadku zasiłku stałego o 42 rodziny, okresowego o 162, celowego o 25.

Tabela 23. Rodziny objęte poszczególnymi rodzajami świadczeń pieniężnych (liczba rodzin i liczba osób w rodzinach).

	2012		2013		2014		2015	
	I. rodzin	I. osób	I. rodzin	I. osób	I. rodzin	I. osób	I. rodzin	I. osób
Zasiłek stały	320	463	348	533	359	542	362	498
Zasiłek okresowy	121	320	234	681	270	694	274	773
Zasiłek celowy	1195	2887	1236	3153	1231	2798	1220	2669

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, sprawozdania roczne MPiPS - 03 (dostęp, lipiec 2016).

Najczęstszym powodem otrzymywania zasiłku okresowego jest w 227 rodzinach bezrobocie. Długotrwała choroba i niepełnosprawność dotyczą odpowiednio 24 i 18 rodzin uzyskujących tę formę wsparcia.

Tabela 24. Powody przyznania zasiłku okresowego.

	2012		2013		2014		2015	
	I. rodzin	I. osób	I. rodzin	I. osób	I. rodzin	I. osób	I. rodzin	I. osób
Bezrobocie	98	266	214	617	246	624	227	668
Długotrwała choroba	21	46	13	39	14	26	24	36
Niepełnosprawność	2	8	6	23	7	32	18	54
Inny	0	0	1	2	3	12	5	15

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, sprawozdania roczne MPiPS - 03 (dostęp, lipiec 2016).

Świadczenia niepieniężne

Do katalogu tych świadczeń zalicza się m.in.:

- pracę socjalną,

³¹ Zasiłek wypłacany pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (w rodzinie 514 zł, osoba samotna 634 zł).

³² Zasiłek wypłacany jest w celu zaspokojenia konkretnej potrzeby bytowej: koszt zakupu żywności, leków, leczenia, kupno opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobne remonty i naprawy w mieszkaniu, koszty pogrzebu, bilet kredytowany.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne,
- pomoc rzeczową,
- udzielanie schronienia, zapewnienie ubrania, posiłku,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencję kryzysową,
- świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione itp.

Tabela 25. Rodzaje świadczeń niepieniężnych otrzymywane przez rodziny.

	2012		2013		2014		2015	
	I.rodzin	I.osób	I.rodzin	I.osób	I.rodzin	I.osób	I.rodzin	I.osób
Praca socjalna	1394	2866	1218	2225	2363	4740	933	1725
Bilet kredytowany	0	0	0	0	1	1	2	2
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	-	301	-	261	-	276	-	288
Sprawienie pogrzebu	6	6	6	6	11	11	6	6
Poradnictwo specjalistyczne	63	152	84	140	76	163	70	109
Interwencja kryzysowa	4	13	212	468	2	12	52	109
Schronienie	53	53	56	56	53	53	57	57
Posiłek	218	823	233	891	579	1538	646	1472
Niezbędne ubranie	241	833	93	283	25	25	27	27
Usługi opiekuńcze, w tym:	119	161	109	140	109	151	129	180
Specjalistyczne usługi opiekuńcze rehabilitacyjne	12	26	9	17	10	19	13	26
Dla osób z zaburzeniami psychicznymi	60	60	34	36	35	37	34	36
Mieszkanie chronione ³³	27	38	32	49	32	54	32	56
Odpłatność za pobyt w DPS	54	54	54	54	52	52	61	61

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie oraz sprawozdania roczne MPiPS - 03 (dostęp, lipiec 2016).

Z uwagi na skalę problemów i stojące wyzwania demograficzne, związane z zapewnieniem odpowiednich usług dla mieszkańców, na wyszczególnienie w analizie zasługują następujące jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej takie jak:

- Dzienny Dom Pomocy Społecznej
- Środowiskowy Dom Samopomocy
- Noclegownia
- Mieszkania chronione
- Domy Pomocy Społecznej

³³ MOPS w Kutnie, od maja 2011 roku realizuje zadanie w formie mieszkań chronionych pn.: Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom”.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Placówki wsparcia dziennego

W Kutnie działają dwa ośrodki wsparcia dziennego: Dzienny Dom Pomocy Społecznej i Środowiskowy Dom Samopomocy. Z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w 2015 r. korzystało 48 osób. Liczba osób systematycznie wzrasta.

W Dziennym Domu Pomocy Społecznej liczba osób wspieranych w 2015 r. wyniosła 409, wobec 356 w 2014 r. i 170 w 2009r.

Tabela 26. Usługi ośrodków wsparcia: DDPS i ŚDS.

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Środowiskowy Dom Samopomocy	Ilość miejsc organizacyjnych	30	30	30	30	30	38	40
	rzeczywista liczba korzystających	28	37	31	30	30	44	48
Dzienny Dom Pomocy Społecznej	rzeczywista liczba korzystających	170	283	283	355	330	356	409
	Liczba wydanych obiadów	b.d.	b.d.	44 847	46 132	46 147	50 724	54 005

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

Noclegownia

Jednym z powodów przyznania pomocy społecznej jest bezdomność. W 2009 r. bezdomność odnotowana w MOPS Kutno objęła 36 osób, w roku 2015 już 89. W Kutnie udzielenie schronienia następuje poprzez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego. Z danych prezentowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie wynika, iż „budynek Sekcji Noclegowni działającej przy tutejszym Ośrodku aktualnie daje schronienie 33 bezdomnym z terenu miasta Kutno, jest to jedynie zapewnienie noclegu. Na znaczną część dnia, bezdomni muszą opuścić obiekt bez możliwości zagwarantowania innego schronienia. Nie są to warunki pozwalające na prowadzenie efektywnej aktywizacji społeczno-zawodowej, a tym samym realizowanie programów wychodzenia z bezdomności zmierzających do wyprowadzenia z bezdomności konkretnych osób i grup społecznych, rokujących perspektywy przezwyciężenia tej sytuacji. Budynek posiada bariery architektoniczne. Istotny jest ponadto fakt, iż rocznie średnio 10 rodzin otrzymuje wyrok dotyczący eksmisji bez możliwości uzyskania lokalu socjalnego (dane tylko ZNM w Kutnie)”³⁴.

Tabela 27. Tymczasowe miejsca noclegowe: liczba korzystających i koszty zapewnienia noclegu.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
Korzystający z tymczasowych miejsc noclegowych:	44	53	57	53	57
Wydatki na utrzymanie miejsc noclegowych ogółem (w tys. zł):	153,22	169,28	178,19	186,61	215,61
Koszt zapewnienia noclegu jednemu bezdomnemu (w tys. zł):	3 482,4	3 194,0	3 126,1	4 146,0	5 350,0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

³⁴ Raport Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie, 13.04.2016, str.2.

Mieszkania chronione

Liczba osób korzystająca z Kompleksu Terapeutyczno-Integracyjnego „Wspólny Dom”, od początku jego istnienia, sukcesywnie wzrasta, osiągając w 2015 r. liczbę 56 osób, które zamieszkują w 32 lokalach chronionych. Najliczniejszą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku 19-65 lat (23 osoby). W ciągu badanego okresu natomiast najwięcej przybyło osób do 18 r.ż. (z 3 w 2011 r. do 18 w 2015 r.).

Tabela 28. Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” – mieszkania chronione.

	2011	2012	2013	2014	2015
0-18 lat	3	4	13	16	18
19-65 lat	16	20	23	26	23
65 i powyżej	15	14	13	12	15
RAZEM:	34	38	49	54	56

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

Pobyt w Domu Pomocy Społecznej

Osobie, która wymaga całodobowej opieki, z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a rodzina lub gmina nie są w stanie zapewnić mieszkańcowi niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przysługuje **prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej** tj.: placówce pobytu stałego zapewniającej całodobową opiekę. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy domów dla:

- osób w podeszłym wieku
- osób przewlekle somatycznie chorych
- osób przewlekle psychicznie chorych
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
- osób niepełnosprawnych fizycznie
- osób uzależnionych od alkoholu.

Według stanu na 2015 r. z pobytu w DPS w Kutnie korzystało 61 osób.

Tabela 29. Pobyty w DPS 2009 – 2015: liczba świadczeń, świadczeniobiorców i kwota świadczeń.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeniobiorców	58	58	57	54	54	60	69
Liczba rodzin	58	58	57	54	54	60	69
Liczba świadczeń (w miesiącach pobytu)	599	584	564	564	534	579	682

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

łącznie, ze stacjonarnej pomocy społecznej w Kutnie³⁵ (domy pomocy społecznej i noclegownia) korzysta najliczniejsza, na równi z Dębicą, liczba osób, co jest wynikiem posiadanego zaplecza (307 miejsc na 301 korzystających).

Tabela 30. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej - miejsca (łącznie z filiami)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	259	264	260	264	271	290	321
KUTNO	284	300	296	296	300	300	307
Ciechanów	282	282	285	265	267	285	284
Sieradz	306	306	306	266	266	266	266
Radomsko	95	98	106	128	131	131	130
Skarżysko-Kamienna	80	85	100	90	90	90	90
Zduńska Wola	82	82	84	81	84	82	84
POZYCJA KUTNA	2.	2.	2.	1.	1.	1.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Tabela 31. Mieszkańcy placówek stacjonarnej pomocy społecznej w Kutnie.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
niepełnosprawni intelektualnie dorośli, dzieci i młodzież	140	137	136	138	136	131	130
osoby bezdomne	23	27	30	31	30	31	29
osoby w podeszłym wieku	37	40	38	37	40	41	52
przewlekłe somatycznie chorzy	84	93	88	87	87	95	90
RAZEM	284	297	292	293	293	298	301

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Świadczenia niepieniężne w formie usług

Świadczenia niepieniężne organizowane w formie usług stanowią zróżnicowaną grupę wsparcia kierowaną do mieszkańców. Ich różnorodność związana jest przede wszystkim z koniecznością dostosowania świadczeń do indywidualnych potrzeb świadczeniobiorcy. Usługi opiekuńcze, które stanowią największą część form usługowych mogą być kierowane do osoby samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Mogą być kierowane również do osoby, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Do głównych rodzajów usług opiekuńczych zaliczamy:

1) usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

³⁵ Bez względu na organ prowadzący.

- 2) specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.
- 3) specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Usługi opiekuńcze

Liczba świadczeniobiorców usług opiekuńczych w Kutnie w 2015 r. wyniosła 119 osób. Poddając analizie poszczególne lata, trudno wnioskować o trendzie, z uwagi na fakt, iż liczba korzystających w poszczególnych latach ulegała znaczącym wahaniom (od 97 w 2009 r. do 128 w latach 2010-2011).

Tabela 32. Usługi opiekuńcze 2009 – 2015: liczba świadczeń i świadczeniobiorców.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeniobiorców	97	128	128	120	103	112	119
Liczba godzin świadczeń	49 343	53 233	51 794	47 361	46 569	51 370	50 766

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Z kolei **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, obejmują pielęgnację wspierającą leczenie, rehabilitację fizyczną i usprawnienie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub zaleceniami specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze – to szczególny rodzaj usług dostosowanych do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Są one świadczone przez specjalistów np. pielęgniarzy, rehabilitantów, fizjoterapeutów.

Tabela 33. Usługi specjalistyczne z zakresu rehabilitacji ruchowej.

	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeniobiorców	12	9	10	13
Liczba świadczeń	407	1 075	937	1 006

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie (dostęp, lipiec 2016)

2.4.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Kształtowanie polityki społecznej to zarówno przewidywanie i reakcja na pojawiające się trendy jak również odpowiadanie na bieżące potrzeby i niwelowanie negatywnych skutków powstających problemów. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej najpełniej ukazują skalę problemów, z którymi musi zmierzyć się miasto i dostosować formy wsparcia do różnych grup społecznych.

Na przestrzeni analizowanego okresu można zauważyć następujące główne trendy związane z przyznawaniem pomocy społecznej i jej beneficjentami:

- Ilość powodów dla których korzysta się z pomocy społecznej zwiększa się, co jest efektem sprzężenia różnych ognisk przyczyn (ubóstwo powiązane z brakiem pracy, z długotrwałą chorobą czy uzależnieniami).
- Najliczniejszą grupę beneficjentów stanowią osoby samotne. Wśród rodzin dominują natomiast rodziny z jednym dzieckiem.
- Zwiększa się częstotliwość udzielania wszelkich form pomocy charakterystycznych dla osób starszych.

Kompleksowa diagnoza zasobów organizacyjnych pomocy społecznej na terenie województwa łódzkiego przedstawiona w „Wojewódzkiej strategii w zakresie polityki społecznej na lata 2007-2020” wskazuje, że „posiadane zasoby instytucjonalne nie w pełni zaspokajają potrzeby. Świadczy o tym liczba osób oczekujących na umieszczenie w placówkach wsparcia, która według prognoz będzie systematycznie rosła wraz z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa oraz z pogłębianiem się różnic w funkcjonowaniu społeczno-materialnym”³⁶. Z raportu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie wynika, że „powyższe tendencje mają odzwierciedlenie w liczbie określonych rodzajów świadczeń przyznawanych decyzją administracyjną przez MOPS w Kutnie. Według danych MOPS w Kutnie, systematycznie rośnie liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej ze względu na stan zdrowia i brak możliwości zapewnienia całodobowej opieki w środowisku. Dla przykładu: w 2011 r. do DPS skierowano 5 osób, natomiast w 2014 r. liczba ta wzrosła do 13. Wzrost odnotowano także w zakresie korzystania z usług opiekuńczych – na koniec 3 kwartału 2014 r. było to 36 602 godzin (101 osób), a na koniec 3 kwartału 2015 r. – 40 451 godzin (114 osób) – wzrost o ok. 11-12%. Znaczącą tendencję wzrostową wskazują także dane dotyczące Dziennego Domu Pomocy Społecznej działającego w tutejszym Ośrodku: w 2012 r. ze wsparcia w formie dziennego miejsca pobytu dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych korzystało 29 osób, a w 2014 r. było to już 41 osób, co wskazuje na wzrost o ponad 41%”³⁷.

Z socjologicznego „Badania warunków życia i jakości usług publicznych w Kutnie” przeprowadzonego w 2016 r. wynika, że największą bolączką mieszkańców miasta z zakresu pomocy społecznej jest „brak możliwości skorzystania przez potrzebujących z usług opiekuńczych finansowanych oferowanych przez miasto, co w znaczącym stopniu obniża odczuwaną jakość życia”³⁸. Jest to jednocześnie element funkcjonowania pomocy społecznej rekomendowany we wspomnianym raporcie jako wymagający niezwłocznej poprawy (o czym świadczy wysoka jego ważność dla mieszkańców i niska ocena).

Niemniej jednak z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż żadnej osobie, która zwróciła się o udzielenie pomocy w tej formie nie odmówiono przyznania świadczenia. Rozbieżność w uzyskanych danych wynika najprawdopodobniej z pojmowania „usług opiekuńczych” przez mieszkańców i braku ich doprecyzowania w ankiecie a definicją „usług opiekuńczych”, którą posługuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Niemniej jednak rekomendowane jest przeprowadzenie diagnozy potrzeb mieszkańców w zakresie instytucjonalnych form pomocy

³⁶ „Wojewódzka strategia w zakresie polityki społecznej na lata 2007- 2020”, Łódź 2007, str. 88.

³⁷ Raport MOPS w Kutnie z dnia 13.04.2016r.

³⁸ Raport z „Badania warunków życia i jakości usług publicznych” C. Trutkowski (czerwiec 2016r.), str. 70.

społecznej i zapytanie mieszkańców o realne bolączki związane z funkcjonowaniem systemu pomocy społecznej.

Aktualne trendy i prognozy demograficzne ukazują, że starzenie się ludności będzie stanowiło jedno z ważniejszych ekonomicznych i społecznych wyzwań krajów Unii Europejskiej. Kutno nie jest tu odosobnione, co więcej analizy pokazują, iż ludność miasta starzeje się relatywnie szybciej. Niewątpliwie przyczyni się to do wzrostu wydatków socjalnych skierowanych do osób starszych. Zdecydowanie wzrosną potrzeby w zakresie zapewnienia opieki długo i krótkoterminowej, jak i innych form pomocy.

Kwestia ta została szeroko ujęta w „Planie przeciwdziałania depopulacji województwa łódzkiego”, gdzie czytamy „ważne jest zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług opiekuńczych dla osób zależnych, starszych czy niepełnosprawnych. Starzejąca się populacja oznacza zwiększenie się liczby osób starszych wymagających opieki na ostatnim etapie życia. Wzrośnie zatem zapotrzebowanie na te usługi, co jest istotne także w kontekście aktywności zawodowej dzieci osób starszych. Ich generacja określana jest często mianem tzw. *sandwich generation*. Z jednej strony, opiekują się wnukami, a z drugiej, starszymi rodzicami. Sytuacja w tym względzie ulegnie pogłębieniu w miarę postępowania procesu starzenia się ludności. Dostępność wysokiej jakości usług opiekuńczych dla osób starszych jest rozpatrywana jako element sprzyjający aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad starzejącymi się rodzicami. Chodzi tu zarówno o placówki dziennego pobytu, jak i opiekę ciągłą. Nie należy przez to rozumieć działań osłabiających więzi rodzinne, ale takie, które poprawiają byt gospodarstw domowych poprzez umożliwienie wykonywania pracy przez jej członków (i przeciwdziałanie przedwczesnemu odpływowi z rynku pracy) i zapobiegają uruchamianiu się mechanizmów wykluczenia społecznego. W kontekście sytuacji regionu łódzkiego istotne jest stworzenie systemu informacji o potencjalnych opiekunach dziennych dla osób starszych wraz z potwierdzaniem kompetencji i certyfikacją jakości usług w ramach niezinstytucjonalizowanych form opieki nad osobami starszymi/chorymi/zależnymi. Będzie miało to na celu łatwiejszą organizację fachowej opieki nad osobami starszymi i zależnymi, np. w gminach wiejskich, w dzielnicach dużych miast pozbawionych rozbudowanej infrastruktury, na zasadach pomocy sąsiedzkiej. Duże znaczenie mają także działania dotyczące upowszechnienia wysokiej jakości domowej opieki nad osobami starszymi.

Zarówno w przypadku opieki nad dziećmi, jak osobami starszymi i niepełnosprawnymi należy podkreślić cztery kwestie. Po pierwsze, świadczone usługi powinny być wysokiej jakości. Szczególną rolę pełnią organy powołane do weryfikacji jakości tych usług. Ich skuteczność i rzetelność przyczyniać się będzie do poprawy standardów działania placówek świadczących usługi opiekuńcze. Jednak oprócz podejścia kontrolnego, opracowywane będą standardy świadczenia różnego typu usług opiekuńczych, szczególnie na poziomie regionalnym, nie tylko w odniesieniu do infrastruktury tych usług (która jest dobrze opisana w różnego typu uregulowaniach prawnych), ale także sposobu ich świadczenia i upodmiotowienia odbiorców usług. Promocja dobrych praktyk wydaje się być pierwszym krokiem w tym kierunku. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w tej kwestii jest pożądana. Po drugie, niezmiennie istotna jest poruszona powyżej kwestia subsydiowania różnych form opieki tak, aby mogły sobie na nią pozwolić osoby dysponujące relatywnie niewysokim dochodem czy rodziny wielodzietne. Trzecia kwestia dotyczy godzin otwarcia placówek opiekuńczych w przypadku opieki dziennej. Wydłużenie godzin otwarcia (bez znacznej wyżki w cenie) pozwoli rodzicom dzieci lub opiekunom osób starszych dostosować wymogi pracy zawodowej do obowiązków opiekuńczych (Kotowska,

Matysiak, Baranowska, 2011). Po czwarte zaś, rozwój usług opiekuńczych zarówno nad dziećmi, jak i nad osobami zależnymi stwarza szansę na poprawę zaangażowania na rynku pracy opiekunów tych osób, kreuje dodatkowe miejsca pracy, a także ma pozytywny wpływ na ocenę jakości życia”³⁹.

W związku z wzrastającą rolą pomocy społecznej wynikającą z potrzeb beneficjentów jak i rosnącym udziałem osób starszych w populacji miasta rekomendowane jest zmodernizowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i utworzenie Centrum Usług Społecznych. W Centrum realizowane byłyby następujące zadania:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- działania terapeutyczne, wspierające np. grupy robocze Zespołu Interdyscyplinarnego, grupy wsparcia itp.
- bezpłatne porady prawne dla podopiecznych MOPS,
- usługi specjalistyczne,
- praca socjalna m. in. poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych,
- fundusz alimentacyjny, świadczenia wychowawcze, punkt informacyjny,
- dodatki mieszkaniowe.

Rekomendowane jest również działania nakierowane na efektywną pomoc osobom bezdomnym i zapewnienie miejsc noclegowych w przystosowanym do tego budynku schroniska, spełniającego obowiązujące parametry.

Analiza materiałów dotyczących pomocy społecznej pozwala na zdefiniowanie rekomendacji do strategii polegającej na wypracowaniu metodologii i takiego szablonu zapisu danych o beneficjentach pomocy społecznej i problemach z którymi zwracają się do instytucji, które umożliwiłyby rzetelne wyciąganie wniosków, będących z kolei podstawą do ciągłego usprawniania systemu pomocy społecznej i jednocześnie byłyby realną odpowiedzią na potrzeby mieszkańców.

2.5. Ochrona zdrowia i profilaktyka uzależnień

2.5.1. Diagnoza sytuacji

Zdrowie jako aspekt życia społecznego przybiera na znaczeniu w obliczu obecnych zmian demograficznych i starzenia się ludności. Zdrowie zostało ujęte jako cel główny w „Planie przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim”, w którym czytamy: „w obliczu zmian demograficznych i ich skutków, jakich doświadcza i doświadczać będzie region łódzki, celem głównym polityki publicznej szczebli regionalnego i lokalnego jest stworzenie warunków do aktywnego i wysokiej jakości życia w dobrym zdrowiu, w których zapewnia się ludziom optymalne i bezpieczne możliwości uczestnictwa w życiu gospodarczym (rozumianym także jako zaangażowanie na rynku pracy), społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i obywatelskim, bez istnienia przejawów dyskryminacji,

³⁹ „Plan przeciwdziałania depopulacji województwa łódzkiego”, str. 54-55.

pozwalające na czerpanie satysfakcji z niezależności przejawiającej się dobrym stanem zdrowia”⁴⁰. Samorząd miejski wspiera działania powiatu w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców. W „Strategii rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020” w **Celu strategicznym III. WZMOCNIENIE KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA** ujęto **Cel szczegółowy 5. Podniesienie poziomu ochrony zdrowia**, w ramach którego planowane są następujące działania:

5.1. Poprawa infrastruktury i funkcjonowania ochrony zdrowia

5.2. Wspieranie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej

5.3. Tworzenie warunków dla rozwoju opieki paliatywnej

W dokumencie strategicznym czytamy: „realizacja celu zakłada stwarzanie warunków umożliwiających podnoszenie poziomu opieki zdrowotnej w mieście, w oparciu o istniejący stan prawny. Planuje się wsparcie działań w zakresie programów profilaktyki zdrowotnej. Kluczowe będzie także wsparcie na rzecz osób starszych oraz chorych, m.in. poprzez rozbudowę zakładu opiekuńczo - leczniczego w strukturach Kutnowskiego Szpitala Samorządowego czy wsparcie utworzenia hospicjum stacjonarnego. W ramach współpracy z Kutnowskim Szpitalem Samorządowym, przewiduje się doposażenie szpitala w sprzęt specjalistyczny”⁴¹. Zapisy strategiczne są odpowiedzią na wyniki badań socjologicznych o charakterze jakościowym i ilościowym, których konkluzja jest następująca: „Bardzo nisko przez badanych oceniony został poziom usług Kutnowskiego Szpitala Samorządowego. Zły wizerunek kutnowskiego szpitala zauważany jest nawet przez osoby jedynie pracujące w Kutnie i niekorzystające z jego usług. Pojawiły się zarzuty dotyczące zarówno jakości opieki medycznej w szpitalu, jak i jego sytuacji finansowej. W przypadku oferty publicznej opieki zdrowotnej, braki dotyczyły najczęściej lekarzy, głównie specjalistów dziecięcych. Badani wskazywali brak odpowiedniego poziomu opieki geriatrycznej, co ma znaczenie w kontekście zmian demograficznych”⁴². Również wyniki „Badania warunków życia i jakości usług publicznych”, edycja 2016 r. ukazują „bardzo negatywną ocenę sfery opieki zdrowotnej: zarówno działalność szpitala, jak i postrzegana dostępność lekarzy specjalistów wzbudzają duże niezadowolenie mieszkańców”⁴³.

W niniejszym opracowaniu zaprezentowane zostaną ogólne wskaźniki dotyczące infrastruktury zdrowotnej i udzielanych porad, z uwagi na znaczące ograniczenie statystyki dotyczącej zdrowia na poziomie JST. Z drugiej strony należy pamiętać, iż w przypadku zdrowia szczególnie istotne znaczenie mają dane jakościowe, odzwierciedlające jakość udzielanych usług zdrowotnych aniżeli ich ilość, co dokładnie obrazują wspomniane badania socjologiczne wśród mieszkańców miasta.

W 2015 r. wskaźnik ukazujący ilość placówek ambulatoryjnej opieki medycznej na 10 tys. ludności wynosił dla Kutna 7, plasując miasto na pierwszej pozycji, równorzędnie ze Zduńską Wolą.

Tabela 34. Placówki ambulatoryjnej opieki medycznej na 10 tys. ludności.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zduńska Wola	6	6	7	7	7	7	7

⁴⁰ „Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim” str. 34.

⁴¹ „Strategia rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020” str. 103-104.

⁴² „Strategia rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020” str. 76

⁴³ „Badania warunków życia i jakości usług publicznych”, 2016, C. Trutkowski, 2016 r., str.70

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

KUTNO	6	6	6	7	6	6	7
Radomsko	4	4	6	5	5	6	6
Ciechanów	4	4	4	4	5	5	5
Sieradz	5	5	6	5	5	5	5
Skarżysko-Kamienna	3	3	4	4	5	5	6
Dębica	2	3	3	3	3	3	3
POZYCJA KUTNA	1.	1.	2.	1.	2.	2.	1.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Zwiększa się ilość porad udzielanych w ramach POZ w każdym z badanych miast, co związane jest z trendami demograficznymi i starzeniem się ludności. W 2015 r. w Kutnie udzielono ponad 476 tys. porad podstawowej opieki zdrowotnej, co daje wskaźnik 1 055 na 100 mieszkańców.

Tabela 35. Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 100 mieszkańców (ilość).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sieradz	624	589	687	664	689	677	1 397
Radomsko	607	602	684	697	763	762	1 083
Ciechanów	362	383	397	524	604	543	1 056
Kutno	498	473	530	527	565	587	1 055
Zduńska Wola	562	548	556	574	559	573	867
Skarżysko-Kamienna	485	450	486	469	433	496	844
Dębica	428	426	435	429	437	443	675
POZYCJA KUTNA	4.	4.	4.	4.	4.	3.	4.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Kutno cechuje się najmniejszą liczbą mieszkańców przypadającą na aptekę ogólnodostępną, co plasuje miasto na 1. miejscu wśród miast z grupy porównawczej. Wskaźnik ten w porównaniu do okresu z początku analizy uległ poprawie.

Tabela 36. Ludność na aptekę ogólnodostępną.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KUTNO	2119	2116	2008	2090	1826	1815	1608
Sieradz	2417	2315	2187	2425	2409	2154	2145
Ciechanów	2264	2397	2264	2044	2133	2229	2225
Dębica	2124	2147	2362	2483	2130	2451	2319
Skarżysko-Kamienna	1996	2118	2100	2526	2161	2146	2345
Radomsko	2699	2202	1851	2085	2269	2495	2477
Zduńska Wola	2748	2952	2755	3378	3355	3609	3071
POZYCJA KUTNA	2.	1.	2.	3.	1.	1.	1.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.5.1.1. Zdrowie a pomoc społeczna

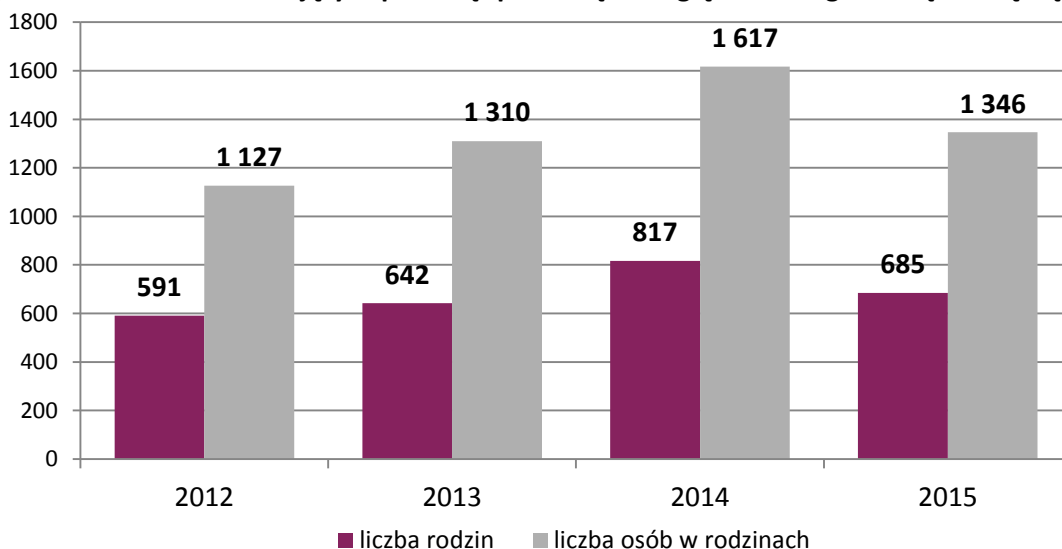
Tematyka zdrowia jest ściśle związana z powodami przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Wśród przyczyn otrzymywania pomocy są takie problemy zdrowotne mieszkańców Kutna jak:

- Długotrwała lub ciężka choroba
- Niepełnosprawność
- Alkoholizm
- Narkomania.

Długotrwała lub ciężka choroba

Jedną z istotnych przyczyn korzystania ze świadczeń pomocy społecznej przez mieszkańców Kutna jest długotrwała choroba określana najczęściej mianem przewlekłej dysfunkcji utrudniającej, ograniczającej bądź uniemożliwiającej w pełni sprawne funkcjonowanie w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy. W konsekwencji osoby długotrwale chore potrzebują kompleksowego wsparcia ze strony instytucji polityki społecznej, głównie realizacji programów profilaktyki zdrowotnej, rozwoju usług opiekuńczych i specjalistycznych w miejscu zamieszkania. W 2015 r. w Kutnie było 685 rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na długotrwałą chorobę. Rokrocznie liczba potrzebujących wsparcia z tego tytułu ulega dość znacznym wahaniom.

Wykres 15. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych MOPS Kutno (dostęp lipiec 2016).

Niepełnosprawność

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

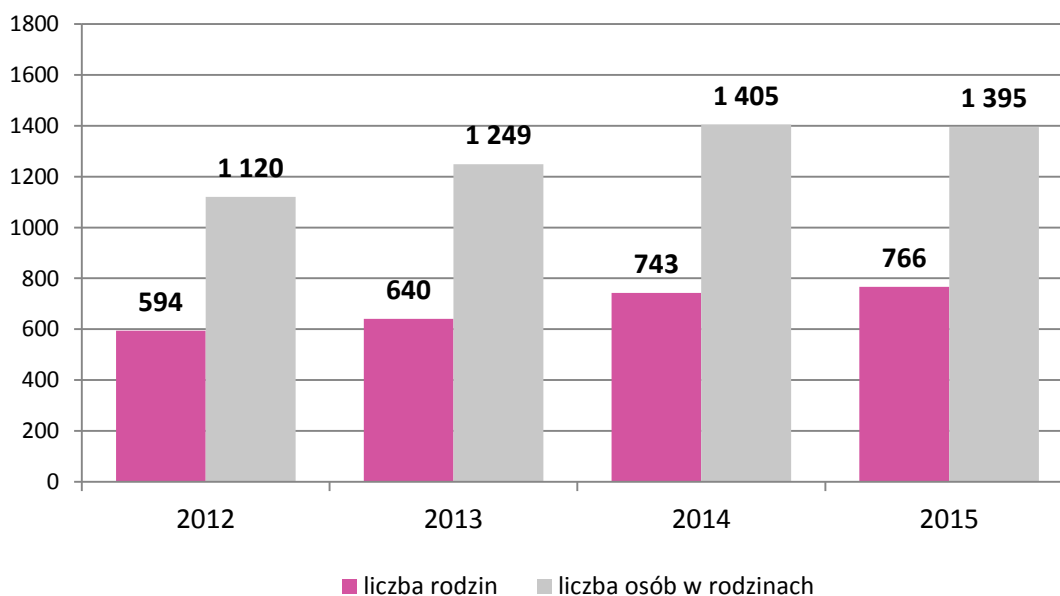
- **Niesprawność (impariment)** - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- **Niepełnosprawność (disability)** - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;

- Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap) - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie samodzielnie pokonać, wykorzystując własne środki i możliwości. W ramach pomocy społecznej osoby niepełnosprawne oraz członkowie ich rodzin objęci są zarówno pomocą usługową jak i finansową, pracą socjalną, poradnictwem specjalistycznym (psychologicznym, prawnym), jak i pomocą oraz rehabilitacją ze strony funkcjonujących na terenie miasta stowarzyszeń, fundacji, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W Kutnie liczba rodzin borykających się z niepełnosprawnością i korzystających ze środków pomocy społecznej wzrasta. W 2015 r. było ich 766 tj. blisko 30% więcej niż w roku 2012 r.

Wykres 16. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność.

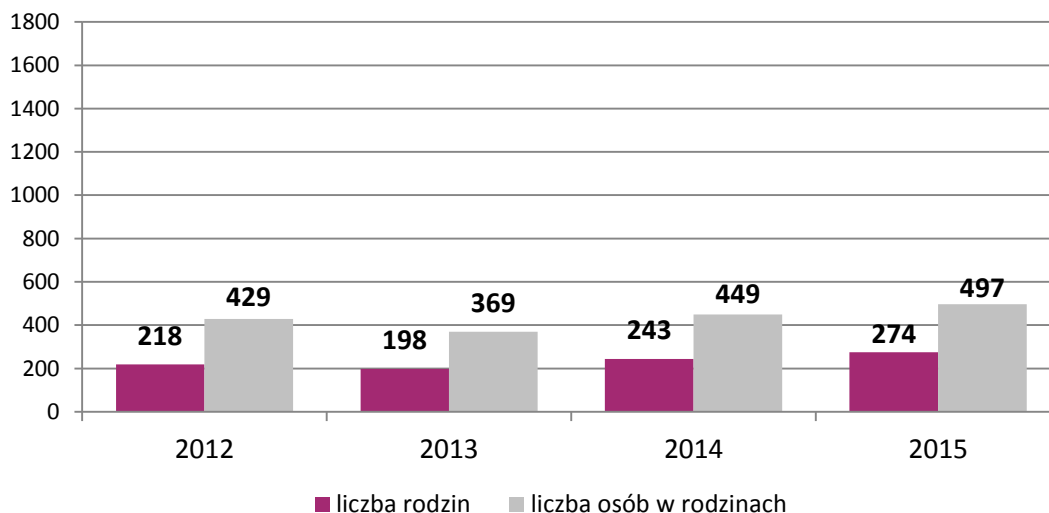
Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych MOPS Kutno (dostęp lipiec 2016).

Uzależnienia

Problemy uzależnień znajdują szczególne miejsce wśród problemów społecznych oraz problemów społeczno-zdrowotnych. Alkoholizm i narkomania są powodami uzyskiwania pomocy społecznej w Kutnie. Są one również rozwiązywane w oparciu o realizację dwóch kutnowskich programów „Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” oraz „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii”.

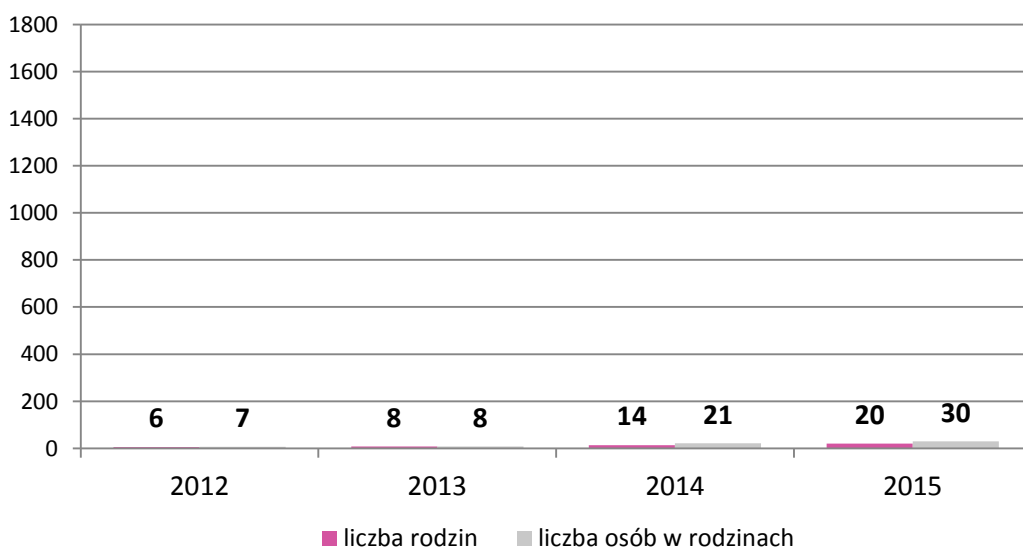
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na alkoholizm w 2015 r. wyniosła 274 i łącznie objęła blisko 500 osób, biorąc pod uwagę wszystkich członków gospodarstwa domowego osoby uzależnionej. Z kolei liczba rodzin uzyskujących wsparcie ze względu na narkomanię wyniosła w 2015 r. 20 i od 2012 r. wzrosła z 6.

Wykres 17. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na alkoholizm.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych MOPS Kutno (dostęp lipiec 2016).

Wykres 18. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na narkomanię.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych MOPS Kutno (dostęp lipiec 2016).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Uzależnienia – podjęcie leczenia

Punkt konsultacyjny w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi oraz przemocy odnotował w 2014 r. spadek liczby porad i osób nimi objętych w każdej oferowanej tematyce.

Tabela 37. Działalność Punktu Konsultacyjnego w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi oraz przemocy.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba udzielonych porad i konsultacji z zakresu poradnictwa psychologicznego	61	123	57	26
Liczba osób, którym udzielono porad i konsultacji z zakresu poradnictwa psychologicznego	21	14	21	7
Liczba udzielonych porad w zakresie poradnictwa prawnego	36	37	24	19
Liczba osób, którym udzielono porad w zakresie poradnictwa prawnego	17	9	8	6
Liczba udzielonych porad, konsultacji w zakresie terapii uzależnień od alkoholu	819	408	723	421
Liczba osób, którym udzielono porad, konsultacji w zakresie terapii uzależnień od alkoholu	81	46	81	74
Liczba udzielonych porad i konsultacji w Młodzieżowej Poczcie Zaufania	79	109	112	64
Liczba osób, którym udzielono porad, konsultacji w Młodzieżowej Poczcie Zaufania	10	25	42	37

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykazała niższą, aniżeli w ostatnich latach, liczbę zarejestrowanych wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego. Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o zastosowanie leczenia kształtowała się na zbliżonym poziomie jak przed rokiem (84 wobec 82 w 2013 r.), co z kolei oznacza spadek w porównaniu do lat 2011-2012. Znacząco wzrosła liczba wydanych opinii i postanowień w sprawie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (33% wzrost w stosunku do roku poprzedniego i dwukrotnie w porównaniu z rokiem 2011).

Tabela 38. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba zarejestrowanych wniosków o zastosowanie leczenia odwykowego	214	160	165	148
Liczba przeprowadzonych rozmów z osobami uzależnionymi i ich rodzinami	551	560	662	594
Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o zastosowanie leczenia	93	132	82	84
Liczba kontroli przeprowadzonych w punktach sprzedaży, dotyczy przestrzegania zasad zezwoleń	20	19	20	23
Liczba wydanych opinii i postanowień w sprawie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	93	103	209	278

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Liczba osób objętych monitorowaniem procesu leczenia uzależnień w 2014 r. wyniosła 364 i była najwyższa spośród badanych 4. lat. W roku tym zanotowano również najwyższy odsetek kobiet poddanych leczeniu - 42%, podczas gdy we wcześniejszych latach, udział kobiet nie przekraczał 25%. W grupach wsparcia wzięła udział również najliczniejsza grupa osób - 168.

Tabela 39. Działalność Poradni Leczenia Uzależnień działającej w Kutnowskim Szpitalu Samorządowym Sp. z o. o.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba osób objętych monitorowaniem procesu leczenia – OGÓŁEM:	334	294	357	364
w tym:				
liczba kobiet:	69	69	62	153
liczba mężczyzn:	265	225	295	211
Liczba osób biorących udział w grupach wsparcia:	149	81	129	168
Liczba udzielanych porad terapeutycznych:	339	284	776	310

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Zgierzu na Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu przyjęto w 2014 r. 32 mieszkańców Kutna, z kolei na Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynenckich „Detox” 20 osób. Liczba osób korzystających z terapii szpitalnej ulega nieznacznym wahaniom w poszczególnych latach.

Tabela 40. Działalność Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Zgierzu.

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba osób przyjętych na Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu – OGÓŁEM:	49	31	38	32
w tym:				
liczba kobiet:	2	5	5	6
liczba mężczyzn:	47	26	33	26
Liczba przyjętych na Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynenckich „Detox” OGÓŁEM:	28	16	21	20
w tym:				
liczba kobiet:	0	0	0	0
liczba mężczyzn:	28	16	21	20
Liczba osób uczestniczących w maratonach psychoterapeutycznych	25	38	33	16

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2.5.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Z uwagi na ogólny spadek liczby ludności, proces starzenia się społeczeństwa oraz prognozę nasilenia tych tendencji w przyszłości, działania samorządu po pierwsze powinny być nakierowane na przeciwdziałanie niekorzystnym tendencjom wyludniania się miasta, a po drugie uwzględniać zmiany zachodzące w strukturze ludności. Istotną informacją jest znajomość czynników, które w negatywny sposób wpływają na potencjał ludnościowy. Jak czytamy w „Planie przeciwdziałania depopulacji województwa łódzkiego”, obok jakości życia odczuwanej przez mieszkańców, złych warunków mieszkaniowych, jest to **zły stan zdrowia mieszkańców** (Przybylski & Szukalski, 2014; DPZ, 2014a)”.

Tematyka zdrowia stanowi ogromne wyzwanie dla polityki społecznej. Z uwagi na trendy demograficzne zmianie ulega struktura wiekowa ludności, czego skutkiem jest starzejące się społeczeństwo. Jak czytamy w dokumencie „Strategii rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020” wymaga to „działań w zakresie dostosowania infrastruktury i oferty do zmieniającej się rzeczywistości⁴⁴”. Z przeprowadzonych w Kutnie badań społecznych (na potrzeby strategii oraz „Badania warunków życia i jakości usług publicznych” pod red. C. Trutkowskiego) wynika, iż „obszar ten wymaga szczególnej interwencji”⁴⁵. Jak zostało wspomniane wcześniej, „zdrowie” znajduje się w zakresie kompetencyjnym samorządu powiatu, zatem działania gminy miejskiej są tu ograniczone.

Wsparcie miasta, oprócz działań zapewniających dostęp do odpowiedniej infrastruktury i lekarzy specjalistów (adekwatnie do potrzeb i sytuacji demograficznej), powinno iść w kierunku stworzenia spójnego systemu wsparcia osób/rodzin opiekujących się osobami zależnymi (ciężko, długotrwale chorymi, niepełnosprawnymi, starszymi), w celu utrzymania ich aktywności zawodowej. W efekcie pożądane są – obok świadczeń pieniężnych - również działania aktywizujące tę grupę społeczną.

W centrum działań pomocowych powinni znaleźć się również sami beneficjenci pomocy społecznej otrzymujący świadczenia z przyczyn zdrowotnych. Działania wokół nich również powinny wykraczać poza świadczenia pieniężne, na rzecz stwarzania warunków i możliwości do kontaktów ze środowiskiem społecznym, zapewnienia i dostarczania środków kompensujących utratę sprawności (w tym środki techniczne np. w postaci sprzętu rehabilitacyjnego), oraz inne środki ułatwiające osobom niepełnosprawnym przystosowanie lub readaptację społeczną, aktywizację zawodową na lokalnym rynku pracy. Ponadto, należy kreować przyjazne lokalne środowisko bez barier ekonomicznych, prawnych, urbanistycznych i architektonicznych.

Zatem grupami docelowymi działań samorządu miejskiego w zakresie zdrowia powinny być:

- osoby bezpośrednio potrzebujące wsparcia np. chore
- ich rodziny
- pozostali mieszkańcy, dla których prowadzone będą głównie działania profilaktyczne i edukacyjne.

W przypadku promowania pozytywnych zachowań zdrowotnych, w tym żywieniowych, profilaktyki czy przeciwdziałania uzależnieniom istotne jest skoordynowanie działań przez różne środowiska i grupy społeczne (rodzice, szkoła, samorządy, organizacje pozarządowe etc). by tworzyły spójną całość. „W proces uświadamiania znaczenia zdrowego stylu życia powinny być włączone dzieci, młodzież, osoby dorosłe, w tym rodzice dzieci, ich dziadkowie, wówczas spójny przekaz będzie efektywny”⁴⁶.

W ramach wsparcia samorządu miejskiego w politykę zdrowotną rekomendowane są następujące działania:

- realizacja projektu „Koperta życia”. „Koperta życia to akcja (...) skierowana do osób przewlekle chorych, starszych, samotnych i polega na umieszczeniu w specjalnie przygotowanych kopertach najważniejszych informacji o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki, kontaktach do najbliższych, danych osobowych, w tym nr pesel. Pakiet z takimi

⁴⁴ SRMK str.100-101.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ „Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim”, str. 39.

informacjami powinien być przechowywany w lodówce, czyli miejscu, które jest prawie w każdym domu i zarazem jest łatwo dostępne”⁴⁷,

- tworzenie warunków do opieki paliatywnej np. budowa hospicjum,
- wspieranie i rozwój działań w zakresie profilaktyki uzależnień,
- wspieranie działań z zakresie profilaktyki zdrowotnej,
- tworzenie programów edukacyjnych dotyczących zdrowia np. cykliczne spotkania ze specjalistami, propagowanie zdrowego stylu życia.

2.6. Edukacja

2.6.1. Diagnoza sytuacji

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostaną te kwestie związane z edukacją, które wiążą się z szeroko rozumianą polityką społeczną jak również znajdują się w zakresie kompetencyjnym samorządu miasta. Będzie to zatem tematyka żłobków i przedszkoli, których dostępność i przystępna oferta umożliwiają powrót matek na rynek pracy, analiza wyników egzaminów, dających częściowy obraz jakości kapitału ludzkiego miasta, doradztwo zawodowe realizowane w szkołach, opieka świetlicowa, żywienie, pomoc socjalna dla uczniów, działania nakierowane na kształcenie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Poniżej zawarta informacja jest opisem realizacji przez żłobek, przedszkola i szkoły funkcji dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej.

2.6.1.1. Opieka żłobkowa

„Wysoka dostępność usług opiekuńczych nad małymi dziećmi, szczególnie w wieku 0–3 lat oraz 3–5 lat jest uznawana za jedną z determinant zaangażowania na rynku pracy matek, ale także jeden z kluczowych czynników wpływających na decyzje prokreacyjne. W szczególności dotyczy to opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat. Istotne wydaje się wspieranie dostępności usług opiekuńczych wysokiej jakości w możliwej do poniesienia przez rodziny cenie, tak aby opłacalne było podjęcie pracy przez matki, których dochód jest relatywnie niewysoki. Dla tych rodzin zakup usług opiekuńczych w cenie rynkowej może być za drogi. Dostępność usług opiekuńczych wysokiej jakości zmniejszy rozdźwięk pomiędzy obowiązkami rodzinnymi i pracowniczymi, umożliwiając, szczególnie matkom, pracę bez istotnego zmniejszenia wymiaru czasu pracy. Dotyczy to wspierania różnego typu form świadczenia usług, w tym zwłaszcza środowiskowych, od żłobków i przedszkoli prywatnych, publicznych, klubów dziecięcych, po żłobki i przedszkola przyzakładowe czy żłobki i przedszkola zakładane przez rodziców albo lokalne społeczności i organizacje pozarządowe”⁴⁸.

W roku szkolnym 2015/16 r. w Kutnie funkcjonowały 2 żłobki. Żłobek Nr 1 w Kutnie prowadzony jest przez Miasto Kutno.

⁴⁷ www.kopertazycia.pl

⁴⁸ „Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim”, str. 53-54.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 41. Liczba miejsc w żłobkach w Kutnie w roku szkolnym 2015/16.

Nazwa żłobka	Nazwa lub imię i nazwisko oraz siedziba lub adres podmiotu prowadzącego żłobek	Liczba miejsc w żłobku	Uśredniona liczba dzieci uczęszczająca do żłobka
Żłobek Miejski nr 1	Gmina Miasto Kutno, Pl. Marsz. J. Piłsudskiego 99-300 Kutno	24	24
Niepubliczny Żłobek „Maluchowo”	Międzynarodowe Centrum Rozwoju „Spółdzielnia Socjalna” ul. Żółkiewskiego 5 blok 4, 99-300 Kutno	14	14
RAZEM:		38	38

Źródło: Wydział Edukacji i Sportu, UM Kutno.

We wszystkich badanych miastach liczba dzieci przebywających w placówkach opieki żłobkowej zwiększyła się w ostatnim roku analizy, w stosunku do 2009 r.. Kutno, z 34.⁴⁹ dziećmi przebywającymi w placówkach opieki żłobkowej plasuje się na 6. pozycji, co oznacza spadek o jedno miejsce w rankingu, za którym idzie również zmniejszenie, w stosunku do poprzedniego roku, liczby dzieci. Najwięcej najmłodszych mieszkańców miast uczęszcza do żłobków i klubów dziecięcych w Dębicy (167 dzieci) i w Skarżysko-Kamiennej (90 dzieci).

Tabela 42. Dzieci przebywające w placówkach opieki żłobkowej w ciągu roku (osoby).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	53	54	57	45	75	100	167
Skarżysko-Kamienna	30	30	25	86	73	77	90
Zduńska Wola	25	26	25	24	47	47	57
Sieradz	34	36	38	37	59	52	51
Ciechanów	26	25	24	22	25	24	44
KUTNO	0	0	0	0	39	39	34
Radomsko	0	0	0	16	0	12	29
POZYCJA KUTNA	7.	7.	7.	7.	5.	5.	6.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Odsetek dzieci w wieku 0-3 lat objętych opieką w żłobkach do liczby dzieci w tym wieku w Kutnie wynosi 3,0%. W Dębicy, która zanotowała najlepsze wyniki, udział ten kształtuje się na poziomie 13,0% (wzrost z 7,4% w 2014 r.). Wysoki poziom tego wskaźnika wskazuje na realizację celów polityki spójności i rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu w zakresie wysokiego zatrudnienia i mobilności pracowników jak również walkę z ubóstwem.

Należy zaznaczyć, że jeszcze w 2014 r. w Kutnie funkcjonowały 3 żłobki oraz klub dziecięcy, łącznie dysponujące 68 miejscami. Pomimo tego liczba dzieci uczęszczająca do kutnowskich żłobków kształtowała się na poziomie 39. W roku 2015 stan ten uległ zmianie. Funkcjonowania zaprzestał klub dziecięcy i jeden żłobek, zatem ilość miejsc uległa zmniejszeniu do 38. Należy wspomnieć, że dostępność miejsc jest równie istotna jak aspekt finansowy pozostawiania dziecka w żłobku, który jest zdecydowanie wyższy aniżeli koszt zapewnienia opieki przedszkolnej.

⁴⁹ Dane prezentowane w tabeli 41 podają uśrednioną liczbę dzieci w roku szkolnym, dlatego też możliwe są różnice w prezentowanych statystykach.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 43. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (%).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	3,5	3,5	3,6	2,9	5,1	7,4	13,0
Skarżysko-Kamienna	2,5	2,5	2,1	7,7	6,8	6,9	8,2
Zduńska Wola	1,9	1,8	1,8	1,8	3,7	3,8	4,9
Sieradz	2,7	2,8	3,0	3,1	5,1	4,6	4,6
Ciechanów	1,9	1,7	1,8	1,7	1,9	1,9	3,5
KUTNO	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4	3,5	3,0
Radomsko	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	1,0	2,6
POZYCJA KUTNA	7.	7.	7.	7.	5.	5.	6.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.6.1.2. Wychowanie przedszkolne

Liczba dzieci uczęszczająca do kutnowskich przedszkoli oraz do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych plasuje miasto na 6. pozycji spośród miast z grupy porównawczej biorąc pod uwagę każdy rok analizy.

Tabela 44. Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną (w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dębica	1568	1704	1741	1708	1713	1720	1632
Ciechanów	1136	1195	1387	1451	1560	1459	1403
Zduńska Wola	1240	1283	1416	1464	1469	1512	1316
Sieradz	1261	1282	1410	1381	1429	1393	1296
Radomsko	1340	1347	1489	1461	1517	1420	1259
Kutno	1102	1175	1258	1321	1402	1307	1149
Skarżysko-Kamienna	1010	1031	1125	1151	1226	1193	1144
POZYCJA KUTNA	6.	6.	6.	6.	6.	6.	6.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Bardziej obiektywną miarą jest liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną (w przedszkolach oraz w oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych) w wieku 3-5 lat w przeliczeniu na 1 tys. dzieci w tym wieku zameldowanych na terenie miasta. W Kutnie w 2015 r. na 1 000 dzieci do przedszkola uczęszczało 860, co dało miastu 6. pozycję.

Tabela 45. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat na 1 tys. dzieci w tym wieku.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sieradz	713	687	776	710	752	857	937
Dębica	802	866	871	813	798	848	927
Skarżysko-Kamienna	628	635	702	696	725	825	914
Ciechanów	586	667	758	747	821	848	909
Zduńska Wola	621	657	736	719	732	858	900
Kutno	623	670	754	769	794	833	860
Radomsko	674	694	781	741	811	832	859
POZYCJA KUTNA	5.	4.	5.	2.	4.	5.	6.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Należy zauważyć, że w analizowanym okresie (2009-2014) nastąpił wzrost skolaryzacji dzieci realizujących wychowanie przedszkolne. Jednocześnie oferta w zakresie edukacji przedszkolnej w Kutnie zaspakaja potrzeby wszystkich rodziców, ubiegających się o przyjęcie dziecka do przedszkola.

2.6.1.3. Wyniki egzaminów

Wyniki egzaminów zewnętrznych stanowią jeden z ważniejszych wskaźników efektywności dydaktycznej szkół. Od 2002 roku uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów przystępowali do egzaminów zewnętrznych organizowanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną, pisząc odpowiednio sprawdzian po klasie szóstej i egzamin gimnazjalny. W okresie od 2002 do 2015 roku zmieniały się regulaminy, badane umiejętności oraz sposób komunikowania wyników tych egzaminów. Stan ten obrazują m.in. poniższe tabele.

Sprawdzian po klasie szóstej szkoły podstawowej

Wyniki uzyskiwane przez uczniów miasta Kutno oraz miast z grupy porównawczej na sprawdzianie po klasie szóstej szkoły podstawowej, uzyskują wyniki równe lub wyższe, od średniego wyniku w kraju. Lata 2012-2013 przyniosły miastu pozycję lidera, z kolei wyniki uzyskane w roku 2014 uplasowały miasto na 3 pozycji.

Tabela 46. Średnie wyniki egzaminu po 6. klasie szkoły podstawowej w latach 2010-2014⁵⁰.

	2010 (24,56)	2011 (25,27)	2012 (22,75)	2013 (24,03)	2014 (25,82)
Dębica	23,90	25,2	21,60	23,48	29,05
Skarżysko-Kamienna	24,91	25,66	22,10	24,90	27,23
Sieradz	24,85	25,30	23,97	24,22	26,63
Zduńska Wola	23,85	25,47	22,14	23,83	25,49
KUTNO	24,76	25,37	24,71	25,05	26,93
Ciechanów	27,29	27,98	24,09	23,48	25,05
Radomsko	23,03	24,19	22,27	23,98	25,80
POZYCJA KUTNA	4.	4.	1.	1.	3.

Źródło: opracowanie Wydziału Edukacji i Sportu, UM Kutno.

Egzamin gimnazjalny

Uczniowie kutnowskich gimnazjów otrzymują na egzaminie gimnazjalnym, organizowanym przez CKE, wyniki równe lub wyższe, od średnich wyników w kraju. Otrzymywane noty (z podziałem na poszczególne przedmioty od 2012 roku), uplasowały miasto Kutno na zróżnicowanych pozycjach w rankingu.

⁵⁰ Liczby w nawiasach pod rokiem oznaczają ocenę średnią uzyskaną na poziomie kraju.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 47. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w latach 2010 - 2011.

	2010 GH (30,34)	2010 GM-P (23,9)	2011 GH (25,31)	2011 GM-P (23,63)
Dębica	34,99	26,98	28,91	25,01
Skarżysko-Kamienna	30,70	23,92	24,56	23,64
Sieradz	31,86	26,58	26,23	25,54
Zduńska Wola	28,88	24,35	26,37	23,53
KUTNO	31,86	24,10	25,20	22,39
Ciechanów	29,36	23,37	29,25	27,76
Radomsko	29,05	23,17	24,88	22,63
POZYCJA KUTNA	2.	4.	5.	7.

Źródło: opracowanie Wydziału Edukacji i Sportu, UM Kutno.

Tabela 48. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w 2012 r.

	2012 GH-H (61)	2012 GH-JP (65)	2012 GM-M (47)	2012 GM-P (50)
Dębica	64,8	70,7	53,85	53,67
Skarżysko-Kamienna	59,5	64,5	46,4	65,4
Sieradz	61,9	66,2	49,6	52,7
Zduńska Wola	60,8	63,7	48,4	50,9
KUTNO	60,3	65,7	47,3	51,3
Ciechanów	58,9	62,1	44,0	48,0
Radomsko	61,1	67,5	47,5	51,1
POZYCJA KUTNA	5.	4.	5.	4.

Źródło: opracowanie Wydziału Edukacji i Sportu, UM Kutno.

Tabela 49. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w 2013 r.

	2013 GH-H (58)	2013 GH-JP (62)	2013 GM-M (48)	2013 GM-P (59)
Dębica	62,7	68,9	55,4	66,0
Skarżysko-Kamienna	56,1	59,8	43,5	56,3
Sieradz	57,7	66,7	51,5	62,5
Zduńska Wola	57,5	60,7	48,0	59,7
KUTNO	59,1	63,2	46,2	57,6
Ciechanów	59,0	61,3	48,8	60,0
Radomsko	57,4	60,5	45,4	57,2
POZYCJA KUTNA	2.	3.	5.	6.

Źródło: opracowanie Wydziału Edukacji i Sportu, UM Kutno.

Tabela 50. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w 2014 r.

	2014 GH-H (59)	2014 GH-JP (68)	2014 GM-M (47)	2014 GM-P (52)
Dębica	62,7	72,3	54,7	56,2
Skarżysko-Kamienna	58,1	65,3	44,6	52,6
Sieradz	60,3	67,7	47,9	55,5
Zduńska Wola	58,1	69,4	46,2	50,3
KUTNO	60,6	69,7	48,2	51,9
Ciechanów	57,8	65,4	44,8	52,5
Radomsko	58,4	67,6	45,8	51,6
POZYCJA KUTNA	2.	2.	2.	5.

Źródło: opracowanie Wydziału Edukacji i Sportu, UM Kutno.

Wyniki egzaminów zewnętrznych, organizowanych przez CKE, są przedmiotem corocznych analiz. Są one podstawą do projektowania pracy dydaktycznej szkół. Wyniki egzaminów zewnętrznych informują także o efektywności dydaktycznej szkół, a zarazem warunkują dalszą drogę edukacyjną dzieci i młodzieży.

2.6.1.4. Doradztwo zawodowe w szkołach

Aby pełniej dostosować ofertę edukacyjną Miasta Kutna do potrzeb rynku pracy poszerza się zakres współpracy z lokalnymi pracodawcami, z Powiatowym Urzędem Pracy w Kutnie oraz dyrektorami szkół ponadgimnazjalnych, głównie z terenu powiatu kutnowskiego. We wszystkich trzech gimnazjach prowadzonych przez Miasto Kutno zatrudnieni są szkolni doradcy zawodowi w wymiarze 10 godzin w tygodniu (1/2 etatu). Doradcy zawodowi podejmują działania dotyczące rozwoju społeczno-zawodowego kutnowskiej młodzieży. Młodzież kutnowskich gimnazjów bierze udział m.in. w: Ogólnopolskim Tygodniu Kariery, w czasie którego podejmowane są różnorodne działania z zawodoznawstwa. W gimnazjach przeprowadzane są badania ankietowe, stały się one podstawą diagnozy preferencji zawodowych gimnazjalistów. W celu zagwarantowania wyższej efektywności podejmowanych przez siebie zadań szkolni doradcy zawodowi nawiązali współpracę z instytucjami wspierającymi poradnictwo zawodowe. Są to m.in.: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kutnie, Młodzieżowe Centrum Kariery w Kutnie, Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej oraz Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie. W ramach działań podejmowanych przez doradcę zawodowego oraz wychowawców klas zorganizowano szereg wycieczek edukacyjnych.

2.6.1.5. Zadania opiekuńczo-wychowawcze w systemie szkolnym - żywienie w przedszkolach i szkołach.

Udzielenie pomocy w zakresie dożywiania to zadanie własne gminy, realizowane zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Zadanie to wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie. Jednym z podstawowych kryteriów udzielania pomocy w formie bezpłatnych obiadów jest dochód na członka rodziny. Średnio korzysta z tego rokrocznie ok. 360 uczniów.

Średnio w roku szkolnym ok. 900 uczniów szkół podstawowych i ok. 200 gimnazjalistów korzysta z obiadów.

2.6.1.6. Zadania opiekuńczo-wychowawcze w systemie szkolnym - opieka świetlicowa.

Funkcja opiekuńcza w edukacji jest realizowana m.in. poprzez działalność świetlic szkolnych, które funkcjonują przy wszystkich szkołach podstawowych. Rokrocznie wzrasta liczba dzieci objętych opieką świetlicową a czas pracy świetlic najczęściej odbywa się w godzinach 7.00 - 17.00. Największą grupą dzieci uczęszczających na zajęcia świetlicowe w szkołach są uczniowie klas I-III. W ostatnich dwóch latach średnio z opieki świetlicowej korzystało 720 uczniów. Najwięcej dzieci uczęszcza do świetlicy w Szkole Podstawowej nr 1 i w Szkole Podstawowej nr 9.

2.6.1.7. Zadania opiekuńczo-wychowawcze w systemie szkolnym - pomoc socjalna dla uczniów – stypendia socjalne i zasiłki szkolne.

Miasto Kutno realizuje zadania wynikające z ustawy o systemie oświaty, a dotyczące udzielenia pomocy materialnej dla uczniów. Pomoc ta jest udzielana w m.in. w formach: stypendium socjalnego i zasiłku doraźnego, udziału w rządowym programie „Wyprawka szkolna”.

O możliwości skorzystania z prawa do stypendium socjalnego decyduje sytuacja finansowa rodzin dzieci i młodzieży. Stypendium szkolne lub zasiłki doraźne otrzymują uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Każdego roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, w okresie styczeń-czerwiec wypłaca stypendium szkolne średnio 160 uczniom i w drugim okresie od września do grudnia 140 uczniom. Każdego roku MOPS przyznaje również wybranym uczniom finansową pomoc doraźną, w formie zasiłku szkolnego. Środki finansowe i procedura przyznawania dzieciom i młodzieży prawa do stypendiów i zasiłków socjalnych leży w gestii Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie.

Co roku Wydział Edukacji i Sportu UM organizuje pomoc finansową w ramach rządowego programu pn. „Wyprawka szkolna”. Podstawowym kryterium warunkującym przyznanie pomocy w formie „Wyprawki szkolnej” jest dochód na osobę w rodzinie oraz niepełnosprawność ucznia. Z pomocy w ramach tego programu każdego roku korzysta średnio około 190 uczniów (150 uczniów szkół podstawowych i 40 uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Z pomocy korzystają także uczniowie ze szkół specjalnych (średnio rokrocznie 80 uczniów) i uczniowie trzech szkół publicznych prowadzonych przez osoby prawne lub fizyczne inne niż jst. W ostatnich latach liczba uprawnionych do skorzystania z tej pomocy zmniejszała się wraz z przyjęciem przez MEN ujednoliconego podręcznika dla wybranych klas szkoły podstawowej i gimnazjum. Aktualnie z tej formy pomocy korzystać mogą tylko rodzice niepełnosprawnych uczniów.

2.6.1.8. Zadania opiekuńczo-wychowawcze w systemie szkolnym - działania nakierowane na kształcenie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Dzieciom uczęszczającym do Integracyjnego Przedszkola Miejskiego nr 3, dzieciom z integracyjnego oddziału przedszkolnego w Szkole Podstawowej nr 1 oraz uczniom z oddziałów integracyjnych Szkoły Podstawowej nr 1, zapewniono szczególną organizację nauki i pracy, która uwzględniała potrzeby wynikające z ich niepełnosprawności. W ww. przedszkolu i w szkole zatrudnionych zostało wielu specjalistów: logopedzi, pedagodzy, pedagodzy specjaliści. Dodatkowo dzieci korzystają z zajęć rehabilitacji ruchowej oraz gimnastyki korekcyjnej.

W Szkole Podstawowej nr 1 od wielu lat funkcjonują oddziały integracyjne obejmujące obydwa etapy edukacyjne tj. klasy I-VI. Średnio każdego roku w 6 oddziałach integracyjnych zatrudnionych jest

dodatkowo 6 nauczycieli wspomagających, w łącznym wymiarze 133,5 godzin w tygodniu.

Ponadto we wszystkich ogólnodostępnych kutnowskich szkołach i przedszkolach, średnio w łącznym wymiarze 488 godzin w tygodniu (24,4 etatu), zatrudniono specjalistów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej m.in.: logopedów, pedagogów, doradców zawodowych i psychologów.

Dzieci i młodzież mająca problemy zdrowotne, uzyskuje wsparcie w formie indywidualnego nauczania, które zapewnia realizację obowiązku szkolnego lub/i rocznego przygotowania przedszkolnego. Średnio w roku szkolnym około 17-19 takich przypadków indywidualnego nauczania ma miejsce w kutnowskich szkołach.

Zgodnie z art. 17 ust. 3a ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, Prezydent zapewnia uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywało się na podstawie art. 71b wyżej przywołanej ustawy, bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej (do 21 lat lub w przypadku sprzężenia niepełnosprawności do 24 lat).

Miasto realizuje ponadto granty oświatowe oraz organizuje dodatkowe i nadobowiązkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży. Są to m.in.: rytmika i języki obce w przedszkolach, nauczanie mechatroniki i nauczanie w oddziale dwujęzycznym w gimnazjum, zajęcia sportowe w szkołach podstawowych, finansowanie wdrożonych innowacji pedagogicznych.

2.6.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Elementem, który z zakresu edukacji ma wpływ na politykę społeczną jest między innymi zapewnienie opieki żłobkowej i przedszkolnej dzieciom, które może ułatwić powrót matkom na rynek pracy. Dotyczy to również wymiaru finansowego. Jak wynika ze spotkania warsztatowego, przeprowadzonego na potrzeby niniejszej strategii, obecne koszty opieki żłobkowej dla rodziców są zdecydowanie zbyt wysokie. Niejednokrotnie utrudnia to podjęcie decyzji o powrocie matek do pracy po urlopie macierzyńskim lub też jest istotnym czynnikiem brany pod uwagę przy wydłużeniu urlopu macierzyńskiego.

Oświata oraz inne działania edukacyjno-wychowawcze realizowane przez miasto Kutno zostały poddane ocenie mieszkańców w „Badaniu warunków życia i jakości usług publicznych w Kutnie”⁵¹, (edycja 2016). Na macierzy obrazującej ważność danego elementu i jego ocenę, widać trzy elementy znajdujące się w grupie rekomendacji pn. **poprawić jak najszybciej** (z uwagi na wysokie znaczenie czynnika i jego niską ocenę). Są to: dostępność całorocznych świetlic dla dzieci i młodzieży, jakość nauczania w gimnazjach (w tym przypadku nastąpiło pogorszenie ocen i ich znaczenia w stosunku do opinii wyrażanych 4 lata temu), oraz oferta zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Poprawie od ostatniej edycji badania uległy: dostępność przedszkoli i różnych form ciekawego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży – są to czynniki mniej istotne niż powyższe jednak ważne dla mieszkańców, dlatego na macierzy znajdują się przy rekomendacji **poprawić w dalszej kolejności**. Takie elementy jak: dostępność placów zabaw dla dzieci, jakość nauczania

⁵¹ „Badanie warunków życia i jakości usług publicznych w Kutnie”, pod red. C. Trutkowskiego, 2016, str. 58.

w szkołach podstawowych i szkołach średnich według rekomendacji rzeczowej na podstawie opinii mieszkańców miasta, należy **monitorować**.

Rekomendowane jest również wsparcie projektów edukacyjnych, w tym tworzenia infrastruktury, nakierowanych na kształtowanie umiejętności językowych, matematycznych, technicznych i ekologicznych uczniów, które byłyby realizowane przez podmioty prywatne i partnerów społecznych.

Ważnym elementem budowania tożsamości lokalnej jest edukacja regionalna, począwszy od przedszkola po wszystkie szczeble nauczania. Edukacja regionalna jest prowadzona w jednostkach podległych miastu, natomiast na chwilę przeprowadzenia niniejszej analizy trudno ocenić jej efekty. Rekomendowane są zatem działania idące w kierunku rozwoju edukacji regionalnej i regionalistyki.

Z punktu widzenia polityki społecznej znaczącą rolę odgrywa kształcenie zawodowe i dopasowanie kształcenia do wymogów i oczekiwań rynku pracy. Jest to słaba strona miasta, niemniej jednak kształcenie zawodowe leży w gestii samorządu powiatu.

2.7. Kultura, sport i rekreacja

2.7.1. Diagnoza sytuacji

Kultura, sport i rekreacja są tymi elementami życia społeczeństwa, które w znaczący sposób przekładają się na jakość życia, odczuwalną satysfakcję, sposób zagospodarowania wolnego czasu, również w aktywny sposób. Budują kapitał ludzki oraz kapitał społeczny. Mają moc sprawczą przyciągającą mieszkańców i turystów, zatem decydują o atrakcyjności danego miejsca, a co się z tym wiąże przyciągają kapitał i zwiększają „skłonność do wydawania”. „Coraz częściej wskazuje się, że kultura, jej moc sprawcza i siła przyciągania, są tymi czynnikami, które bezpośrednio wpływają na rozwój miast⁵². Z kolei sport „stanowi enklawę życia społecznego”⁵³. „Obecnie stał się masową praktyką realizowaną przez ludzi na całym świecie. Tryumfy popularności święci zarówno pod postacią aktywności o charakterze amatorskim (relaks, odpoczynek i rekreacja), jak i w formie zinstytucjonalizowanej (kluby sportowe, stowarzyszenia). Sport i kultura fizyczna stanowią element rozwoju psychofizycznego, świadcząc o funkcjonującej obecnie potrzebie profilaktyki oraz zdrowego trybu życia obywateli większości zakątków świata”⁵⁴.

2.7.2. Produkty unikalne Kutna – potencjał miasta

Kutno słynie z baseballu, można powiedzieć, że uzyskało status miasta – symbolu w tej dyscyplinie sportu na przełomie wieku XX i XXI dzięki Europejskiemu Centrum Szkolenia Małej Ligi Baseballowej, na którym co roku odbywają się turnieje eliminacyjne Regionu Europy i Afryki do Mistrzostw Świata Little League Baseball (LLB). Centrum baseballowe, z dostępem do 3 boisk dla dzieci, 2 boisk pełnowymiarowych oraz internatami dla blisko 300 uczestników, obecnie jest miejscem rozgrywek baseballowych na różnych szczeblach i w różnych kategoriach wiekowych. Miasto jest także

⁵² „Strategia rozwoju miasta Kutna na lata 2014-2020”, str. 59.

⁵³ „Gry sportowe w kategoriach etyki, [w:] Aksjologia sportu”, H. Zdebska, Z. Dziubiński (red.), Warszawa 2001, str. 156.

⁵⁴ „Legalność pierwotna ryzyka sportowego”, R. Kubiak, [w:] Prokuratura i Prawo, grudzień 2006, str. 13.

współorganizatorem międzynarodowego turnieju dzieci i młodzieży Pisek Cup - Memoriał im. Edwarda Piszka. Centrum LLB to przestrzeń do popularyzacji szeroko pojętej kultury fizycznej.

Kutno bardzo mocno wiąże swoją promocję z baseballlem, ale należy zaznaczyć, że miasto wspiera także rozwój koszykówki (w 2014 roku drużyna seniorów awansowała do ekstrakligi koszykówki, najwyższej klasy rozgrywkowej). Ważne miejsce w kreowaniu pozytywnego wizerunku miasta mają zawodnicy lekkiej atletyki, judo, pływania, czy kick boxingu.

Kutno jest także miastem - gospodarzem największego w Polsce święta poświęconego królowej kwiatów – róży. Hodowla róż w Kutnie ma ponad 100-letnią tradycję, a spośród 20 zarejestrowanych polskich odmian róż, 4 pochodzą z Kutna. To dużo i dlatego też tak ważnym jest podkreślenie tego potencjału, który czyni miasto wyjątkowym na mapie kraju. Od 1975 r. nieprzerwanie do dnia dzisiejszego organizowane jest Święto Róży, które prezentuje wystawy róż pochodzących z plantacji kutnowskich i krajowych hodowców oraz rękodzieła przygotowane przez kutnowskich artystów, którym towarzyszą występy folklorystycznych, instrumentalnych grup muzycznych oraz solistów. Święto Róży na stałe wpisało się w kalendarz imprez w regionie. Co roku odwiedza je ponad 100 tys. gości. W 2016 r. odbyła się już 42. edycja tej imprezy.

Róża na trwale wpisała się w charakter i symbolikę miasta. Strategia Marki Miasta „Kutno – miasto róż” przyjęta w 2012 roku i wdrożony system identyfikacji wizualnej utrwalają jego różany charakter, zwracają uwagę na różę jako element symboliczny dla miasta, a dzięki temu budują tożsamość mieszkańców.

W ramach zrealizowanego projektu „Kutno – miasto róż” były następujące zadania:

- **Kutno – miasto tysięcy róż** – polegające na nasadzeniu róż w jego miejscach reprezentacyjnych oraz zakupie gazonów i ławek.
- **Kutno – miasto znaczone różami** – na terenie Kutna zamontowano elementy Systemu Identyfikacji Miejskiej, na który składają się tabliczki z informacją uliczną, adresową, tablice z informacją dla pieszych, wskazujące kierunek dojścia do instytucji czy obiektów publicznych, tablice z informacją dla kierowców, lokalizowane w pasie drogowym dróg krajowych przy zjazdach do miasta i przy ulicach gminnych w samym mieście. W ramach kutnowskiego SIM-u wykonano i zamontowano także tablice z informacją o obiektach zabytkowych, nowoczesne plany miasta, oraz informację przystankową MZK.
- **Kutno – miasto witające różami** – w miejscach wjazdowych do Kutna zostały zainstalowane oryginalne witacze, które zostały obsadzone pnącymi odmianami róż. Tak unikatową i wizualną formą połączenia żywej róży z trwałym elementem róży nie może na tę chwilę pochwalić się żadne miasto w Polsce. Dzięki nim Kutno znajdujące się na przecięciu najważniejszych szlaków komunikacyjnych kraju wita przyjezdnych hasłem „Kutno - miasto róż”. Ponadto, kutnowską przestrzeń miejską wzbogacił osadzona w Parku Traugutta rzeźba parkowa przedstawiająca Bolesława Wituszyńskiego (znanego kutnowskiego hodowcy róż) oraz elementy małej architektury, jak miniaturowe odlewy róż z akcesoriami ogrodniczymi. Zlokalizowano je na Placu Piłsudskiego oraz na ulicy Królewskiej. Stanowią one oryginalne nawiązanie do przewodniego hasła „Kutno – miasto róż”.
- **Kutno – miasto, w którym róże i ich twórcy mają swoje ulice** – w ramach tego zadania nazwano ulicę nazwiskiem Bolesława Wituszyńskiego oraz zorganizowano event promocyjny związany z uroczystym odsłonięciem rzeźby parkowej przedstawiającej Bolesława Wituszyńskiego – nestora kutnowskiego ogrodnictwa.

- **Kutno i łódzkie żyjące różaną współpracą krajową i międzynarodową** – polegające na nawiązaniu współpracy z miejscowością Forst w Niemczech, która słynie z ogrodu różanego z ponad 100-letnią tradycją. Wymiana doświadczeń w zakresie uprawy róż, pielęgnacji i ich implementacji w przestrzeni publicznej miasta odbyła się podczas konferencji popularnonaukowej zorganizowanej w dniu 5 września 2015 r. w Kutnowskim Domu Kultury.
- **Dzień Róży, obchodzimy imieniny naszych róż** – organizacja imienin Róży była doskonałą szansą na wzmocnienie przekazu różanej marki oraz jej popularyzację wśród mieszkańców i osób przyjezdnych poprzez zorganizowanie wojewódzkiego zjazdu kobiet o imieniu Róża w dniu 9 maja 2015. W trakcie tego wydarzenia odbyły się panele dotyczące pielęgnacji róż i ich właściwości prozdrowotnych, kiermasz różany oraz impreza masowa, którą uświetniły występy gwiazd.

Od 2016 r. funkcjonuje w Kutnie projekt promocji polityki prorodzinnej **„Różana Rodzina”**. Skierowany jest on do dzieci urodzonych w danym roku i zameldowanych w Kutnie. Jego celem jest budowanie przywiązania mieszkańców Kutna do różanej marki już od najmłodsze go wieku, poprzez docenianie pojawienia się w kutnowskiej społeczności każdej kutnianki i każdego kutnianina, z nadzieją, że polubią miasto, będą w nim żyć, rozwijać je i zmieniać się wraz z nim. Projekt Różana Rodzina sygnowany jest dedykowanym logo i brandowane nim będą pozostałe formy wsparcia realizowane przez kutnowski samorząd.

Podsumowując, budowa marki „miasta róż” ma na celu promocję oraz wzmocnienie przekazu wizerunkowego miasta i regionu oraz zapewnienie mu niekwestionowanej pozycji wśród różanych miast Europy i świata. Jednocześnie jasny i rozpoznawalny przekaz marki buduje tożsamość mieszkańców.

Oprócz symboliki Kutna i Święta Róży, w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe oraz tradycję miasta realizowane są następujące projekty kulturowe i przyrodnicze, wyróżniające miasto na mapie kraju. Są to:

- „Stacja Kutno” Ogólnopolski Konkurs Piosenek Honorowego Starosty Kutnowskiego – Jeremiego Przybory, z którym był szczególnie związany swoją twórczością. Miasto Kutno często pojawiało się w jego tekstach np. w piosence „O Kutno!”, z kolei na „Festiwalu Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu, w 1989 r. Przybora przedstawił swoją wizję Polski powiatowej, a sam chciał zostać honorowym „śpiewającym” starostą w kutnowskim.
- Festiwal „Złoty Środek Poezji”, wielowątkowy projekt kulturalny organizowany przez Kutnowski Dom Kultury, który - poczynając od roku 2005 - jest corocznym świętem sztuki słowa w wymiarze zarówno regionalnym, ogólnopolskim, jak i międzynarodowym.
- Festiwal im. Szaloma Asza, żydowskiego prozaika, dramaturga, eseisty, artysty urodzonego w Kutnie. Wydarzenie organizowane jest cyklicznie od 1999 r., co dwa lata, jesienią. Jego ideą jest budowanie tożsamości lokalnej poprzez podtrzymywanie polsko-żydowskiej tradycji Kutna oraz wprowadzenie do tradycji literackiej i krytycznoliterackiej dzieł Szaloma Asza. W ramach rozwoju potencjału endogenicznego miasta, planowana jest rozbudowa i modernizacja Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego – miejsca dla Festiwalu Szaloma Asza.
- Letnie Spotkania Artystyczne, organizowane od kilkunastu lat. Spotkania mają charakter warsztatów. W ciągu dwóch wakacyjnych tygodni odbywają się zajęcia z różnych dziedzin sztuki: teatr, piosenka, taniec. Efekty pracy można podziwiać na plenerowych pokazach.

- Odyseja Historyczna – jedna z większych imprez w Polsce skupiających grupy rekonstrukcji historycznych. Odyseja nawiązuje do największej bitwy kampanii wrześniowej 1939 r. : Bitwy nad Bzurą (znanej również jako Bitwy pod Kutnem), oraz do działalności 37. Łęczyckiego Pułku Piechoty. W 2015 roku, w imprezie, wzięło udział dziewięćdziesiąt pięć grup rekonstrukcyjnych – 765 uczestników (nie licząc widzów). Odyseja odbywa się w Kutnie i w Leszczynku (gm. Kutno). Impreza ma charakter ogólnopolski i z roku na rok zyskuje na popularności.
- Festyn „Na Ludowo w mieście róż” – plenerowe wydarzenie, podczas którego prezentują się liczne zespoły ludowe z całej Polski. Podczas imprezy spotkać można twórców ludowych, którzy przedstawiają swoje rękodzieła i sposób ich powstawania. W festynie biorą udział również koła gospodyń z potrawami regionalnymi. Impreza organizowana przez Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Kutnowskiej oraz Kutnowski Dom Kultury.
- Rock & Rose Festiwal – impreza plenerowa, biletowana, podczas której występują zespoły grające muzykę z gatunku rock/punk/metal. Impreza organizowana przez stowarzyszenie Kutnowska Kuźnia Kultury oraz Kutnowski Dom Kultury.
- Majówka z Bareją – impreza plenerowa organizowana przez Centrum Teatru, Muzyki i Tańca podczas długiego weekendu majowego. Podczas imprezy odbywają się wystawy, koncerty, gry i zabawy, a wszystko utrzymane w PRL-owskim klimacie.

Graf 3. Aspekt kulturowy wykorzystania potencjału miasta.

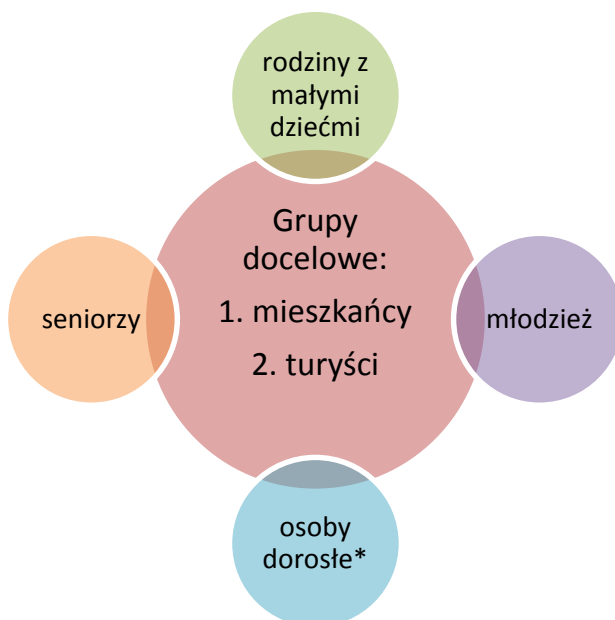

O ile Kutno doskonale wykorzystuje swoje położenie i rozwija się gospodarczo, to mając na myśli atrakcyjność miasta, główny katalog rozpoznawalnych atrakcji mieści się na grafie 3., prezentującym wydarzenia o charakterze kulturalnym, przyciągające mieszkańców jak i turystów⁵⁵.

⁵⁵ Często jest to jedynie kilkugodzinna formuła spędzania wolnego czasu w mieście.

Główne atrakcje kulturalne, a także popularyzujące sport i rekreację są adresowane do mieszkańców i turystów i w ramach obydwu ww. grup do różnych grup wiekowych.

Graf 4. Grupy docelowe produktów kulturalnych i rekreacyjnych.

* osoby dorosłe (single, pary, osoby posiadające dorosłe dzieci/młodzież)

Wybór grup docelowych nie jest przypadkowy i wynika z ogólnopolskich trendów demograficznych oraz sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Kutna.

Szczególną uwagę należy zwrócić na:

- seniorów (stanowiących znakomitą część populacji i stale rosnącą grupę), dysponujących nierzadko wolnym czasem oraz odpowiadając na ich potrzeby, wyartykułowane podczas prac nad strategią Kutna,
- mieszkańców, w tym zamieszkujących w Kutnie w związku z pracą,
- rodziny z (małymi) dziećmi,
- młodzież.

Wyróżnienie mieszkańców „tymczasowych”, zamieszkujących w Kutnie w związku z pracą, rodzin z dziećmi oraz młodzieży jest zabiegiem celowym. Wymienione grupy stanowią o potencjale społecznym miasta w przyszłości i stworzenie oferty odpowiadającej ich potrzebom ma za zadanie budowanie tożsamości lokalnej młodego pokolenia, zachęcić do spędzania wolnego czasu w mieście róż, wspierając przy tym lokalną przedsiębiorczość. Istotnym elementem tworzenia oferty kulturalno-rekreacyjnej w mieście jest szczegółowa identyfikacja potrzeb różnych grup społecznych.

2.7.3. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Upowszechnianie kultury czy sportu wzmacnia lokalną więź i asymiluje społeczność. Jest też elementem „pozazawodowym”, który odpowiednio zarządzany może dodatkowo wpłynąć na migracje⁵⁶.

⁵⁶ „Strategia rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”, str. 101.

Wyniki badań socjologicznych przeprowadzonych na potrzeby „Strategii rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020” pokazują, iż z jednej strony doceniane są dotychczasowe działania miasta w zakresie szeroko pojętych form spędzania wolnego czasu, jak choćby możliwości związane z ofertami takich instytucji jak np. Aquapark Kutno, Kutnowski Dom Kultury czy Centrum Teatru, Muzyki i Tańca. Z drugiej strony, na podstawie tych samych badań można stwierdzić niepełne zaspokojenie oczekiwań respondentów, które można interpretować jako luka w tym obszarze lub efekt niedostatecznej polityki informacyjnej dotyczącej szeroko rozumianej oferty miasta. Dotyczy to w sposób szczególny oferty dla starszej młodzieży, miejsc do spędzania wolnego czasu dla seniorów (wieczorki taneczne, integracja), oferty dla dzieci i młodzieży szkolnej w czasie wakacji i ferii.

Potwierdzają to wyniki badań z 2016 r.⁵⁷, z których wynika, że „działalność instytucji kultury, oferta sportowa i rekreacyjna jest w mieście oceniana bardzo dobrze – odnotowano poprawę ocen we wszystkich, prezentowanych w ankiecie wymiarach. Jak zauważono to już cztery lata temu, grupa najuboższych mieszkańców bardziej odczuwa ograniczenia w dostępie do usług oferowanych przez instytucje kultury i sportu. Szczególnym problemem dla tej grupy jest dostęp do miejsc, w których dorośli mogą spędzać czas poza domem, czy miejsc rekreacji (wypoczynku na łonie natury) w najbliższej okolicy zamieszkania”.

Rekomendowane są zatem działania mające na celu wsparcie projektów aktywizujących różne grupy społeczne w wymiarze spędzania wolnego czasu. Z badań socjologicznych i warsztatów strategicznych na uwagę zasługują te dedykowane seniorom np. w formie Klubu Seniora (z wieczorkami tanecznymi), Centrum Seniora, osobom niepełnosprawnym np. integracyjny plac zabaw, ogródek sensoryczny oraz całej społeczności miasta np. ścieżki rowerowe, siłownie plenerowe, wyposażenie parków w ławki i kwiatowe klomby, założenie rozarium.

Pozytywnym zjawiskiem wymagającym podkreślenia jest fakt konsekwentnego budowania marki miasta „Kutno - miasto róż”, których efektem w dłuższym okresie czasu będzie identyfikacja mieszkańców z miastem i budowanie tożsamości lokalnej. W ramach marki tworzone są nowe hasła, identyfikujące z kolei Kutno ze sportem, przedsiębiorczością, edukacją („Kutno rozkwita inwestycjami”, „Kutno rozkwita sportem”, „Kutno rozkwita edukacją” „Kutno rozkwita kulturą”). Istotne, aby przekaz docierał do jak najszerszej grupy docelowej – mieszkańców miasta i przedsiębiorców i ewoluował w zależności od podejmowanych działań samorządu i kierunków polityki społecznej miasta.

2.8. Mieszkalnictwo

2.8.1. Diagnoza sytuacji

Sytuacja na rynku mieszkaniowym jest bardzo istotna w kontekście polityki społecznej z dwóch powodów. Pierwszy wiąże się z zadaniami gminy i koniecznością zapewnienia lokali mieszkalnych osobom, których nie stać na zakup mieszkania na tzw. wolnym rynku i które nie mają faktycznie, gdzie mieszkać. Drugi ściśle wiąże się odczuwalną jakością życia w mieście i stwarzaniem warunków do osiedlania się na jego terenie.

⁵⁷ „Badanie warunków życia i jakości usług publicznych” pod red. C. Trutkowskiego, str. 75.

2.8.1.1. *Mieszkaniowe zasoby miasta.*

Komunalny zasób mieszkaniowy Kutna

Na komunalny zasób mieszkaniowy Kutna składają się: 1245 lokali mieszkalnych, 381 lokali socjalnych i 11 pomieszczeń tymczasowych. Łącznie w dyspozycji miasta jest 1637 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej blisko 66 tys. m².

Tabela 51. Wielkość komunalnego zasobu mieszkaniowego Kutna (stan na 31.12.2015r.)

Lp.	Status budynku	Ilość lokali	Średnia pow. użytkowa (m ²)
1	Lokale mieszkalne	1245	42,51
2	Lokale socjalne	381	32,86
3	Pomieszczenia tymczasowe	11	31,92
RAZEM:		1637	

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie.

Zdecydowana większość miejskich lokali mieszkalnych (78,3%) jest w bardzo dobrym standardzie (wyposażenie co najmniej w c.o., c.w., wod-kan, wc). Lokale socjalne w 86,4% przypadkach posiadają co najwyżej instalację wodno-kanalizacyjną i wc.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 52. Zasób lokali z podziałem na standard.

LOKALE MIESZKALNE		
Standard budynku	Ilość lokali	Średnia pow. użytk. m ²
gaz, c.o., c.w., wod-kan, wc	73	38,40
c.o., c.w., wod-kan, wc	902	42,57
c.o., wod-kan, wc	57	43,89
wod-kan, wc	212	43,09
woda, kanalizacja lokalna	1	90,00
RAZEM:	1245	łącznie pow.uz. 52 925,40
LOKALE SOCJALNE		
wod-kan, wc	329	32,96
woda, szambo	46	31,57
bez kanalizacji	6	37,57
RAZEM	381	łącznie pow.uz. 12 521,32
POMIESZCZENIA TYMCZASOWE		
wod-kan, wc	11	31,92

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie.

Dane Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie ukazują dysproporcje pomiędzy liczbą rodzin oczekujących na mieszkanie a ilością przydzielonych lokali, co jest sygnałem niedoboru mieszkań będących w zarządzaniu i zasobach miasta Kutno.

Tabela 53. Liczba rodzin oczekujących na przydział lokalu komunalnego.

Rok	Lokale mieszkalne	Lokale socjalne	Pom. tymczasowe	Ogółem
2012	521	489	9	1019
2013	428	457	17	902
2014*	198	265	25	488
2015*	198	158	30	386

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie.

** Zmniejszenie liczby osób w 2014r. nastąpiło w wyniku zmiany uchwały określającej nowe zasady weryfikacji wniosków.*

Tabela 54. Ilość przydzielonych lokali komunalnych.

Rok	Lokale mieszkalne	Lokale socjalne	Pom. tymczasowe	Ogółem
2012	75	30	1	106
2013	56	17	2	75
2014	35	21	1	57
2015	40	29	2	71

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie.

Publiczny zasób miasta -Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. w Kutnie.

Jednym ze sposobów zapewnienia dostępności zasobów mieszkaniowych dobrej jakości dla osób mniej zamożnych jest wsparcie działania Towarzystw Budownictwa Społecznego. Mieszkania TBS,

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNO NA LATA 2016-2022

których organem właścicielskim jest gmina miejska Kutno ma w swoich zasobach łącznie 18 budynków mieszkalnych z 741 mieszkaniami.

Tabela 55. Zasób Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

Rok	Zasoby własne			Zarząd budynkami nie będącymi własnością Spółki	
	Budynki	Liczba lokali	Powierzchnia w mkw.	Budynki	Liczba lokali
2009	15	672	28500	56	1768
2010	15	672	28500	59	1832
2011	18	741	30286	59	1832
2012	18	741	30286	67	1968
2013	18	741	30286	73	2062
2014	18	741	30286	74	2086
2015	18	741	30286	74	2086

Źródło: UM Kutno.

Oprócz Zarządu Nieruchomości Miejskich i TBS Sp. z o.o., największymi zarządcami budynków mieszkalnych na terenie Kutna są:

- RSM „Pionier”
- Nowe Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.

2.8.1.2. Rynek mieszkaniowy w Kutnie

„Lepsza dostępność mieszkań jest czynnikiem zwiększającym mobilność ludności, która poprawia elastyczność na rynku pracy poprzez przestrzenne dostosowanie podaży pracy do zgłaszanego popytu”⁵⁸. Szeroko rozumiana polityka mieszkaniowa w szczególności w przypadku osób młodych ma również wpływ na podejmowanie decyzji prokreacyjnych i osiedleńczych.

Nie chodzi tu jednak wyłącznie o mieszkania kupowane na własność. Również wsparcie rozwoju rynku mieszkań na wynajem może stymulować mobilność pracowników, którzy podjęli zatrudnienie w Kutnie a obecnie dojeżdżają do pracy. Istotnym w przypadku polityki mieszkaniowej jest stwarzanie preferencji i udogodnień dla osób planujących osiedlić się na terenie miasta w formie np. dostępu do działek budowlanych, korzystniejszych cenach zakupu czy eksploatacji. To ważny element polityki społecznej mając na uwadze trendy migracyjne mieszkańców miasta do przyległej gminy wiejskiej.

Wskaźnikiem oddającym rozwój miasta jest liczba nowobudowanych i oddawanych do użytku mieszkań. Efekty budownictwa mieszkaniowego stanowią barometr kondycji społeczno-gospodarczej danej JST. Rozwój budownictwa mieszkaniowego odzwierciedla atrakcyjność miasta jako miejsca do życia. W badanych latach najczęściej oddawano do użytku ok. 100 mieszkań, choć lata 2011 i 2014 przyniosły odpowiednio 207 i 121 nowych lokali mieszkalnych. Uzyskany w 2015 r. wynik w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dał wskaźnik na poziomie 2,06, plasując Kutno na 2. miejscu w grupie miast dobranych do porównania.

⁵⁸ „Plan przeciwdziałania depopulacji województw łódzkiego”, str. 57.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 56. Liczba mieszkań oddanych do użytku.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ciechanów	99	202	75	45	145	221	210
KUTNO	95	92	207	109	106	121	93
Radomsko	83	132	132	123	63	104	88
Dębica	131	91	88	198	78	97	85
Skarżysko-Kamienna	73	148	92	97	38	97	71
Sieradz	85	111	37	94	60	57	67
Zduńska Wola	44	37	87	47	73	39	34
POZYCJA KUTNA	3.	5.	1.	3.	2.	2.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Tabela 57. Nowe mieszkania oddawane do użytku na 1000 ludności.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ciechanów	2,28	4,59	1,71	1,03	3,34	5,13	4,71
KUTNO	1,83	2,90	2,92	2,73	1,41	2,33	2,06
Radomsko	2,98	2,05	2,00	4,51	1,79	2,24	1,86
Dębica	1,77	2,28	0,77	1,96	1,26	1,21	1,83
Sieradz	1,50	3,06	1,91	2,02	0,80	2,05	1,56
Skarżysko-Kamienna	2,04	1,98	4,48	2,37	2,32	2,67	1,51
Zduńska Wola	0,94	0,78	1,84	1,00	1,56	0,84	0,79
POZYCJA KUTNA	4.	3.	2.	2.	5.	3.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Ogół zasobów mieszkaniowych w Kutnie wynosi ogółem ponad 18,5 tys., tj. ok. 1,5 tys. mniej niż w Sieradzu, plasującego się w czołówce rankingu, w którym jest blisko 20 tys. lokali.

Tabela 58. Zasoby mieszkaniowe ogółem.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sieradz	19257	19696	19784	19865	19890	19970
Skarżysko-Kamienna	18098	18270	18473	18571	18672	18786
KUTNO	18248	18275	18387	18467	18510	18589
Ciechanów	15922	16325	16386	16414	16542	16747
Zduńska Wola	16138	16330	16358	16391	16440	16455
Dębica	15463	15781	15806	15885	15935	15979
Radomsko	14253	14339	14419	14601	14670	14755
POZYCJA KUTNA	2.	2.	3.	3.	3.	3.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

Analizując wszystkie zasoby mieszkaniowe miasta (bez względu na formę własności), statystycznie na 1000 mieszkańców Kutna przypada 416,9 mieszkań, co daje miastu 2.pozycję spośród analizowanych.

Tabela 59. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sieradz	396,3	406,6	411,0	414,3	417,5	421,3
KUTNO	403,1	401,2	406,1	410,6	413,2	416,9
Skarżysko-Kamienna	388,3	392,5	400,0	403,9	409,0	414,1
Ciechanów	366,0	371,2	374,5	376,0	381,5	388,8
Zduńska Wola	345,3	345,7	346,3	347,4	350,9	353,4
Radomsko	324,2	323,8	327,2	332,4	336,4	340,7
Dębica	322,9	324,0	327,2	331,0	335,2	338,5
POZYCJA KUTNA	1.	2.	2.	2.	2.	2.

Źródło: opracowanie CoCreation na podstawie danych GUS (dostęp lipiec 2016).

2.8.2. Wnioski strategiczne i rekomendacje dla kształtowania polityki społecznej

Jednym z czynników, które w negatywny sposób wpływają na potencjał ludnościowy województwa są, obok jakości życia odczuwanej przez mieszkańców i złego stanu zdrowia, również warunki mieszkaniowe⁵⁹.

Liczba nowych mieszkań oddawanych do użytku w Kutnie, plasuje miasto na 2. pozycji spośród 7. z grupy porównawczej. Również pod względem posiadanych zasobów mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 ludności Kutno znajduje się w czołówce. Niemniej jednak diagnoza społeczna, sporządzona na podstawie danych jakościowych i ilościowych ukazała deficyt mieszkań komunalnych będących w zasobach miasta, przeznaczonych dla osób o niższych dochodach. Niedobór mieszkań dotyczy również infrastruktury pomocy społecznej tj. mieszkań chronionych i wspomaganych. Zatem możliwe do wdrożenia rekomendacje dotyczą zwiększenia zasobu mieszkań komunalnych jak również budowy mieszkań chronionych i wspomaganych.

Zalecane są działania wielotorowe uatrakcyjnijające Kutno jako miejsce do zamieszkania. Rekomendowane jest również tworzenie warunków do rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, w tym zwiększenie w tym celu terenów w planach zagospodarowania przestrzennego jak również utworzenie lokalnego programu „Mieszkania dla młodych kutnian”, zaplanowanego do realizacji w „Strategii rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”.

2.9. Bezpieczeństwo publiczne

2.9.1. Diagnoza sytuacji

Poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i ma decydujący wpływ na funkcjonowanie każdej społeczności. Dlatego też w „Strategii rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”, jeden z celów szczegółowych zdefiniowano jako: *Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego*. W dokumencie strategicznym poprzedzonym licznymi konsultacjami społecznymi czytamy między innymi „Realizacja celu zakłada podjęcie działań zmierzających do

⁵⁹ Źródło: „Plan przeciwdziałania depopulacji województw łódzkiego”, str. 6.

poprawy poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście, w tym do poprawy bezpieczeństwa na drogach. (...) Zakładana jest rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego w mieście. Przewiduje się także tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego na terenie miasta”⁶⁰.

Kutno, w opinii jego mieszkańców, należy do miast, którego poziom bezpieczeństwa można określić jako „średni” (tak wynika z przeprowadzonego w 2016 r. badania, którego wyniki są następujące: członkowie 8,3% gospodarstw domowych uznali, że w miejscach publicznych na terenie miasta jest niebezpiecznie, oceny pozytywne w tym zakresie uzyskano w 1/3 gospodarstw - 31,7%, pozostałe 60% badanych oceniło poziom bezpieczeństwa na średnim poziomie)⁶¹.

Wyniki „Badania warunków życia i jakości usług publicznych” ukazują, że „poziom bezpieczeństwa w miejscach publicznych mieszkańcy Kutna ocenili umiarkowanie, choć lepiej niż 4 lata temu”⁶². Analiza odpowiedzi pokazuje „związek pomiędzy opiniami na temat bezpieczeństwa a ocenami jakości życia w mieście: im mniejsze owo poczucie tym niższa ocena jakości życia. Ponadto poczucie bezpieczeństwa w miejscach publicznych sprzyja zaangażowaniu w życie miasta. Warto także zwrócić uwagę na fakt, że osoby bardziej interesujące się sprawami lokalnymi deklarowały wyższe poczucie bezpieczeństwa niż osoby niezainteresowane życiem miasta. Poczucie bezpieczeństwa ma także pewien związek z wyższym poziomem zaufania społecznego”⁶³.

Poprawie bezpieczeństwa publicznego ma służyć tworzona „Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa”, „narzędzie, które pozwoli na rzetelne i czytelne zidentyfikowanie i przedstawienie, w tym społecznościom lokalnym, skali i rodzaju zagrożeń oraz instytucji współodpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Identyfikacja ta nie może przebiegać bez uwzględnienia oczekiwań społecznych. (...) Mapy zagrożeń należy traktować jako istotny element procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym, realizowanym w partnerstwie międzyinstytucjonalnym i społecznym. (...) Informacje prezentowane na mapach będą uwzględniały zarówno wybrane kategorie przestępstw i wykroczeń jak i zagrożenia, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa”⁶⁴.

Poprawa bezpieczeństwa publicznego jest dla mieszkańców Kutna drugim, po ochronie i profilaktyce zdrowia, priorytetem budżetowym, wskazanym przez 39% gospodarstw domowych miasta.

⁶⁰ „Strategia rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”, str. 104.

⁶¹ Na podstawie „Badania warunków życia i jakości usług publicznych” pod red. C. Trutkowskiego, str. 35.

⁶² „Badanie warunków życia i jakości usług publicznych” pod red. C. Trutkowskiego, str. 35.

⁶³ „Badanie warunków życia i jakości usług publicznych” pod red. C. Trutkowskiego, str. 35.

⁶⁴ www.policja.pl.

3. Analiza SWOT

Analizę SWOT sporządzono w oparciu o:

- przygotowaną diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej miasta Kutno
- wyniki spotkań warsztatowych zrealizowanych w ramach projektu „Modelowe Kutno” oraz „Strategii Rozwiązywania problemów społecznych Miasta Kutno na lata 2016-2022”,
- wiedzę i doświadczenie członków Zespołu roboczego.

Analiza SWOT ma na celu określenie mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń. Pozwala ocenić obecną i przyszłą sytuację gminy, przez co daje możliwość zobrazowania obecnej sytuacji gminy i jej problemów oraz stanowi podstawę do przyszłego określania celów.

Metoda SWOT ma szczególne znaczenie w analizie strategicznej. „Jest to kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia organizacji i analizy jej wnętrza. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse w otoczeniu), *Threats* (zagrożenia w otoczeniu).

MOCNE STRONY

Dzielnica Przemysłowa, w tym tereny inwestycyjne ŁSSE

Dobra kondycja średnich i dużych przedsiębiorstw gwarantujących stałą ilość miejsc pracy

Funkcjonujący w mieście terminal intermodalny

Najniższy od wielu lat poziom bezrobocia w mieście

Stabilność finansowa budżetu miasta

Samorząd sprzyjający inwestorom i przedsiębiorcom

Dobrze rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej

Aktywność i potencjał organizacji pozarządowych

Zaangażowanie mieszkańców, partycypacja społeczna

Spokojne tempo życia w mieście

Dobra baza dydaktyczna i sportowa szkół

Dobry poziom edukacji podstawowej i gimnazjalnej

Funkcjonowanie szkoły wyższej

Wypracowana marka miasta – Kutno – miasto róż

Dobra infrastruktura i oferta kultury, w tym Święto Róży

Ogólnodostępna baza sportowa, w tym Aquapark Kutno

Wysoki procent pokrycia miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Dobra współpraca z gminami sąsiadującymi

SŁABE STRONY

Niekorzystne trendy demograficzne (spadek liczby ludności, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji)

Szybkie starzenie się populacji miasta

Bezrobocie, szczególnie wśród młodzieży i kobiet powyżej pięćdziesiątego roku życia

Odbiegająca od oczekiwań pracodawców oferta kształcenia zawodowego i technicznego

Wysoki koszt opieki żłobkowej

Niewystarczająca infrastruktura służąca integracji seniorów

Ograniczona oferta dla starszej, aktywnej młodzieży

Niewystarczający poziom spójności polityki prorodzinnej. Mała ilość programów skierowanych dla młodych rodzin (oferta spędzania wolnego czasu dla matek z małymi dziećmi, spędzania wolnego czasu dla dzieci w czasie wakacji, ferii)

Niski poziom identyfikacji młodych osób z miastem

Niewystarczająca ilość zagospodarowanych miejskich terenów rekreacyjnych (w tym nowoczesnych, ogrodzonych placów zabaw również dla bardzo małych dzieci) oraz terenów zielonych

Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Niedostateczny system wsparcia dla przedsiębiorców

Niezadowalający poziom cyfryzacji szkół

Brak gimnazjum dla dorosłych

Niepełna baza infrastruktury sportowej

Niewystarczająca baza lokalowa Muzeum Regionalnego oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej

Istniejące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych

Niedostateczna liczba mieszkań socjalnych

Brak programu wsparcia budownictwa mieszkań dla rodzin średniozamożnych

Niewystarczająca ilość terenów przeznaczonych pod wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe

Zła sytuacja szpitala oraz niski poziom publicznej specjalistycznej opieki medycznej

Brak opieki geriatrycznej

Brak hospicjum stacjonarnego

Niski poziom cyfryzacji systemu polityki społecznej

Niezadowalający poziom bezpieczeństwa (zbyt mała ilość pieszych patroli Policji i Straży Miejskiej, niewystarczająca liczba miejsc objętych monitoringiem)

Niski poziom poczucia solidarności wśród mieszkańców

Niewystarczająca aktywność środowisk politycznych, gospodarczych i społecznych – brak ośrodka debaty publicznej

SZANSE

Korzystne położenie geograficzne

Dostępność komunikacyjna

Rozwój układu aglomeracyjnego – współpraca z gminami ościennymi

Napływ kapitału zagranicznego w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Wojewódzki program przeciwdziałania depopulacji

Wprowadzenie krajowego programu prorodzinnego 500 plus

Dostępność środków Unii Europejskiej

ZAGROŻENIA

Wahania koniunktury gospodarczej

Wysoka stopa bezrobocia w powiecie

Odptyw mieszkańców do innych ośrodków

Zmniejszająca się powierzchnia miejskich terenów inwestycyjnych

Konkurencja zewnętrzna w zakresie pozyskiwania kapitału i pracowników

Pogarszająca się sytuacja ekonomiczna gmin ościennych

4. Misja i wizja

4.1. Misja polityki społecznej Kutna ⁶⁵

Misja polityki społecznej miasta Kutna musi stanowić inspirującą odpowiedź na zdefiniowany generalny problem długoletniego rozwoju miasta w sferze społecznej. Przyjęta na okres realizacji niniejszej strategii brzmi następująco:

Kutno miastem szans

Misja ta rozumiana jest następująco:

- Generalnym problemem miasta jest zbliżający się kryzys demograficzny, na który największy wpływ ma mała ilość urodzin i niska dzietność oraz emigracja młodych z miasta. Aby zapobiec tym zjawiskom, Kutno musi być postrzegane przez młodych mieszkańców, jako bogate pole szans na osobisty sukces – miejsce gdzie warto żyć i mieć dzieci.
- Z kolei skutkiem malejącego udziału w populacji młodych i najmłodszych obywateli jest rosnący procentowy udział seniorów. Starsze pokolenie musi zacząć być traktowane nie tylko jako grupa wymagająca zwiększonych świadczeń, ale też – jako grupa dysponująca specyficznymi potencjałami, której należy stworzyć szanse na samorealizację.
- Kutno – mając znaczące sukcesy w tworzeniu systemu instytucjonalnego wsparcia w obszarze pomocy społecznej – będzie go rozwijać dalej w oparciu o model stwarzania szans: tam, gdzie jest to możliwe, każda forma wsparcia powinna być etapem drogi do pełnej samodzielności i osobistej zaradności w oparciu o własny potencjał.
- Zjawiska problemowe dotyczące młodzieży i rodzin muszą znajdować odpowiedź w postaci stwarzania przez system pomocy społecznej szans na wyjście z problemowej sytuacji. Nikt nie powinien być pozostawiony ze swoimi problemami w poczuciu braku szans.
- Poczucie rosnących możliwości samorealizacji i coraz szerszych szans na spełnienie swego osobistego potencjału musi stopniowo rozpraszać dotychczasowy bezpodstawny pesymizm części mieszkańców, a następnie kreować postawy przedsiębiorczości i zaradności.

⁶⁵ Źródło: „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna” - projekt, pod red. W. Kłosowskiego, str. 80.

4.2. Wizja polityki społecznej Kutna ⁶⁶

W 2022 roku Kutno jest miejscem, gdzie każdy – jeśli tylko zechce – ma realną możliwość poprawienia swego losu, rozwijania własnego potencjału i stopniowego realizowania swoich marzeń. Szanse indywidualnej samorealizacji są liczne, zróżnicowane jakościowo i dostępne każdemu. Stopniowo przestaje spadać liczba urodzin. Maleje zjawisko trwałej emigracji ludzi młodych. Seniorzy kutnowscy są środowiskiem aktywnym i nastawionym na aktywne, ciekawe życie.

⁶⁶ Źródło: „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna” - projekt, pod red. W. Kłosowskiego, str. 80.

5. Cele polityki społecznej do 2022 r.

Planowanie strategiczne w ramach SRPS realizowane będzie wokół **celów strategicznych**. Uszczegółowieniem celów strategicznych są **cele szczegółowe**, które wskazują podstawowe kierunki zmian. Dokładne wskazania głównych składowych każdego z celów szczegółowych zawarte są w **proponowanych działaniach**.

Cel strategiczny I. Kutno „miasto róż” - miejsce przyjazne do życia.

Cel strategiczny I. skupia się wokół narastających zmian demograficznych zachodzących w populacji miasta, stawiając za priorytet dbałość o mieszkańców miasta i ich potrzeby. Promowanie dzietności oraz aktywnego macierzyństwa w kutnowskich rodzinach jak również tworzenie atrakcyjnych warunków do życia i pracy w Kutnie to główne filary celu I.

Cel szczegółowy I.1. Promowanie dzietności – zwiększenie liczby urodzin w Kutnie.

Proponowane działania:

I.1.1. Działania (akcje i projekty) promujące dzietność i nowe narodziny w Kutnie (np. Różana Rodzina).

I.1.2. Działania (akcje, projekty) promujące aktywne macierzyństwo - większa dostępność miejsc ułatwiających wyjście z bardzo małym dzieckiem, nakarmienie, przewinięcie, wydzielenie placów zabaw dla bardzo małych dzieci. Promowanie takich miejsc w przestrzeni miejskiej poprzez nadawanie podmiotom prywatnym etykiet: miejsce przyjazne małym dzieciom/rodzinom (np. projekt „Mama nie sama”). Wspieranie projektów i działań promujących elastyczne formy zatrudnienia pracowników (szczególnie dla matek powracających na rynek pracy).

I.1.3. Większa dostępność miejsc sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez utworzenie żłobka, przy uwzględnieniu wymiaru finansowego takiej opieki.

I.1.4. Wsparcie w zakresie dostępności różnego rodzaju programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w tym m. in. profilaktyka wad postawy (np. gimnastyka korekcyjna, nauka pływania).

I.1.5. Wsparcie dla kobiet w ciąży poprzez dostępność programów profilaktycznych, profesjonalnej szkoły rodzenia i poradni laktacyjnej.

Cel szczegółowy I.2. Rozwój Kutna w oparciu o jego największy kapitał – mieszkańców, współtworzących miasto i napędzających jego rozwój.

Proponowane działania mają na celu przyciąganie nowych mieszkańców jak również zapobieganie odpływowi dotychczasowych (w tym młodzieży studenckiej):

I.2.1. Promocja miasta jako miejsca do życia.

I.2.2. Promocja miasta jako miejsca z atrakcyjnym rynkiem pracy.

I.2.3. Prowadzenie działań i projektów, stanowiących wyróżnienie za zamieszkanie na terenie miasta (np. upoważniających do zniżek do instytucji miejskich w zamian za rozliczanie się z podatków na terenie miasta).

I.2.4. Tworzenie warunków do rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, w tym np. utworzenie lokalnego programu „Mieszkania dla młodych kutnian”.

I.2.5. Działania mające na celu kreowanie poczucia związania z miastem (edukacja regionalna i ekologiczna w szkołach, połączenie edukacji regionalnej oraz ekologicznej np. z organizacją półkolonii).

I.2.6. Działania mające na celu zachęcanie studentów do powrotu do Kutna (np. stworzenie platformy ofert pracy/pomoc w pośrednictwie/projekty dla studentów pochodzących z Kutna).

I.2.7. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród kutnian poprzez np. wsparcie utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, oferującego wsparcie merytoryczne przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej jak i oferującego korzystne formy wynajmu biura bądź biurka (coworking).

Cel strategiczny II. Profilaktyka zdrowotna i promocja zdrowego stylu życia

W ramach II. celu strategicznego wyłoniono dwa cele szczegółowe. Pierwszy „osadzony jest w nurcie działań ogólnokrajowych na rzecz polityki senioralnej⁶⁷. Polityka senioralna jest to ogół celowych działań organów administracji publicznej wszystkich szczebli oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się. Celem polityki senioralnej w Kutnie będzie wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych⁶⁸. Cel ten obejmuje animowanie i rozwijanie aktywności społecznej i obywatelskiej kutnowskich seniorów, co długofalowo powinno przełożyć się na pełniejsze ich włączenie społeczne, również poprzez budowanie międzypokoleniowego dialogu.

Wartością dodaną planowanych działań będzie poprawa społecznego obrazu starości jako starości aktywnej i bogatej w społeczne kontakty.

Cel szczegółowy II.2. skupia się wokół podniesienia ochrony zdrowia wszystkich mieszkańców miasta. Jednak należy mieć na uwadze, że działania gminy miejskiej Kutno w zakresie ochrony zdrowia są ograniczone kompetencjami samorządu. Cel ten będzie zatem realizowany głównie jako forma

⁶⁷ Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020 zostały przyjęte 24 grudnia 2013 r. uchwałą nr 238 Rady Ministrów i opublikowane w Monitorze Polskim 4 lutego 2014 r. (Poz. 118).

⁶⁸ „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna” – projekt, pod red. W. Kłosowskiego, str.82.

wspierania działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz profilaktyki uzależnień. Duży nacisk położony zostanie na promocję zdrowia i edukację zdrowotną oraz realizację akcji/programów edukacyjno-informacyjnych.

Cel szczegółowy II.1. Aktywna polityka senioralna – idea aktywnego starzenia się.

Cel ten będzie realizowany między innymi poprzez następujące działania:

II.1.1. Wsparcie projektów aktywizujących seniorów zarówno w wymiarze spędzania wolnego czasu jak i idei uczenia się przez całe życie.

II.1.2. Organizacja miejsc do spędzania wolnego czasu i aktywizacji np. klub seniora.

II.1.3. Umacnianie dialogu międzypokoleniowego, np. poprzez wsparcie projektów mających na celu wspólne działania seniorów np. z przedszkolakami, współpraca z domami dziecka, wzmocnienie współpracy i komunikacji pomiędzy organizatorami wolontariatu osób starszych z organizatorami wolontariatu młodzieżowego.

Cel szczegółowy II.2. Podniesienie poziomu ochrony zdrowia.

Realizacji celu towarzyszyć będą między innymi następujące działania:

II.2.1. Wspieranie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej.

II.2.2. Realizacja akcji edukacyjno-informacyjnych np. „Koperta życia”.

II.2.3. Tworzenie programów edukacyjnych dotyczących zdrowia np. cykliczne spotkania ze specjalistami (m.in. geriatra, diabetolog, dietetyk) i badawczych (bilans potrzeb w zakresie opieki geriatrycznej).

II.2.4. Wspieranie i rozwój działań w zakresie profilaktyki uzależnień.

II.2.5. Tworzenie warunków do rozwoju niestacjonarnej (domowej) opieki paliatywnej.

Cel strategiczny III. Rozwój infrastruktury społecznej i kapitału społecznego miasta.

Miasto prowadzić będzie politykę zorientowaną na rozwój infrastruktury społecznej i umacnianie kapitału społecznego miasta, w tym poprzez zwalczanie bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców.

W zakresie poprawy infrastruktury społecznej (cel szczegółowy III.1.), planowane w ramach Strategii działania koncentrują się między innymi na dążeniu do lepszego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych poczynając od planowania przestrzennego pod budownictwo wielorodzinne (zwiększenie terenów), poprzez rozbudowę infrastruktury pomocy społecznej (mieszkania chronione i wspomagane oraz schronisko dla bezdomnych) oraz rozbudowę zasobu mieszkań komunalnych.

Miasto Kutno będzie kontynuowało działania mające na celu zapewnienie dobrych warunków do rekreacji poprzez budowę infrastruktury sprzyjającej wypoczynkowi i aktywnemu spędzaniu wolnego czasu oraz minimalizowaniu barier architektonicznych, przy uwzględnieniu potrzeb różnych grup społecznych.

Umacnianie kapitału społecznego miasta (cel szczegółowy III.2.) jest niezwykle istotnym elementem prowadzenia polityki społecznej w mieście. „Poziom kapitał społeczny w dużym stopniu decyduje o autonomicznym rozwoju gospodarczym i cywilizacyjnym (...) wspólnot regionalnych oraz określa ich zdolność do przystosowania się do zmian wywołanych przez czynniki lokalne. Oprócz bezspornie korzystnego wpływu na zwiększenie sprawności ekonomicznej społeczeństw mierzonej ich produktywnością, kapitał społeczny staje się ważnym instrumentem polityki społecznej. Umożliwia

bowiem wyjaśnienie różnic osiągniętych w poziomie jakości życia i zamożności różnych społeczeństw wyposażonych w posiadane zasoby. (...) Z kapitałem społecznym ściśle wiąże się pojęcie kapitału ludzkiego, który w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego stał się czynnikiem, który na przestrzeni ostatnich lat istotnie zyskał na znaczeniu. Kapitał ludzki definiowany jest jako potencjał, zasób nagromadzony w ludziach w postaci kwalifikacji, wiedzy specjalistycznej, doświadczenia i umiejętności⁶⁹. W ramach celu III.2., Kutno będzie realizowało wizję miasta, nakierowanego na rozwój kapitału społecznego wspierającego projekty edukacyjne, nowe formy organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Kutno, miasto związane ze swoją historią ma na celu rozwój edukacji regionalnej i regionalistyki oraz wspieranie oddolnych inicjatyw w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Działania realizowane w ramach niniejszego celu mają sprzyjać powstawaniu więzi i interakcji społecznych, promocję idei społeczeństwa obywatelskiego i udział mieszkańców w kreowaniu nowych rozwiązań w "mieście róż" choćby poprzez uczestnictwo mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących miasta. Mieszczą się tu również "działania dotyczące umacniania postaw przedsiębiorczych, gotowości do współdziałania i postaw lokalnego patriotyzmu"⁷⁰.

Miasto Kutno w ramach celu III.3. (zwalczania bezrobocia i wspierania aktywizacji zawodowej mieszkańców) będzie współpracowało z innymi JST, ponieważ działania gminy miejskiej w tym zakresie są uwarunkowane kompetencjami samorządu. Planowane są działania promujące zatrudnianie osób 50+. Miasto podejmie działania diagnozujące potrzeby zatrudnieniowe wśród przedsiębiorców, co z jednej strony będzie podstawą do nawiązania współpracy firm i szkół zawodowych w zakresie praktycznej nauki zawodów i praktyk zawodowych a docelowo również podjęcie działań w kierunku kształcenia w kierunkach wynikających z potrzeb biznesu. Z drugiej strony wiedza ta umożliwi pełniejsze wspieranie inicjatyw w zakresie efektywnego pośrednictwa pracy.

Planowane działania zakładają również wspieranie rozwoju ekonomii społecznej, tj. przedsiębiorstw społecznych. Ekonomia społeczna jest istotnym instrumentem aktywizacji grup zagrożonych marginalizacją społeczną i włączania ich do rynku pracy (np. osób długotrwale pełniących opiekę nad niepełnosprawnym/chorym członkiem rodziny, matek powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich/wychowawczych).

Cel szczegółowy III.1. Poprawa infrastruktury społecznej.

Proponowane działania:

- III.1.1. Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej, głównie mieszkań chronionych i wspomaganych oraz schroniska dla osób bezdomnych.
- III.1.2. Zwiększenie zasobu mieszkań komunalnych.
- III.1.3. Zwiększenie terenów (planowanie przestrzenne) pod budownictwo wielorodzinne.
- III.1.4. Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej integracji seniorów, głównie Centrum Seniora.
- III.1.5. Minimalizowanie barier architektonicznych.
- III.1.6. Wspieranie działań na rzecz budowy hospicjum.
- III.1.7. Wspieranie działań na rzecz utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy.

⁶⁹ „Potencjał ekonomiczny miast w województwie lubelskim w latach 2000-2010”, Urząd Statystyczny w Lublinie, str.81-82.

⁷⁰ „Strategia rozwiązywania problemów społecznych 2020+ dla miasta Kutna” – projekt, W. Kłosowski, str.96.

III.1.8. Budowa infrastruktury zachęcającej do aktywnego spędzania wolnego czasu np. ścieżek rowerowych, siłowni plenerowych, sensorycznego ogródka dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, integracyjnego placu zabaw.

III.1.9. Budowa infrastruktury sprzyjającej rekreacji i wypoczynkowi (np. zagospodarowanie parków w zieleni i ławki, zagospodarowanie rzeki Ochni, budowa rozarium, nasadzenia różane).

Cel szczegółowy III.2. Umacnianie kapitału społecznego miasta.

Proponowane działania:

III.2.1. Wsparcie projektów edukacyjnych i tworzenia infrastruktury nakierowanych na kształtowanie umiejętności językowych, matematycznych i technicznych uczniów, realizowanych przez partnerów społecznych.

III.2.2. Wspieranie nowych form organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji.

III.2.3. Stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości między innymi poprzez kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców i rozwijanie przedsiębiorczości.

III.2.4. Stworzenie warunków do rozwoju edukacji regionalnej i regionalistyki.

III.2.5. Wspieranie działań proekologicznych.

III.2.6. Wspieranie inicjatyw oddolnych w dziedzinie kultury, ochrony dziedzictwa narodowego oraz współpracy z młodzieżą.

III.2.7. Zwiększenie udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji poprzez udział np. w konsultacjach społecznych, budżecie partycypacyjnym.

III.2.8. Prowadzenie działań dotyczących dostosowania komunikacji społecznej do różnych grup mieszkańców.

Cel szczegółowy III.3. Zwalczanie bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Proponowane działania:

III.3.1. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami celem zdiagnozowania potrzeb „zatrudnieniowych” i wspierania inicjatyw zorientowanych na współpracę firm i szkół zawodowych w realizacji praktycznej nauki zawodu i praktyk zawodowych oraz kształcenie w kierunkach wynikających z potrzeb biznesu.

III.3.2. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie aktywnego zwalczania bezrobocia.

III.3.3. Wspieranie inicjatyw w zakresie efektywnego pośrednictwa pracy.

III.3.4. Wspieranie projektów mających na celu zwalczanie bezrobocia, szczególnie wśród kobiet i osób powyżej 50 roku życia.

III.3.5. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

Cel strategiczny IV. Usprawnienie systemu pomocy społecznej.

Cel ten będzie służył poprawie sprawności i efektywności funkcjonowania pomocy społecznej. Między innymi poprzez rozwój struktur wsparcia i partnerską współpracę jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z innymi podmiotami, wszystko wokół celów polityki społecznej.

Prowadzenie polityki społecznej wymaga korzystania z pełnych, bieżąco aktualizowanych źródeł informacji. Kutno rozszerzy wiedzę o potrzebach i problemach społecznych, aby usprawnić

prowadzenie polityk publicznych. Cel ten również zakłada identyfikację i diagnozę potrzeb w zakresie instytucjonalnych form pomocy społecznej, stopień realizacji założonych celów jak również określenie i wdrażanie działań będących odpowiedzią na te potrzeby. Uzyskana na tej podstawie wiedza umożliwi określenie między innymi skuteczności działań instytucji/podmiotów realizujących zadania pomocy społecznej, skali i rodzaju potrzeb i problemów beneficjentów pomocy społecznej.

Dwa cele szczegółowe wokół celu strategicznego IV. oraz proponowane działania przedstawiają się następująco:

Cel szczegółowy IV.1. Rozwijanie struktur organizacyjnych pomocy społecznej.

Proponowane działania:

IV.1.1. Diagnoza potrzeb w zakresie instytucjonalnych form pomocy społecznej.

IV.1.2. Diagnoza potrzeb w zakresie cyfryzacji systemu pomocy społecznej.

IV.1.3. Utworzenie Centrum Usług Społecznych.

Cel szczegółowy IV.2. Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej.

Proponowane działania:

IV.2.1. Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej.

IV.2.2. Prowadzenie działań na rzecz zwiększania spójności polityki społecznej poprzez powołanie Forum Polityki Społecznej.

IV.2.3. Prowadzenie działań na rzecz zwiększenia udziału mieszkańców w opiniowaniu projektów między innymi w zakresie polityki społecznej poprzez utworzenie Centrum Dialogu Społecznego.

IV.2.4. Prowadzenie działań mających na celu zintegrowanie systemu programów profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych (Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Program Przeciwdziałania i Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie).

IV.2.5. Badanie satysfakcji usług realizowanych przez MOPS.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 60. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego I.

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Proponowane działania
CEL STRATEGICZNY I. KUTNO „MIASTO RÓŻ” – MIEJSCE PRZYJAZNE DO ŻYCIA	Cel szczegółowy I.1. Promowanie dzietności – zwiększenie liczby urodzin w Kutnie.	I.1.1. Działania (akcje i projekty) promujące dzietność i nowe narodziny w Kutnie (np. Różana Rodzina).
		I.1.2. Działania (akcje, projekty) promujące aktywne macierzyństwo - większa dostępność miejsc ułatwiających wyjście z bardzo małym dzieckiem, nakarmienie, przewinięcie, wydzielenie placów zabaw dla bardzo małych dzieci. Promowanie takich miejsc w przestrzeni miejskiej poprzez nadawanie podmiotom prywatnym etykiet: miejsce przyjazne małym dzieciom/rodzinom (np. projekt „Mama nie sama”). Wspieranie projektów i działań promujących elastyczne formy zatrudnienia pracowników (szczególnie dla matek powracających na rynek pracy).
		I.1.3. Większa dostępność miejsc sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3 poprzez utworzenie żłobka, przy uwzględnieniu wymiaru finansowego takiej opieki.
		I.1.4. Wsparcie w zakresie dostępności różnego rodzaju programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w tym m. in. profilaktyka wad postawy (np. gimnastyka korekcyjna, nauka pływania).
		I.1.5. Wsparcie dla kobiet w ciąży poprzez dostępność programów profilaktycznych, profesjonalnej szkoły rodzenia i poradni laktacyjnej.
	Cel szczegółowy I.2. Rozwój Kutna w oparciu o jego największy kapitał – mieszkańców, współtworzących miasto i napędzających jego rozwój.	I.2.1. Promocja miasta jako miejsca do życia.
		I.2.2. Promocja miasta jako miejsca z atrakcyjnym rynkiem pracy.
		I.2.3. Prowadzenie działań i projektów, stanowiących wyróżnienie za zamieszkanie na terenie miasta (np. upoważniających do zniżek do instytucji miejskich w zamian za rozliczanie się z podatków na terenie miasta).
		I.2.4. Tworzenie warunków do rozwoju wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, w tym np. utworzenie lokalnego programu „Mieszkania dla młodych kutnian”.
		I.2.5. Działania mające na celu kreowanie poczucia związania z miastem (edukacja regionalna i ekologiczna w szkołach, połączenie edukacji regionalnej oraz ekologicznej np. z organizacją półkolonii).
		I.2.6. Działania mające na celu zachęcanie studentów do powrotu do Kutna (np. stworzenie platformy ofert pracy/pomoc w pośrednictwie/projekty dla studentów pochodzących z Kutna).
		I.2.7. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród kutnian poprzez np. wsparcie utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, oferującego wsparcie merytoryczne przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej jak i oferującego korzystne formy wynajmu biura bądź biurka (coworking).

Tabela 61. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego II.

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Proponowane działania
CEL STRATEGICZNY II. PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	Cel szczegółowy II.1. Aktywna polityka senioralna – idea aktywnego starzenia się.	II.1.1. Wsparcie projektów aktywizujących seniorów zarówno w wymiarze spędzania wolnego czasu jak i idei uczenia się przez całe życie.
		II.1.2. Organizacja miejsc do spędzania wolnego czasu i aktywizacji np. klub seniora.
		II.1.3. Umacnianie dialogu międzypokoleniowego, np. poprzez wsparcie projektów mających na celu wspólne działania seniorów np. z przedszkolakami, współpraca z domami dziecka, wzmocnienie współpracy i komunikacji pomiędzy organizatorami wolontariatu osób starszych z organizatorami wolontariatu młodzieżowego.
	Cel szczegółowy II.2. Podniesienie poziomu ochrony zdrowia.	II.2.1. Wspieranie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej.
		II.2.2. Realizacja akcji edukacyjno-informacyjnych np. „Koperta życia”.
		II.2.3. Tworzenie programów edukacyjnych dotyczących zdrowia np. cykliczne spotkania ze specjalistami (m.in. geriatra, diabetolog, dietetyk) i badawczych (bilans potrzeb w zakresie opieki geriatrycznej).
		II.2.4. Wspieranie i rozwój działań w zakresie profilaktyki uzależnień.
		II.2.5. Tworzenie warunków do rozwoju niestacjonarnej (domowej) opieki paliatywnej.

Tabela 62. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego III.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Proponowane działania
CEL STRATEGICZNY III. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA	Cel szczegółowy III.1. Poprawa infrastruktury społecznej.	III.1.1. Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej, głównie mieszkań chronionych i wspomaganych, schroniska dla osób bezdomnych.
		III.1.2. Zwiększenie zasobu mieszkań komunalnych.
		III.1.3. Zwiększenie terenów (planowanie przestrzenne) pod budownictwo wielorodzinne
		III.1.4. Rozbudowa infrastruktury sprzyjającej integracji seniorów, głównie Centrum Seniora
		III.1.5. Minimalizowanie barier architektonicznych.
		III.1.6. Wspieranie działań na rzecz budowy hospicjum.
		III.1.7. Wspieranie działań na rzecz utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy.
		III.1.8. Budowa infrastruktury zachęcającej do aktywnego spędzania wolnego czasu np. ścieżek rowerowych, siłowni plenerowych, sensorycznego ogródka dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, integracyjnego placu zabaw.
		III.1.9. Budowa infrastruktury sprzyjającej rekreacji i wypoczynkowi (np. zagospodarowanie parków w zieleń i ławki, zagospodarowanie rzeki Ochni, budowa rozarium, nasadzenia różane).
	Cel szczegółowy III.2. Umacnianie kapitału społecznego miasta.	III.2.1. Wsparcie projektów edukacyjnych i tworzenia infrastruktury nakierowanych na kształtowanie umiejętności językowych, matematycznych i technicznych uczniów, realizowanych przez partnerów społecznych.
		III.2.2. Wspieranie nowych form organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji.
		III.2.3. Stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości między innymi poprzez kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców i rozwijanie przedsiębiorczości
		III.2.4. Stworzenie warunków do rozwoju edukacji regionalnej i regionalistyki.
		III.2.5. Wspieranie działań proekologicznych.
		III.2.6. Wspieranie inicjatyw oddolnych w dziedzinie kultury, ochrony dziedzictwa narodowego oraz współpracy z młodzieżą.
		III.2.7. Zwiększenie udziału mieszkańców w podejmowaniu decyzji poprzez udział np. w konsultacjach społecznych, budżecie partycypacyjnym.
		III.2.8. Prowadzenie działań dotyczących dostosowania komunikacji społecznej do różnych grup mieszkańców.
	Cel szczegółowy III.3. Zwalczanie bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców.	III.3.1. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami celem zdiagnozowania potrzeb „zatrudnieniowych” i wspierania inicjatyw zorientowanych na współpracę firm i szkół zawodowych w realizacji praktycznej nauki zawodu i praktyk zawodowych oraz kształcenie w kierunkach wynikających z potrzeb biznesu.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Proponowane działania
		III.3.2. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie aktywnego zwalczania bezrobocia.
		III.3.3. Wspieranie inicjatyw w zakresie efektywnego pośrednictwa pracy.
		III.3.4. Wspieranie projektów mających na celu zwalczanie bezrobocia, szczególnie wśród kobiet i osób powyżej 50 roku życia.
		III.3.5. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

Tabela 63. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego IV.

Cel strategiczny	Cel szczegółowy	Proponowane działania
CEL STRATEGICZNY IV. USPRAWNIENIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	Cel szczegółowy IV.1. Rozwijanie struktur organizacyjnych pomocy społecznej.	IV.1.1. Diagnoza potrzeb w zakresie instytucjonalnych form pomocy społecznej.
		IV.1.2. Diagnoza potrzeb w zakresie cyfryzacji systemu pomocy społecznej.
		IV.1.3. Utworzenie Centrum Usług Społecznych.
	Cel szczegółowy IV.2. Budowanie współpracy wokół celów polityki społecznej.	IV.2.1. Wspólne inicjatywy dla polityki społecznej.
		IV.2.2. Prowadzenie działań na rzecz zwiększania spójności polityki społecznej poprzez powołanie Forum Polityki Społecznej.
		IV.2.3. Prowadzenie działań na rzecz zwiększenia udziału mieszkańców w opiniowaniu projektów między innymi w zakresie polityki społecznej poprzez utworzenie Centrum Dialogu Społecznego.
		IV.2.4. Prowadzenie działań mających na celu zintegrowanie systemu programów profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych (Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Program Przeciwdziałania i Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie).
		IV.2.5. Badanie satysfakcji usług realizowanych przez MOPS.

6. Źródła finansowania, wdrażanie, monitoring i ewaluacja

6.1. Źródła finansowania

Źródłami finansowania działań realizowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna będą:

- środki własne miasta;
- dotacje z budżetu państwa;
- fundusze celowe;
- środki z budżetu Unii Europejskiej na lata 2014-2020 ;
- pożyczki i kredyty;
- inne.

6.2. Wdrażanie

Wdrażanie działań strategicznych, monitorowanie efektów ich realizacji oraz ewaluacja są działaniami związanymi z procesem planowania strategicznego. „Wdrażaniem strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest zespół czynności służących:

- osiągnięciu postawionych w tej strategii celów, w tym szczególnie przez realizację zawartych w niej przedsięwzięć inwestycyjnych, usługowych, administracyjnych, organizacyjnych i prawotwórczych;
- koordynacji w czasie i przestrzeni realizacji ww. przedsięwzięć;
- monitorowaniu realizacji ww. przedsięwzięć i weryfikacji stopnia osiągnięcia celów postawionych w strategii;
- monitorowaniu i korygowaniu czynności służących organizacji wdrażania strategii;
- monitorowaniu aktualności treści strategii i korygowaniu jej w odpowiednich momentach⁷¹ .

Odpowiedzialnymi za wdrażanie, koordynowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć zawartych w dokumencie strategii będą komórki organizacyjne Urzędu Miasta Kutno, jednostki organizacyjne Miasta Kutno, miejskie instytucje kultury, spółki komunalne i inne podmioty w zakresie swoich kompetencji. Realizacja niektórych zadań wykracza poza bezpośredni zakres kompetencyjny samorządu miejskiego i wymagać może współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami pozarządowymi. Zadania określone w niniejszej strategii mogą być również realizowane przez podmioty prywatne.

⁷¹ „Wdrażanie strategii rozwoju jednostki samorządu terytorialnego”, [w:] Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 101. Dylematy rozwoju lokalnego i regionalnego na początku XXI wieku 2010, A. Sztando, str. 189.

6.3. Monitoring

Istotnym elementem realizacji zapisów zawartych w Strategii jest bieżący monitoring zmian sytuacji społeczno-ekonomicznej zarówno gminy miejskiej Kutno, jak i jej otoczenia.

Monitoring realizacji zapisów strategii przedstawiany będzie w corocznych raportach dotyczących:

- sytuacji społeczno-ekonomicznej miasta, na podstawie wskaźników ilościowych;
- realizacji celów szczegółowych i zadań inwestycyjnych oraz możliwości finansowania.

Ponadto, wzorem prac przygotowawczych poprzedzających stworzenie strategii, okresowo prowadzone będą badania jakości usług publicznych świadczonych na terenie miasta.

Roczny monitoring sytuacji społeczno-ekonomicznej miasta opierał się będzie na analizie następujących wskaźników:

Tabela 64. Wskaźniki monitorujące realizację celów założonych w strategii.

Obszar objęty monitoringiem	Wskaźnik – narzędzie kontroli	Pożądany kierunek zmian (r/r)	Źródło danych
CEL I – KUTNO „MIASTO RÓŻ” – MIEJSCE PRZYJAZNE DO ŻYCIA	Liczba ludności	Wzrost	GUS
	Przyrost naturalny	Wzrost	GUS
	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Wzrost	GUS
	Saldo migracji na pobyt stały (liczba osób)	Wzrost	GUS
	Saldo migracji na 1000 osób	Wzrost	GUS
	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Spadek	GUS
	Liczba urodzeń żywych	Wzrost	GUS
	Liczba zgonów	Spadek	GUS
	Ilość projektów i akcji promujących dietność	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Ilość projektów i akcji promujących aktywne macierzyństwo	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Liczba dzieci objętych opieką żłobkową	Wzrost	GUS
	Liczba dzieci i młodzieży objętych programami profilaktycznymi	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Liczba dzieci i młodzieży objętych edukacją regionalną i ekologiczną	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Badanie poziomu satysfakcji z zamieszkania na terenie miasta	Wzrost	Badania społeczne
	Badanie motywacji wśród kutnowskich rodzin w zakresie powiększenia rodziny	Informacja opisowa wykorzystana do realizacji działań strategicznych	Badania społeczne
	Badanie powodów wyboru miejsca zamieszkania (Kutno vs. okoliczne miejscowości/gminy)	Informacja opisowa wykorzystana do realizacji działań strategicznych	Badania społeczne

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

CEL II – PROFILAKTYKA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	Ilość projektów promujących dialog międzypokoleniowy (wspólne działania młodych i starszych)	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Liczba seniorów aktywizujących się we wspólnych działaniach np. w klubie seniora	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Ilość inicjatyw promujących aktywność fizyczną wśród osób starszych	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Ilość programów edukacyjnych dotyczących zdrowia	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Liczba osób objętych działaniami w zakresie profilaktyki uzależnień	Wzrost	UM/ instytucje podległe/ współpracujące z UM
CEL STRATEGICZNY III – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO MIASTA	Ilość nowo powstałych mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych (łącznie)	Wzrost	UM
	Udział powierzchni pod budownictwo wielorodzinne objęte obowiązującymi pzp (%)	Wzrost	UM
	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	Wzrost	GUS
	Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS
	Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	Wzrost	GUS
	Ilość km ścieżek rowerowych	Wzrost	UM
	Liczba uczestników imprez w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	Wzrost	GUS/UM
	Liczba osób zwiedzających muzea i oddziały muzealne na 10 tys. mieszkańców	Wzrost	UM
	Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach budżetu miasta (%)	Wzrost	UM
	Liczba seniorów uczestników działań integracyjnych	Wzrost	UM/instytucje podległe/ współpracujące z UM
	Liczbę mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych	Wzrost	UM
	Liczbę mieszkańców głoszących w budżecie partycypacyjnym	Wzrost	UM
	Liczba bezrobotnych	Spadek	GUS
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	Wzrost	GUS

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Wzrost	GUS
	Ilość nowych inwestorów w m. Kutno (wraz z liczbą stworzonych miejsc pracy)	Wzrost	UM
CEL STRATEGICZNY IV – USPRAWNIENIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ	Badanie jakości usług realizowanych przez MOPS	Wzrost	Badania socjologiczne
	Skuteczność działań instytucji realizujących zadania pomocy społecznej	Wzrost	Skuteczność działań instytucji realizujących zadania pomocy społecznej
	Kompletność informacji dotyczących rodzaju potrzeb i problemów występujących u poszczególnych grup beneficjentów pomocy społecznej	Tak	Niezależna analiza ekspercka

6.4. Ewaluacja i aktualizacja

Ewaluacja „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna na lata 2016-2022” umożliwi szybkie reagowanie na pojawiające się problemy oraz zagrożenia w osiąganiu założonych celów i wprowadzanie odpowiednich korekt w odniesieniu do zmieniających się warunków. Stworzenie strategii bowiem „nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji społecznych i składania propozycji działań inwestycyjnych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami lokalnymi”⁷².

Rzetelna i terminowa ewaluacja może pełnić funkcję prewencyjną. Właściwie przeprowadzona ewaluacja może bowiem skutecznie eliminować zagrożenia w zakresie realizacji celów strategicznych, szczegółowych, a także poszczególnych projektów. Na etapie wdrażania zapisów dokumentu przeprowadzane będą działania ewaluacyjne o charakterze okresowym (*interim*) oraz retrospektywnym (*ex post*).

Jeśli wynikiem procesu ewaluacji strategii będzie konieczność zmiany jej zapisów, to mogą one zostać dokonane jedynie Uchwałą Rady Miasta Kutno.

Zaprezentowany mechanizm wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna na lata 2016–2022” stanowi jedną z gwarancji osiągnięcia założonych w niej celów, realizacji wizji oraz misji rozwoju polityki społecznej Kutna.

⁷² „Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy”, T. Domański, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1999.

Spis ilustracji:

Tabela 1. Wskazania strategiczne dla SRPS 2020+ dla miasta Kutna zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Kutna na lata 2014-2020”	9
Tabela 2. Urodzenia żywe na 1000 ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	23
Tabela 3. Zgony na 1000 ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	23
Tabela 4. Saldo migracji na 1000 osób – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	24
Tabela 5. Zameldowania – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	24
Tabela 6. Wymeldowania – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	25
Tabela 7. Prognoza 2020: ludność w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – Kutno na tle grupy porównawczej.....	27
Tabela 8. Podmioty w bazie REGON na 10 tys. ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	31
Tabela 9. Nowo rejestrowane podmioty gospodarcze – KUTNO na tle grupy porównawczej.....	31
Tabela 10. Podmioty gospodarcze na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym – KUTNO na tle grupy porównawczej (dane za 2015 r.).....	33
Tabela 11. Spółki handlowe (w sektorze prywatnym)	34
Tabela 12. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (w sektorze prywatnym).	34
Tabela 13. Pracujący na 1000 ludności.....	35
Tabela 14. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca.....	35
Tabela 15. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym. ...	35
Tabela 16. Liczba bezrobotnych.....	36
Tabela 17. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	37
Tabela 18. Wybrane dane o bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie kutnowskim.....	38
Tabela 19. Liczba rodzin z dziećmi, w tym niepełnych, objętych pomocą społeczną.....	43
Tabela 20. Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń MOPS wg wielkości gospodarstwa domowego.....	44
Tabela 21. Udział rodzin emerytów i rencistów w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	44
Tabela 22. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej.....	45
Tabela 23. Rodziny objęte poszczególnymi rodzajami świadczeń pieniężnych (liczba rodzin i liczba osób w rodzinach).....	49
Tabela 24. Powody przyznania zasiłku okresowego.....	49
Tabela 25. Rodzaje świadczeń niepieniężnych otrzymywane przez rodziny.....	50
Tabela 26. Usługi ośrodków wsparcia: DDPS i ŚDS.....	51
Tabela 27. Tymczasowe miejsca noclegowe: liczba korzystających i koszty zapewnienia noclegu.....	51
Tabela 28. Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” – mieszkania chronione.....	52
Tabela 29. Pobyty w DPS 2009 – 2015: liczba świadczeń, świadczeniobiorców i kwota świadczeń.....	52

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA KUTNA NA LATA 2016-2022

Tabela 30. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej - miejsca (łącznie z filiami)	53
Tabela 31. Mieszkańcy stacjonarnej pomocy społecznej w Kutnie.....	53
Tabela 32. Usługi opiekuńcze 2009 – 2015: liczba świadczeń, świadczeniobiorców i kwota świadczeń.	54
Tabela 33. Usługi specjalistyczne z zakresu rehabilitacji ruchowej.....	54
Tabela 34. Placówki ambulatoryjnej opieki medycznej na 10 tys. ludności.....	58
Tabela 35. Podstawowa opieka zdrowotna - porady na 100 mieszkańców (ilość).	59
Tabela 36. Ludność na aptekę ogólnodostępną.....	59
Tabela 37. Działalność Punktu Konsultacyjnego w zakresie przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi oraz przemocy.	63
Tabela 38. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	63
Tabela 39. Działalność Poradni Leczenia Uzależnień działającej w Kutnowskim Szpitalu Samorządowym Sp. z o. o.	64
Tabela 40. Działalność Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Zgierzu.	64
Tabela 41. Liczba miejsc w żłobkach w Kutnie w roku szkolnym 2015/16.....	67
Tabela 42. Dzieci przebywające w placówkach opieki żłobkowej w ciągu roku (osoby).	67
Tabela 43. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (%).....	68
Tabela 44. Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną (w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych).....	68
Tabela 45. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat na 1 tys. dzieci w tym wieku.	68
Tabela 46. Średnie wyniki egzaminu po 6. klasie szkoły podstawowej w latach 2010-2014.....	69
Tabela 47. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w latach 2010 - 2011.....	70
Tabela 48. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w 2012 r.	70
Tabela 49. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w 2013 r.	70
Tabela 50. Średnie wyniki (w procentach) egzaminu gimnazjalnego w 2014 r.	70
Tabela 51. Wielkość komunalnego zasobu mieszkaniowego Kutna (stan na 31.12.2015r.).....	80
Tabela 52. Zasób lokali z podziałem na standard.....	81
Tabela 53. Liczba rodzin oczekujących na przydział lokalu komunalnego.	81
Tabela 54. Ilość przydzielonych lokali komunalnych.....	81
Tabela 55. Zasób Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	82
Tabela 56. Liczba mieszkań oddanych do użytku.	83
Tabela 57. Nowe mieszkania oddawane do użytku na 1000 ludności.	83
Tabela 58. Zasoby mieszkaniowe ogółem.	83
Tabela 59. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności.	84
Tabela 60. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego I.....	97
Tabela 61. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego II.	98
Tabela 62. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego III.	98
Tabela 63. Cele szczegółowe i proponowane działania w ramach celu strategicznego IV.	100
Tabela 64. Wskaźniki monitorujące realizację celów założonych w strategii.	102
 Rysunek 1. Liczba ludności miasta Kutna w latach 2009-2015 (osoby).	 20

Rysunek 2. Trendy w liczbie ludności na przestrzeni lat 2009-2015.	21
Rysunek 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności – KUTNO na tle grupy porównawczej (%).	22
Rysunek 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – Kutno na tle grupy porównawczej.	26
Rysunek 5. Czynniki in plus oraz in minus wpływające na stan ludności.	30
Rysunek 6. Stopa bezrobocia rejestrowanego.	37
Rysunek 7. Liczba rodzin otrzymująca świadczenia pieniężne i niepieniężne.	46
Rysunek 8. Przyznana pomoc społeczna 2009 – 2015 ze względu na przyczyny.	48
Wykres 1. Liczba ludności Kutna na przestrzeni lat 2000-2015 (osoby).	21
Wykres 2. Ruch naturalny ludności Kutna w latach 2009-2014 (liczba osób).	23
Wykres 3. Zameldowania i wymeldowania w Kutnie w latach 2009-2015.	25
Wykres 4. Struktura potrzeb różnych grup wiekowych mieszkańców – tło sytuacji demograficznej. .	28
Wykres 5. Liczba bezrobotnych w Kutnie w latach 2001 – 2015.	36
Wykres 6. Prognoza zmian stopy bezrobocia 2016 – 2020 - wariant optymistyczny.	38
Wykres 7. Zatrudnienie w dzielnicy przemysłowej Skłęczki i Podstrefie ŁSSE w latach 2010-2016.	39
Wykres 8. Zatrudnienie w dzielnicy Skłęczki a liczba bezrobotnych w powiecie kutnowskim (stan na czerwiec każdego roku). Stopa bezrobocia w %.	40
Wykres 9. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2009-2015.	42
Wykres 10. Typy gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2011-2015.	43
Wykres 11. Rodziny z dziećmi objęte pomocą społeczną w latach 2011-2015.	43
Wykres 12. Rodziny niepełne z dziećmi objęte pomocą społeczną w latach 2011-2015.	44
Wykres 13. Wskaźnik deprywacji lokalnej w miastach z grupy porównawczej.	45
Wykres 14. Udział gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w 2014 r.	47
Wykres 15. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę.	60
Wykres 16. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność.	61
Wykres 17. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na alkoholizm.	62
Wykres 18. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na narkomanię.	62